

ФИЛАТЕЛИСТА

Оријан

Савеза филателиста Србије

БЕОГРАД

ГОДИНА III

12

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Синиша Остојић,

Јован Јојкић, инж. Мирко Вернер и Никола Павловић.

Одговорни уредник: Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира 25. Тел. бр. 44-154.

Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:

Уредништво „Филателисте“ — Београд, Војводе Драгомира бр. 25.

Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

Инж. Ж. М. Ђорђевић: ДЕСЕТОГОДИШЊИЦА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ	401
С. Остојић: О СРПСКИМ МАРКАМА ЗА НОВИНЕ — — — — —	403
Инж. М. Вернер: О ЗУПЧАЊИМА МАРАКА СРБИЈЕ ОД 1869/1880 — —	405
Инж. Ал. Ј. Петровић: УПУТИ У ФИЛАТЕЛИЈУ — ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ ПРИБОР — — — — —	408
Б. Новаковић: ЦЕЛИНЕ СЛОБОДНЕ ТЕРИТОРИЈЕ ТРСТА ПОД ВОЈНОМ УПРАВОМ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ — — — — —	410
Д. Новак: ОКУПАТОРСКО ИЗДАЊЕ МАРАКА ЗА КОСОВО 1941 ГОДИНЕ	411
Е. Архангелски: АЕРОФИЛАТЕЛИЈА (наставак) — — — — —	413
З. Сабо: ЗНАМЕНИТИ ЉУДИ НА МАРКАМА — — — — —	415
С. Манжелеј: ПРОДАЈА НАШИХ МАРАКА У ИНОСТРАНСТВУ — — — — —	417
Т. Деља: О ЖИГОСАЊУ МАРАКА — — — — —	420
Л. Фишер: ПОШТАНСКА КОЛА НА МАРКАМА — — — — —	421
С. В. Стојнић: НАШ КАТАЛОГ — — — — —	423
И. Харашлић: ЈЕДНО НЕЈАСНО ПИТАЊЕ У КАТАЛ. „ЈУГОФИЛАТЕЛИЈЕ“	424
З. Сабо: ПРИЧА О МАРКАМА ИЗ СТАРИХ ВРЕМЕНА — — — — —	425
КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	427
НАШЕ МАРКЕ — — — — —	428
НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	429
НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	430
НОВЕ МАРКЕ — — — — —	431
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ — — — — —	436
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА МАКЕДОНИЈЕ — — — — —	436
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ — — — — —	корице
ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА — — — — —	корице
ОГЛАСИ — — — — —	корице

»FILATELISTA« ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Comité de rédaction: ing Aleksandar J. Petrović, Siniša Ostojić, Jovan Jojkić, ing Mirko Verner et Nikola Pavlović

Rédacteur en chef: Aleksandar J. Petrović, Vojvode Dragomira 25, Tel. 44-154

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscrits, commandes, réclamations et tout ce qui se rapporte à la Revue doit être envoyé à l'adresse: Uredništvo »Filateliste«, Belgrade, Vojvode Dragomira 25.

SOMMAIRE

Les manuscrits ne se renvoient par.

Ing. Ž. M. Đorđević: *Le 10e anniversaire de l'Armée Yougoslave* (401) — S. Ostojić: *Des timbres-poste serbes pour journaux* (403) — Ing. M. Verner: *Dentelure sur les timbres poste serbes émis en 1869—1880* (405) — Ing. Al. J. Petrović: *Les instructions concernant la philatélie — Le matériel d'un philatéliste* (408) — B. Novaković: *Entiers-postaux du Territoire Libre de Trieste sous le Gouvernement Militaire de l'Armée Yougoslave* (410) — D. Novak: *Emission des timbres-poste pour la province de Kosovo pendant l'occupation en 1941* (411) — E. Arhangeliski: *Aéro philatelie* (413) — Z. Sabo: *Hommes célèbres sur les timbres-poste* (415) — S. Manželej: *Vente de nos timbres-poste à l'étranger* (417) — T. Delja: *Oblitération des timbres-poste* (420) — L. Fišer: *Timbres-poste aux motifs des diligences* (421) — S. V. Stojnić: *Notre catalogue* (423) — J. Harašlić: *Une question irrésolue dans le Catalogue de »Jugofilatelija«* (424) Z. Sabo: *Conte des timbres-poste des temps anciens* (425) — *A travers le monde philatélique* (427) — *Nos entiers-postaux* (429) *Nos timbres postes* (428) — *Nos oblitérations spéciales* (430) — *Nouveaux timbres-poste* (431) — *Nouvelles de l'Union des philatélistes de Serbie* (436) — *Nouvelles de l'Union des philatélistes de Macédonie* (436) — *Nouvelles de l'Union des philatélistes de Bosnie-Hérzégovine* (436) — *Bibliographie.* — *Annonces.*

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог броја дин. **30**

Инж. ЖИВА М. БОРЂЕВИЋ

Претседник Савеза фил. Југославије

Десетогодишњица

Југославенске

Армије

У време када су припреме за устанак биле већ завршене и када су првих дана јула 1941 год. друг Тито и наша Партија дали директиву за отпочињање оружаног устанка, истовремено су партиским организацијама била послата и војна упутства за акције и организацију партизанских одреда. Но, када је отпочео народни устанак Партија није мислила да се задржи само на партизанском начину ратовања, јер свесна своје револуционарне улоге и историских задатака, она је знала да се само са партизанским одредима не могу победити окупатори и домаћи издајници. Због тога је линија Партије још у самом почетку борбе била да се што пре створи народна армија. На Саветовању у Столицама код Крупња крајем септембра месеца 1941 год. донета је и одлука да се коришћењем искуства стеченог у Србији од партизанских одреда постепено створе чврсте војне формације. На основу ове одлуке приступило се стварању регуларних војних формација у читавој земљи. Стварање оваквих јаких војних формација у ствари је било стварање народне армије.

Прва регуларна војна јединица наше Народне Армије — Прва пролетерска народно-ослободилачка ударна бригада — формирана је у Руду (Источна Босна) пре десет година, на дан 22 децембра 1941 године по одобрењу Централног Комитета Комунистичке Партије Југославије и по наређењу друга Тита — Врховног команданта НОПО Југославије.

Ево шта каже друг Тито због чега је и како је дошло до стварања Прве Пролетерске:

„Искуство борбе у Србији показало је да оружани устанак треба развијати не само у ширину, у масовност, то јест квантитативно, већ и квалитативно. Показало се да се мора прећи на стварање правих војних јединица, способних да напусте своју територију и да ратују гдје год је потребно и гдје им се нареди. Иако су партизански одреди још од самог почетка стварани као војне формације: батаљони, чете, водови и десетине и у њима била јака војна дисциплина, итд., ипак су то биле више територијалне јединице, које су углавном браниле свој крај, своја села и своје куће, дакле — имале су локални карактер и нису биле способне, као такве, за покретни рат: да оду са своје територије и да ратују у другим предјелима наше земље. С друге стране, ми смо развијали и стварали даље, гдје год је то било могуће, територијалне партизанске одреде. Из таквих су се одреда касније сливали у редовне јединице стално све нови и нови борци који су обично већ прошли борбено крштење.

У вези с тим Врховни штаб је, одмах последије повлачења из Србије, формирао и пролетерску ударну бригаду“.

Стварањем Прве пролетерске народно-ослободилачке — ударне бригаде, створена је прва регуларна јединица Народне-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, која је одиграла значајну улогу

у великој Ослободилачкој бобри наших народа и у стварању и изградњи наше славне Југословенске Армије. Да би остала трајна успомена на дан када је формирана прва јединица наше Армије, да би се руководећи и борачки састав Југословенске армије и наши народи васпитавали на безбројним примерима оданости народу, јунаштву и самопрегору — то је на дан 27 октобра 1947 год. друг Тито издао наредбу да се 22 децембар — дан формирања Прве пролетерске народно-ослободилачке ударне бригаде — слави у целој Армији као празник и „Дан Југословенске армије“.

По формирању Прве Пролетерске, и то врло брзо, једно за другим стваран је кроз оружану борбу широм наше отаџбине велики број најразноврснијих великих, регуларних војних јединица, створена је снажна народна армија, која је однела пуну победу над окупаторима и домаћим издајницима.

Стварање и развој наше Армије је јединствен пример у историји, јер је она створена, под руководством друга Тита и наше Партије, из скоро голоруких партизанских одреда, без ичије помоћи и без материјалних средстава, и то у току најстрашније и најкрвавије оружане борбе коју су икада народи Југославије водили, и у току једне борбе на живот и смрт са тако бројним непријатељима до зуба наоружаним какву до данас није водио ниједан народ у свету.

За стварање и развој наше Армије карактеристични су следећи моменти:

— У време напада Немачке и њених сателита на нашу земљу у Југославији је остала са нашим народима да дели зло и добро у најсудбоносијем моменту наше историје једино КПЈ на челу са другом Титом; остала је једино револуционарна Партија, авангарда радничке класе и милионских маса Југославије са својим херојским руководством; остала је Партија јединствена, монолитна, са огромним револуционарним искуством; остало је читаво руководство КПЈ наоружано овим искуством и науком марксизма-лењинизма; остала је Партија, која је до рата Немачке против нас довела наше трудбенике кроз разне револуционарне окршаје у бившој Југославији, припремила их за судбоносне дане и привезала их чврсто за себе уживајући пуни ауторитет једине политичке снаге способне да поведе наше народе на обрачун са окупатором и домаћим издајницима; остала је

наша херојска Партија, на челу са другом Титом под чијим је руководством створена наша Армија и победоносно извршена наша Народна револуција.

— Највећи део домаће буржоазије у земљи и у иностранству отишао је био у издајство и сарађивао је на разне начине са окупаторима и међународном реакцијом кочећи развитак Народно-ослободилачке борбе и делујући против ње контрареволуционарно.

— Војска бивше Југославије била је поражена, а територија раскомадана на квислиншке државице чије су војне формације заједно са окупаторима водиле борбу против Народно-ослободилачке војске и наших народа.

— Окупатори су били у потпуности опремљени и наоружани са модерним наоружањем.

Од даљих карактеристичних момената за стварање наше Армије нарочито је потребно подвући још и оне које је истакао друг Светозар Вукмановић-Темпо у свом реферату „Шест година Југословенске Армије“: „Наша Народна Армија развила се из партизанског рата који представља форму народног устанка против окупатора и његових домаћих слугу... Наша Народна Армија стварала се без револуционарне владе, без своје територије, без материјалних и техничких извора... Наша Народна Армија је израсла из народно-револуционарне борбе не само против окупатора, него и против старог друштвеног уређења — из Народне револуције. Двоструки карактер ове борбе имао је, јасно, одраза и на формирање карактера нове армије која се кроз ту борбу стварала... Наша Армија је израсла из свенародног рата против освајача“ у току II светског рата у периоду високо развијене војне технике.

*

У току III светског рата наша се Армија стварала и водила победоносне борбе против двеју огромних, до зуба наоружаних фашистичких сила, њихових сателита и домаћих издајника свих врста на тлу једне релативно мале земље, али је ипак скоро кроз читав рат везивала око 35 окупаторских дивизија помажући тиме озбиљно ондашње наше савезнике и доприносећи борби читавог напредног човечанства.

Од ослобођења до данас, користећи се сопственим искуством и искуством из II светског рата, као и искуством савремених армија — наша Армија је извршила потребну реорганизацију и наоружање и оспособила се за одбрану наше отаџбине.

Од момента свога стварања до данас наша Армија је прошла славан и победоносан пут: под руководством друга Тита и наше херојске Партије победила је окупаторе и домаће издајничке формације; допринела је обарању са власти домаће издајничке буржоазије и успостављању народне власти

и државе; активно је учествовала у обнови и изградњи земље.

*

Поред неколико крупних историских политичких и војничких одлука у току наше Револуције, нема сумње да и одлука друга Тита и наше Армије о формирању Прве пролетерске бригаде, а и само формирање Прве пролетерске — претстављају такође врло значајан историски акт, претстављају ударање темеља нашој народној, револуционарној Армији. Но, Прва Пролетерска није одиграла историску улогу само у стварању наше Армије и у задобијеним безбројним победама над окупатором и домаћим издајницима, него и у ковању кроз оружану борбу братства и јединства наших народа. Колико је била правилна ова историска одлука наше Партије, као и формирање Прве Пролетерске, независно од тога што је Москва у то време напала формирање ове бригаде, најбоље се то да учити под светлошћу прославе десетогодишњице Југословенске Армије у оквиру прославе десетогодишњице наше Народне Револуције. Јер, сама чињеница да једина револуционарна, народна армија, створена на тлу Европе у току III светског рата, прославља данас на најсвечанији начин заједно са својом партијом и народима десетогодишњицу свога постојања после крупних револуционарних победа, које су давно још прешле наше границе, — јасно и недвосмислено говори да је одлука наше Партије и друга Тита о формирању Прве пролетерске била правилна и у прави час донесена.

Надаље, у прилог тврђењу да је формирање Прве пролетерске било правилно и нужно говори, и то: шта је наша Армија до сада мирно издржала и издржава сва искушења и информбировска звецкања оружјем дуж наших граница; што она данас у Европи претставља једну снажну савремену народну армију дубоко одану другу Титу, нашој Партији и народима; што претставља једну монолитну, јединствену армију са великим ратним искуством, са руководећим кадром из редова радника, сељака и народне интелигенције — прекаљених

кроз Народну револуцију и што претставља армију, наоружану савременом техником и војним искуством, способну за одбрану наше отаџбине.

Данас наша Армија под руководством друга Тита будно чува границе наше херојске земље, чува тековине наше славне Народно-ослободилачке борбе, нашу независност, изградњу социјализма, мир на Балкану и у свету. Овиме наша Армија не задужује све нас и наше народе — да могу у миру изграђивати свој сретнији живот — него задужује и читаво напредно човечанство чувањем мира у свету.

Као сваке године, тако ће и ове године уочи 22 децембра, наша Армија почасном паљбом у главном граду ФНРЈ и у главним градовима народних република објавити читавом свету — да у Југославији и даље постоји, да се снажи и чвршћа и јача јединствена народна армија — Југословенска армија, Армија мира, Армија која будно чува независност и изградњу социјализма Југославије и која ће се ако то затреба под руководством свог Врховног команданта друга Тита читаво супротставити свом својом снагом свакој агресиви, која би насрнула на нашу независност и изградњу социјализма.

И главна дирекција пошта у част и спомен прославе десетогодишњице Југословенске Армије издаје две нарочите марке: једну, за редовну пошту, са сликом борца Југословенске Армије са машинком на стражи покрај граничног камена, који будно, поносно уздигнуте главе стоји спреман на бранику своје домовине, а другу, за ваздушну пошту, са сликом Маршала Тита, творца и вође Југословенске Армије, поборника за мир у својој земљи и у целом свету, покретача свега кориснога за народе Југославије, на првом месту индустријализације земље, што му је на слици, с десне стране симболично и претстављено.

На тај начин је Главна дирекција пошта испунила и жеље свих филателиста, поборника мира у свету и поштовалаца оних који се боре за мир — своје народне Армије и друга Тита.

СИНИША ОСТОЈИЋ

О српским маркама за новине

(Наставак са 368 стр.)

Марке од 1 паре, мада то није било изричито поменуто у службеним саопштењима о њиховом пуштању у употребу, биле су намењене за франкирање новина и часописа. До душе видели смо да су оне, у изузетним случајевима, биле употребљене и за франкирање писама. Вероватно да је празнина у службеним саопштењима о њиховој на-

мени условила да се ове марке употребе и у друге сврхе. Срећом, ово није често злоупотребљавано и употреба марака од 1 паре вршена је, са мало изузетака, за плаћање таксе приликом отпремања новина и часописа.

Можда није без интереса поменути да је у Србији и раније вршена употреба но-

винских марака за франкирање писама. Тако је познато писмо послато из Доњег Милановца за Текију 26-VI-1867, где је приспело истога дана. На писму је била франко марка од 20 пара са ликом кнеза Михаила, београдског штампања, зупчана 9¹/₂, а поред ње исто тако зупчана марка од 2 паре издања од 11 (23) марта 1867 г., такође са ликом кнеза Михаила. Обе марке поништене су округлим милановачким жигом са датумом 26-VI (онда српски поштански жигови још нису носили ознаку године, већ само дана и месеца).

То су велике случајности, па самим тим и реткости, које, свакако, нису вршене са одобрењем ондашње поштанске управе. Писмо о коме је реч мора да је било нешто мало теже, па је ревностни поштар наплатио већу таксу и, као додатак, уз редовну марку налепио и марку од 2 паре, не сањајући да је тиме постао творац филателистичког униката, јер је до сада познато само то једно писмо са овако употребљеном марком за новине са ликом кнеза Михаила.

Зупчане марке III штампања врло се ретко виђају аутентично поништене поштанским жиговима, било долазне, било отпремне поште. Кад кажемо аутентично, мислимо на марке, које су несумњиво употребљене на поштама. На целим новинама, или омотима, права су филателистичка реткост.

Незупчани примерци поништавани су, као и раније, прецртавањем разнобојним оловкама, мастилом, или поштанским жиговима. Незупчане марке, које припадају првом штампању, чешће се виђају од оних другог штампања. То је и разумљиво, у колико се не ради о накнадно жигосаним примерцима, пошто су марке другог штампања биле у употреби свега неколико месеци, — од марта до 1 (13) јуна 1873 г.

За зупчане марке другог штампања Дероко у својој више пута помињаној историји вели: „Ове марке врло ретко се налазе употребљене, поништене поштанским жигом“ (стр. 29). Међутим нешто касније, на стр. 34, за те исте марке каже дословно: „Зупчане марке другог штампања (од 1872 године) нисам уопште видео тако (жигом) поништене“. И поред ове недоследности, ово је један од доказа да су зупчане марке од 1 паре другог штампања врло ретке, што се да објаснити чињеницом да су марке требале да буду незупчане, и да је врло мали део прозупчан и пуштен у употребу.

На већ поменутој аукцији Е. Лудер—Еделман у Цириху било је изложено продаји доста комада марака од 1 паре другог штампања зупчаних и незупчаних. Тако је, поред појединачних комада, било парова, четвараца, деветараца, па и по 25 комада уједно, у главном незупчаних и неупотребљених. Као велика реткост, а можда и уникат, како је рекламирано, продавало се и једно писмо, на коме су се налазила два шестерца, један окомит, други водоравам, четварац, окомит пар и посебно појединач-

ни примерци, укупно 20 комада незупчаних марака од 1 паре, заједно са 4 марке од 20 пара другог штампања, од 1872 године, поништене жигом отпремне поште „Ивањица“, жиговима „наплаћено“ и „препоручено“, па, сигурности ради, и жигом долазне поште „Ћуприја“, све преко марака. По Гибонсовом каталогу саме марке су биле процењене са 5 фунти и 6 шилинга, али је како сам касније чуо, ово писмо било продато за 15 фунти.

Дуго се дискутовало о овоме и међу старијим и искуснијим скупљачима, исто је изгледало сумњива филателистичка творевина. Из више разлога. Пре свега откуда тако велика франкатура за писмо нормалне тежине у унутрашњем саобраћају? Затим, чудновато је, и мало убедљиво, да су се марке случајно тако разнолико лепиле и у деветерцима, четверцу, паровима и појединим комадима. И нехотице намеће се утисак да се ради о накнадном удешавању неког препредењака. Најзад, због чега су марке поништаване жиговима и отпремне и долазне поште истовремено? Можда се неко, *bona fide*, хтео да нашали са филателистима? Ако је тако, шала је успела, јер је писмо било продато за 18 фунти, а то је 1928 године била пристојна, да не кажемо велика сума новаца.

Од осталих реткости другог штампања на истој аукцији продавали су се четири појединачна зупчана и неупотребљена примерка марака од 1 паре, као и један зупчан пар, поништен равним жигом „наплаћено“, за које је у аукционом каталогу речено да је врло редак и зато од непроценљиве вредности. Нисмо дознали коју је цену достигао овај пар марака, и дали је у опште био продат.

На истој аукцији продавала се и комплетна серија марака издања од 1869 г., са ликом кнеза Милана, па и она од 1 паре, сви примерци у боји марака од 25 пара, која је у оригиналу, као што је познато, ружичасте боје. Ове марке биле су незупчане, на танком папиру, и биле су процењене са 1200 швајцарских франака, а достигле суму од 1550 шв. франака. То су у ствари пробни отисци, који су штампани у оригиналним и промењеним бојама. Примерци од 1 паре познати су ми штампани у плавој, ружичастој, љубичастој и зеленој боји, а вероватно да постоје и таква штампања у смеђој, неранцастој и тамно зеленој боји.

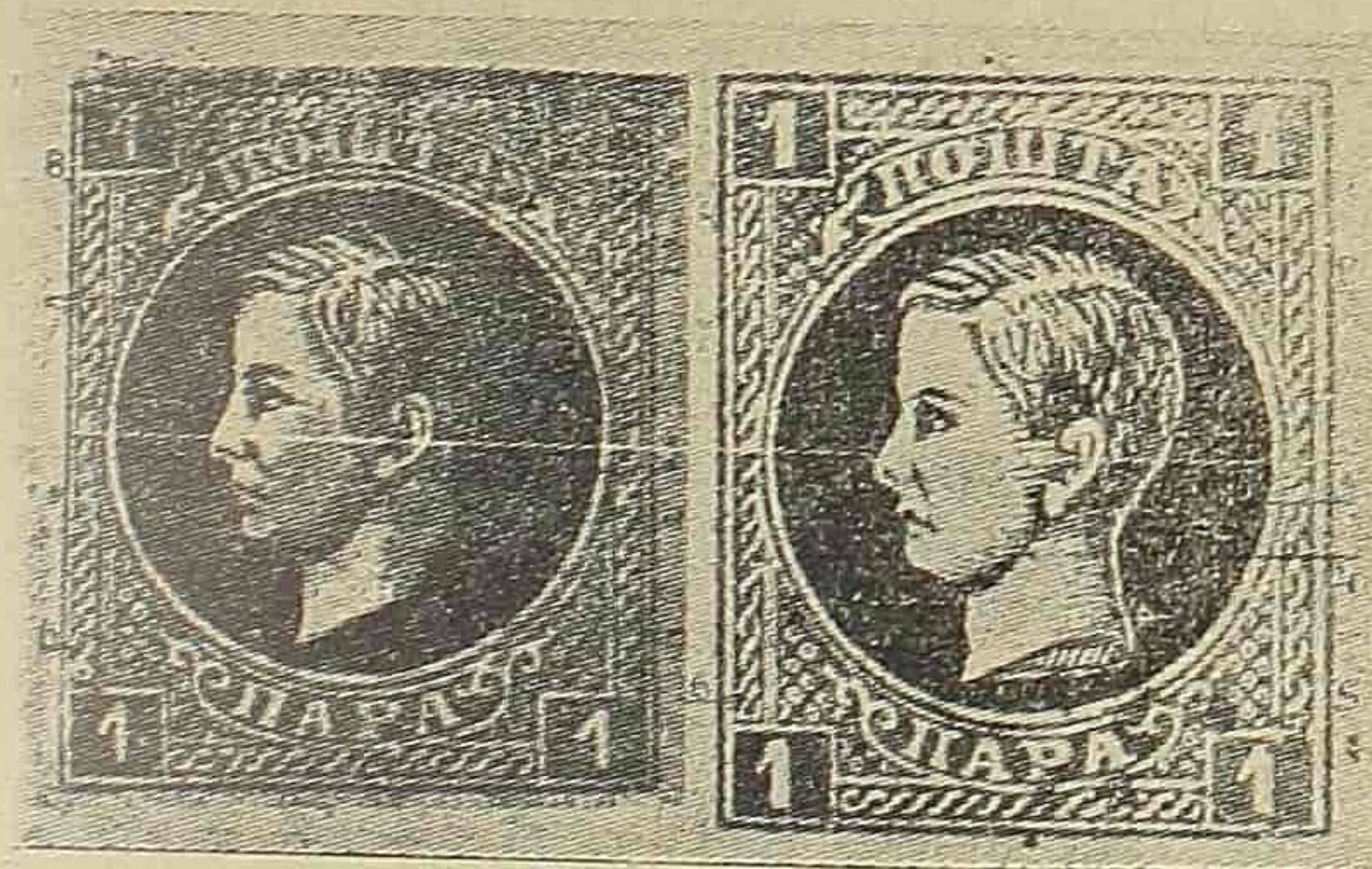
Као највећа реткост код српских поштанских марака сматра се познат пар незупчаних марака од 1 паре, код кога је један примерак погрешно штампан наглавне — *tete besche* —, који је некада припадао чувеној збирци Ферари, а који је, по Де Смету, продат у Паризу 1923 године за 5.000 фр. Већина светских каталога или не помињу или не означавају цену за овај пар марака. По Иверу за 1950 г. исти је процењен са 50.000 фр. За сада остаје отворено питање

да ли је овај пар укинут и да ли марке припадају првом или другом штампању.

Од марака издања 1869 године постоје фалсификати, израђени у каменотиску, који су доста добро успели, те се неискусни сакупљивачи лако могу да преваре. Све вредности израђене су са једног камена, само су међане бројке, ознаке франкатурне вредности. Главни знаци за распознавање овог фалсификата: нешто измењен лик кнежев, приметно продужен врат и доњи крај ува. Сенчење врата извршено је са 32 место 35 водоравних цртица. Потилјак и врат одвајају се од основе задебљаном белом цртом. Испреплетана оквирна шара, у виду ланца, која спаја квадратиће са ознакама вредности, састоји се од 18 у место од 20 увојака. Бројке „1“ у угловима приметно су дебље и веће код оригинала. Најзад, цео лик из-

марака прављени и лажни зупци. Наиме, чест је случај да су исправне незупчане марке од 1 паре накнадно лажно прозупчане. Ово нарочито од онда, када су и фалсификатори уочили да су зупчане марке другог штампања врло ретке и, обратно, да незупчаних има далеко више. По некад ово лажно зупчање испало је врло добро, али

оригинал

фалсификат

губио је у изразу, јер су уснице код фалсификата јако повијене а нос, иначе правилан, исплао прћаст и ружан.

Овде морамо напоменути да су поред

у већини случајева, оно се пажљивим испитивањем и поређењем лако може да препозна. Зато код зупчаних примерака другог штампања треба бити врло обазрив.

Фалсификаторима није било довољно што су правили лажне марке и зупце, — они су ишли и даље, правили су и лажне поштанске жигове и са њима поништавали своје „умотворине“. Доносимо слике једне фалсификоване марке од 1 паре, поништене лажним жигом „Београд“, код кога је слово „Б“ израђено као „В“, тако да је наш главни град прекрштен у „Веоград“.

Марке од 1 паре издања 1869 и 1872/73 године биле су у употреби од 1 (13) јула 1869 до 1 (13) јуна 1873 г., када су престале важити, пошто су биле замењене новим маркама од 2 паре.

(наставиће се)

Инж. МИРКО ВЕРНЕР

О зупчањима марака Србије од 1869/1880

Марке кнежевине Србије са ликом кнеза Милана су у кругу сакупљача марака овог подручја најомиљеније, не толико због лепоте истих, већ због обимности у разликама зупчања, боја, хартије, грешака у штампи (типичних и случајних) и других особина, које напреднији сакупљачи класичних марака радо сакупљају.

Да је то тачно потврђују разна стручна дела, која обрађују ово подручје, а издата су у Енглеској, Француској, Немачкој, Холандији, — а мање студије о овим маркама издате су и у Америци.

Од наших писаца — истраживача највише су радили на овом подручју пок. Е. Дегоссо и пок. Ј. Станојевић, који су поло-

жили и темеље, на којима базирају сви каснији истраживачки радови. — Као најновије студије о овим маркама, познатим под општим називом „Миланчићи“, можемо споменути дела објављена у часопису „Филателиста“ за 1937, 1939 и 1940 годину од Дегосса и Станојевића, у којима се нарочито описују резултати истраживања зупчања ових марака. — У задњој студији Ј. Станојевић набраја 197 разних зупчања Миланчића, али не искључује могућност, да се пронађе још изван број до тада непознатих зупчања. — У овоме је писац чланка имао права, јер сам током година успео да пронађем неколико зупчања, која до сада уопште нису била позната, а осим то-

га наишао сам и на податке, — за које држим да базирају само на претпоставкама, те је потребно да исте узмемо на знање са извесном резервом, — а због чега, то ћу настојати да укратко објасним.

Бивша трговина марака у Новом Саду „BALKAN STAMP Co“ је издала 1938. године каталог марака балканских земаља. — У истом каталогу је детаљно обрађена класика наших марака, а нарочито је поклоњена пажња издању Миланчића с обзиром на разна штампања и зупчања. — Сарадници код израде овог каталога били су наши најбољи стручњаци; зато је била права сензација у кругу сакупљача ових марака излажење каталога, јер су у истом наведене, осим од пок. Станојевића описаних 197 комада разних зупчања, још 34 врсте разних до тада непознатих зупчања, за које је била означена у каталогу и цена. — Власник фирме је на постављена питања упућивао заинтересоване на једног од наших најпознатијих сабирача „Миланчића“, — који је, наводно све ове марке имао у својој богатој специјалној збирци, али је исти сабирач, увек под разним изговорима, одбио да покаже збирку, — која је, наводно, за време другог светског рата пропала.

Ипак сам успео да дођем у контакт са некадашњим власником ове познате збирке, који ми је после дугог мољакања показао преостале сачуване листове своје некадашње студијске збирке, на којима су у доста лепом броју преостале марке разних штампања „Миланчића“. — Али на моје највеће разочарење, десило се оно — чему сам се надао, тј. да на тим листовима сачувани комади, који су често били означени са РР (знак за велике реткости!) били сасвим просечни комади, — који уопште не спадају у ред реткости, а ознака зупчања написана изнад марака на листу уопште није одговарала стварном зупчању марака. — На моју молбу власник ми је донео и свој „зубомер“, те ми је тек сада — када сам упоредио зубомер са прецизним зубомером, постало јасно, како су настали ти разни „специјатети“ и како су они ушли у каталог поменуте фирме. — Упоредивши наиме поједина зупчања, констатовао сам, да код неких зупчања постоји разлика од $\frac{1}{2}$ па чак до 1 зупца, тако да, на пример, стварно зупчање 12 показује као $12\frac{1}{2}$, па скоро и $12\frac{3}{4}$, а исти је тај однос скоро код свих зубаца од 11 на више. — С обзиром да је власник ове збирке важио као један од најугледнијих сабирача овог подручја, уопште се није посумљало у податке, које је ставио на расположење фирми „Balkan Stamp Co“, — а вредност појединих комада ушла је у поменути каталог на основу произвољне оцене фирме.

Због свега тога — а да не би наши сабирачи били у заблуди у погледу постојања извесних зупчања, које у ствари не постоје, израдио сам табелар. преглед зупчања

свих штампања Миланчића — за сва мени до сада позната зупчања.

У овом приложеном табелару посебно сам означио марке, које су биле познате. Е. Дегосси, посебно оне, које је нашао Ј. Станојевић, а одвојио сам и оне, које сам у међувремену нашао ја, — и познати истраживач српских марака Сениша Остојић а које до сада нису биле познате нити игде регистроване. — Осим ових марака убацио сам у табелар и марке из поменутог каталога „Balkan Stamp Co“, али са одвојеним знаком (види легенду испод табеле!) — Верујем да ове марке уопште не постоје, али их за сада не желим изоставити из табеле, већ позивам све сакупљаче овог подручја, да савесно прегледају своје збирке и резервни материјал и да прецизно одмере зупчања, — те у колико пронађу међу својим маркама са ликом кнеза Милана такве, које нису унете у табелар, или су унете као сумњиве, — да о томе известе писца овог чланка или СФС, да би се извршила регистрација и ових до сада непознатих зупчања. — Пожељно је, да се пошаљу оригинали увида ради, јер није искључена могућност, да се ради о лажним зупчањима, којих код овог издања има у великом броју, — а има међу њима и доста успешних.

Разумљиво је, да у изнетом табелару нисам узео у обзир, да код извесних штампања сусрећемо сасвим различите хартије; тако, међу осталима најкарактеристичнија је разлика код појединих делова III. штампања, где постоји танка прозирна хартија и нормална непрозирна бела хартија. — Ако би и оваква отступања узели у обзир, број специјалних зупчања би се још у знатној мери повећао.

Сврха овог чланка је, да прикупимо податке о овом нашем класичном подручју филателије, да бисмо располагали са што комплетнијим материјалом, који ће послужити као база једном озбиљном приручнику, који има за задатак да обухвати све што је у вези са нашим маркама и који ће у знатној мери да олакша будући рад филателистима, који желе да се удубе у студијско и специјално сакупљање наших марака.

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu do kraja 1951 godine da nam odmah pošalju na naš tek. rač. 104-903317

Марке са ликом Кнеза Милана од 1869/1880г.

Редни бр.	ВРСТА ЗУПЧАЊА:	I. шпанско / 1869								II. шт. / 1872				III. / 1874		IV. / 1876/77			V. / 1879/80			
		П А Р А :								П А Р А :				П А Р А :		П А Р А :			П А Р А :			
		1	10	15	20	25	35	40	50	1	10	20	25	10	20	10	20	40	10	20	40	50
1	9½		●	●	●	●	●	●			●	●			●	●	●					
2	3½: 11½	◐	○	○	◐	●	●	○		●	○	●										
3	9½: 12	●	●	●	●	●	●	●		●	●	●			●	●	●					
4	9½: 12½	●	●	●	●	●	●	●		◎	●	●					◐					
5	9½: 13					●					◐											
6	11																			●		
7	11 : 11½									●								○	●			
8	11 : 12																		●			
9	11 : 12½									◎									●			
10	11½						●		○	●	○	○	●		○	◐		○	●			
11	11½: 9½				○	●	○	○		◐	●	●										
12	11½: 11															●		○	◎			
13	11½: 12				●	○	●		○	○	●	●	●	●	●	◐	○	●	●	●	◐	
14	11½: 12½						○			◐	●		○	◐		○	◐		●			
15	12	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	
16	12 : 9½		●	◐	◎	◐	●	●	◐	●	●	●		◐	●	●	●				●	
17	12 : 11															●			●			
18	12 : 11½		◎	○	○	○	◐		●	●	◐	●	◎	●	○	●	○	●	◐	○		
19	12 : 12½	●	●	●	●	●	○		●	●	●	●	●	●	◐	●	●	●	●	●	●	
20	12 : 13						●			●			◐		◐							
21	12½: 9½		◐	●	●	◐	●	●		●	●	●					◐					
22	12½: 11															◐			●			
23	12½: 11½								◐	●	●		●	●	○	●		○	●			
24	12½: 12	○	◐	●	●		●		●	●	●	●	●	●	●	●	◐	●	●	●	●	
25	12½	◐	○	○	◐	○	◐	○	◎	●	◐	◐	◐	●	●	●	◐	●	●	●	●	
26	13 : 11½															◐						
27	13 : 12													◐		◐						
Дероко ●		4	6	7	8	7	13	7	3	4	12	18	12	6	7	7	11	5	6	14	5	5
Станојевић ◐		2	2	1	2	2	2	·	1	1	2	3	1	1	4	1	6	5	·	1	·	1
Вернер ◎		·	1	·	1	·	·	·	·	·	1	·	·	1	·	·	·	·	·	1	·	·
Остојић ●		·	·	·	·	·	·	·	·	2	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·	·
Несигурно ○		1	2	3	2	3	2	3	1	2	1	2	1	1	·	3	1	2	4	·	1	·
Свега:		7	11	11	13	12	17	10	5	9	16	18	14	9	11	11	18	12	10	16	6	6
Укупно:		86								57				20		41			38			

Разних зупчања : Фигурних 207; сумњивих: 35

Уџуџи у филателији - Филателистички прибор

Да би један филателиста могао у сваком погледу тачно и правилно да поступа са маркама, да би их сачувао од оштећења и себе од штете, да би их сређивао тако да има лак и брз преглед и да у својој збирци налази уживања, треба да буде снабдевен целокупним филателистичким прибором и да се њиме увек служи.

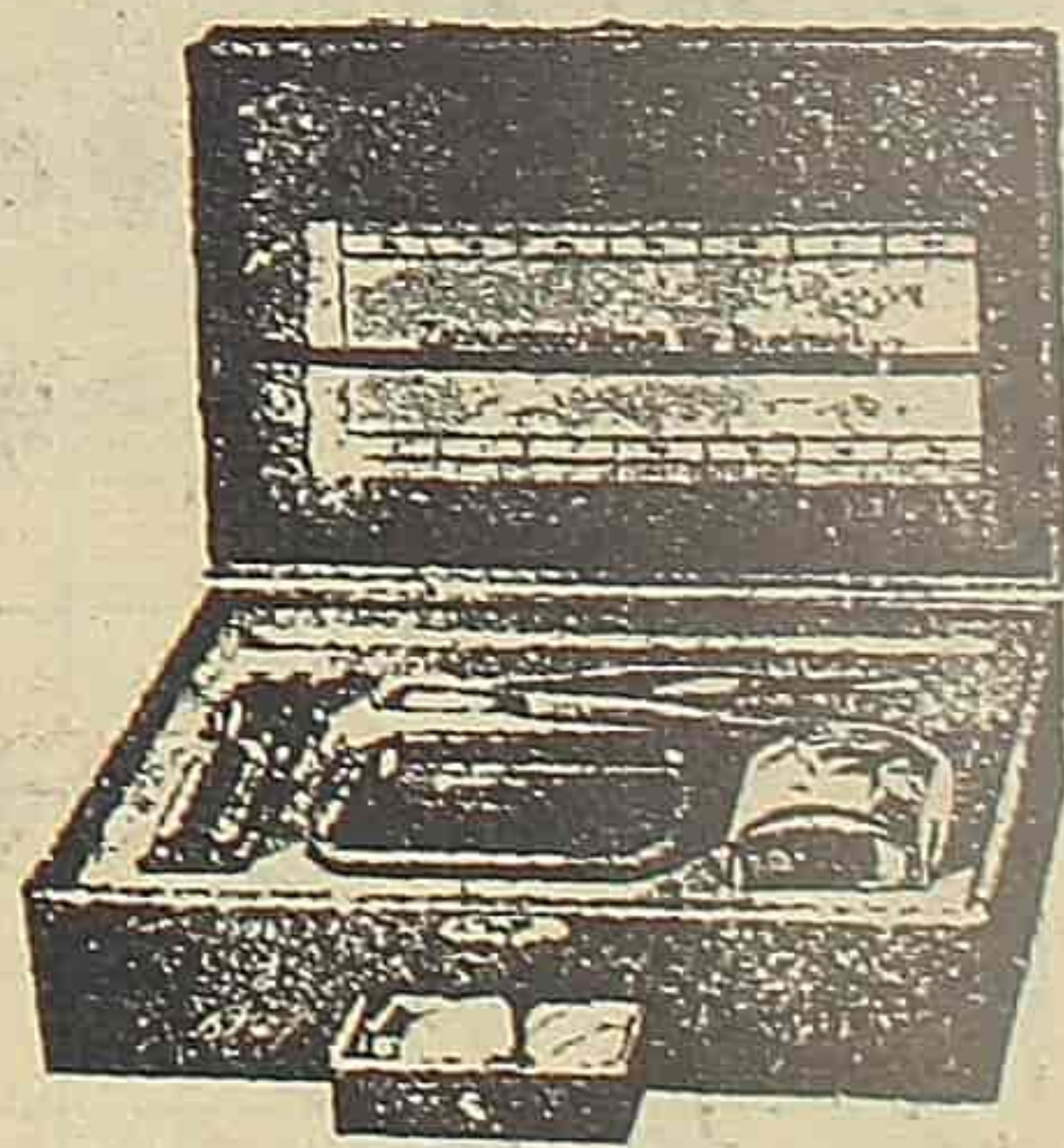
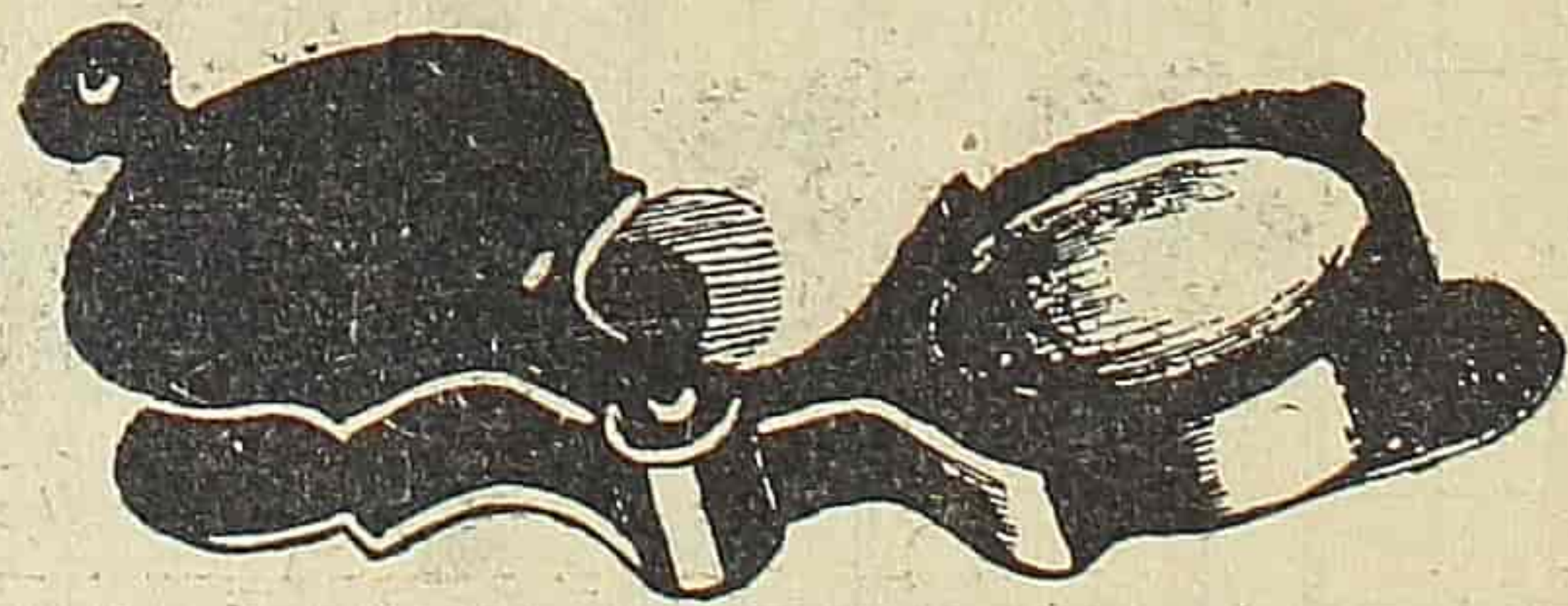
У тај прибор спадају:

- а) каталози,
- б) албуми,
- в) уложне књижице (класери) и уложни листићи,
- г) ковертићи за чување и разврставање марака,
- д) пинсете (хваталице),
- ђ) лупе (увеличавајућа стакла),
- е) зубомери,
- ж) одређивачи боја,
- з) игле за испитивање кредастог папира,
- и) прибор за истраживање водознака,
- ј) прибор за прање марака,
- к) преса за сушење марака,
- л) прибор за лепљење марака у албуму или изборној свешчици,
- љ) углићи за учвршћење блокова или целина у албуму,
- м) свешчице за размену марака (изборне свешчице).

Лупе (увеличавајућа стакла) су сочива-ста стакла са површинама лоптастих сегмената, с обе стране испупченим; употребљавају се за испитивање марака (слика, жигова, папира) увеличавањем. — Лупа има различитих према облику и намени: џепних, стоних, „масивних“ и „визолет“. Прве су најпогодније за употребу, а „визолет“ је најбоља; ова има једну страну равну или издубљену и ова се увек полаже на марку; на марку пада светлост озго са свих страна и марка, лепо осветљена, може се гледати са произвољне даљине. — За испитивање цртежа и папира употребљавају се и ручни микроскопи.

Зубомер се израђује на картону или на провидном папиру или на танким металним (од алуминијума) листићима, на којима су уцртане поделе зубаца, који се употребљавају при растављању марака. О начину употребе зубомера говори се у чланку о растављању марака (ч бр. 5/50 „Филателисте“).

Одређивача боја. За одређивање боја и њихових назива писало се и довијало на разне начине; може се рећи да се ни до данас није дошло до потпуног успеха, нити ће се икада доћи. Има књижица, у којима су изложене разне боје у разним мешавинама, па и разним тоновима; затим се покушавало

О каталозима и албумима говорили смо у засебној чланцима (у „Филателисти“ бр. 7 и 8 за 1951 годину; о уложним књижицама, уложним листићима и ковертићима за чување и разврставање марака говорили смо пак у чланку о припреми марака за збирку (у „Филателисти“ бр. 4/49).

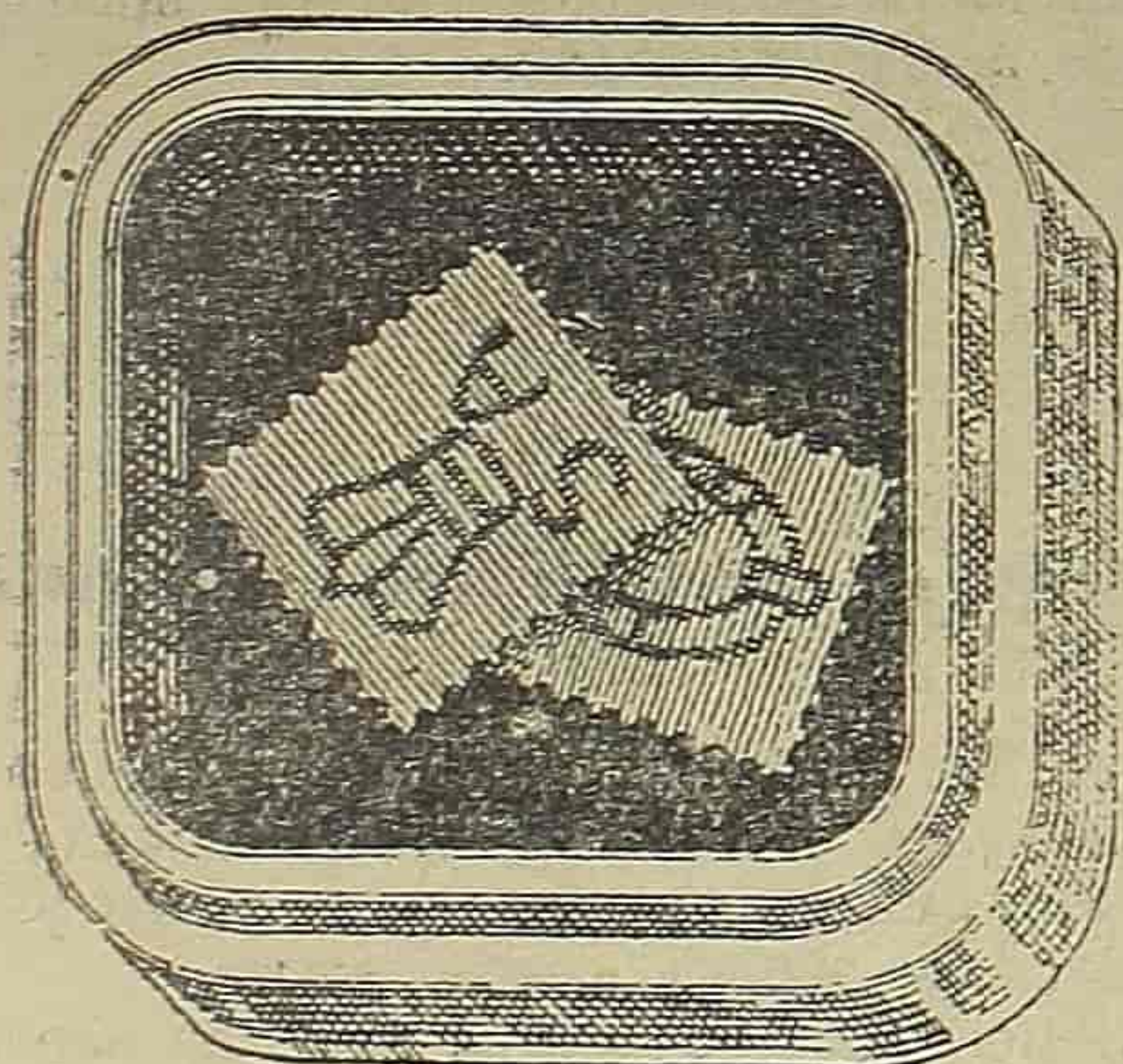
Пинсета (хваталица) је једна од најнеопходнијих алатака за филателисте. То је челична хваталица са лопатастим или завршкастим слободним крајевима. — За хватање марака треба се служити увек њоме, а не претима, јер се и од најчистијих прстију временом и честим узимањем марке (боја, гума, зупци) кваре.

да се све те боје сложе на једном листу у кругу; на крају правиле су се збирке боја на картонима, са разним тоновима исте боје на сваком картону (Сенфова „PHIFAKA“ и у најновије време, последњих дана, Ритерове „Табеле боја“). Сва та средства за одређивање боја могу послужити само као путоказ, али помоћу њих се не могу у знатно већем броју случајева одредити боје, које се и намерно стварају у необичном и неодредљивом тону, да би се на тај начин отежало фалсификовање марака (Види бр. 4/50 „Филателисте“).

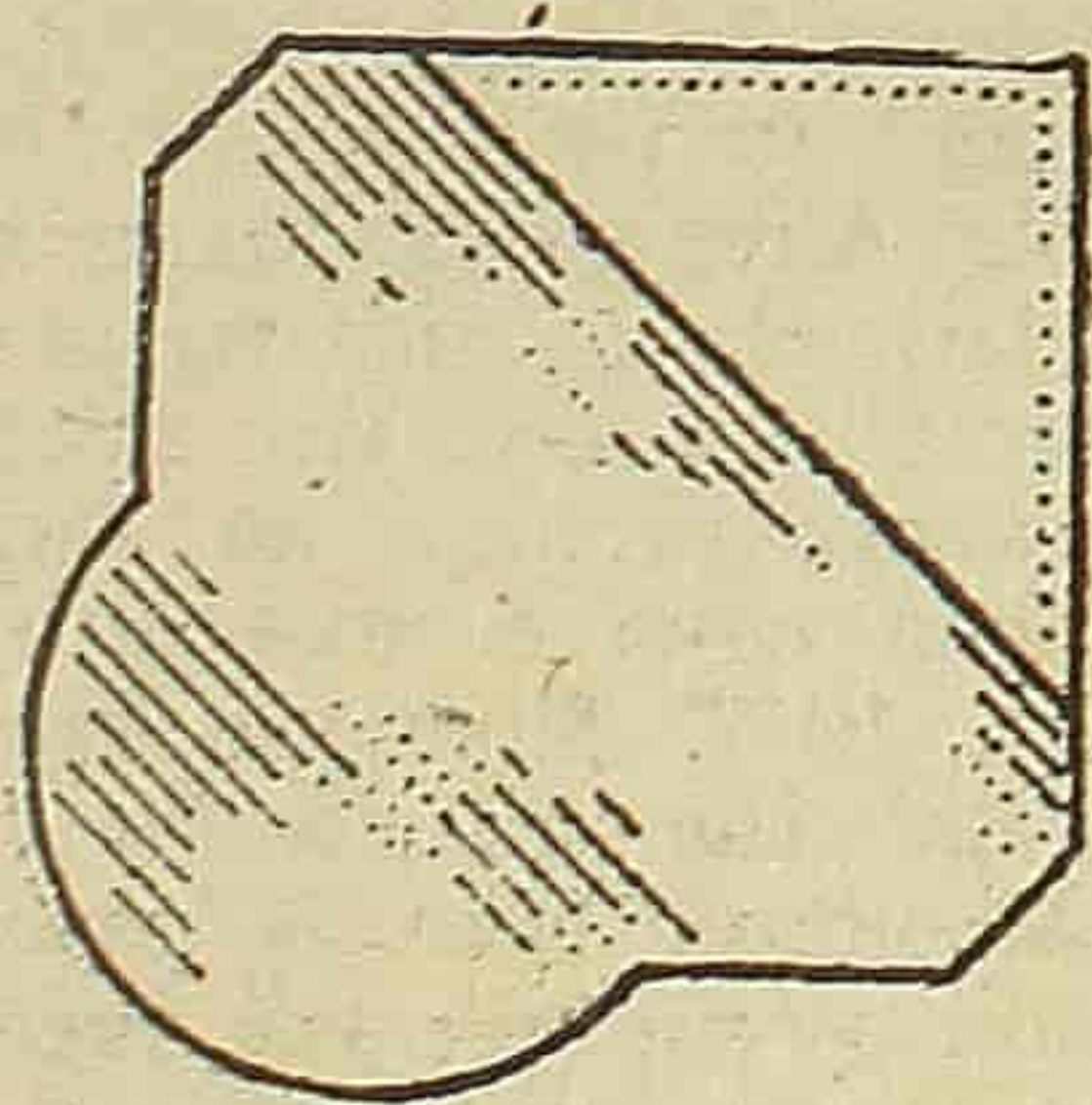
Игла за испитивање кредастог папира је једна мала справица у виду џепне писаљке;

употребљава се за проверавање да ли је папир кредаст или не; у првом случају, при повлачењу иглом преко папира, оставља таман траг, а код обичног папира не. Ово се исто постиже и превлачењем сребрним новцем.

Прибор за истраживање водознака састоји се из једне црне плоче од стакла или плитке зделице исто тако од црног материјала. На њих се положи марка са сликом доле, па се прелије са неколико капи чистог бензина и тада се појави слика водознака, ако га има (Види „Филателисту“ бр. 3/50).

Прибор за прање марака су нарочите зделице, а могу бити и обични тањирци, у које се успе вода, у које се потапају марке за одлепљивање и прање (Види „Упуте у „Филателију“ у бр. 4/49 „Филателисте“).

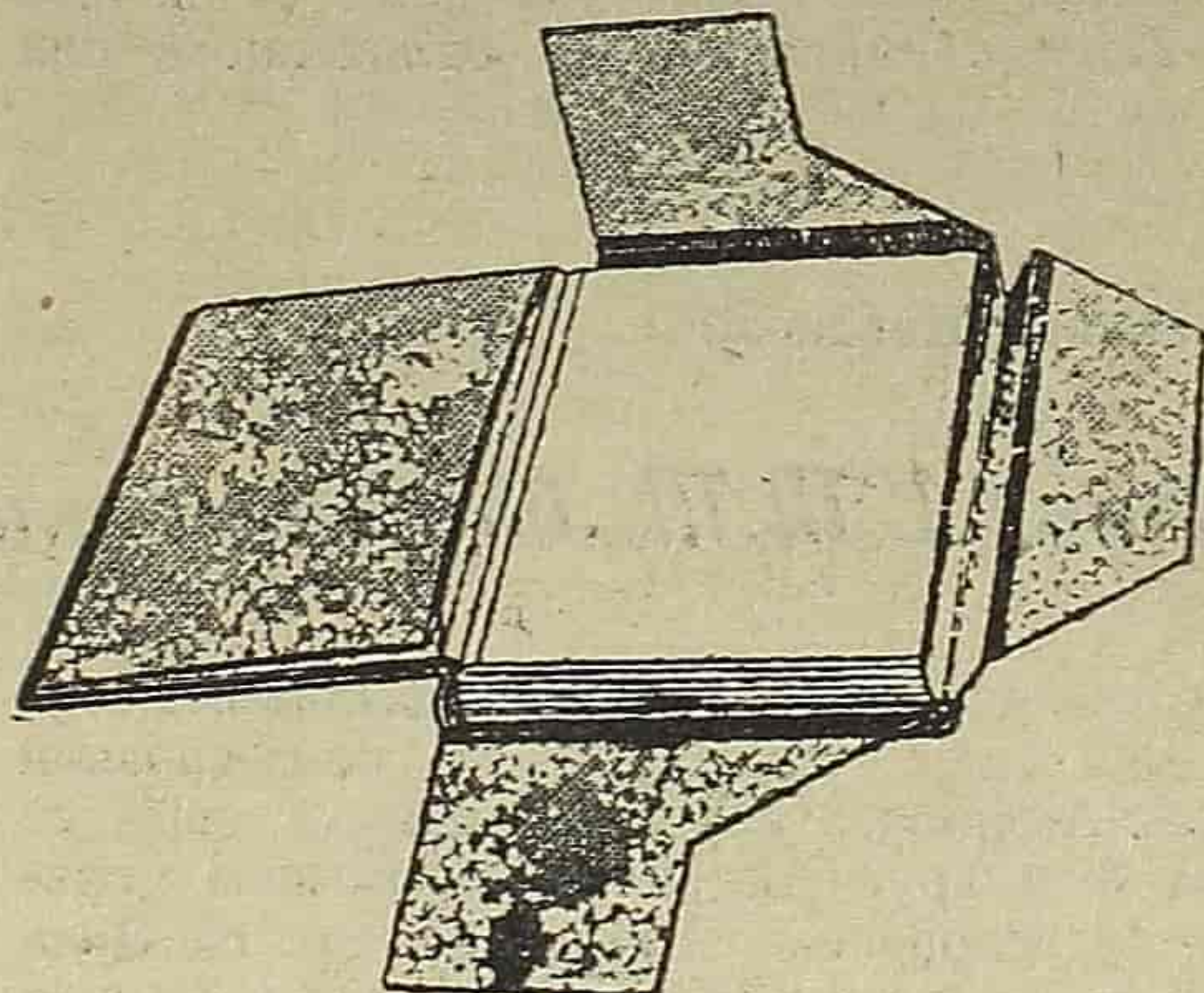
Прибор за лепљење марака у албуму или изборној свешчици састоји се из кутије са лепцима и једне четкице за влажење лепкова при лепљењу.

За утврђивање блокова или целина у албуму употребљавају се нарочити углићи, који се једном страном залепе за албумски табак, а целина се увуче у кесицу углића.

Преса за сушење марака израђује се у облику књиге са листовима од упијајућег папира; између тих листова поређају се марке и изложе јачем притиску ради бољег и бржег сушења. Притисак се врши, преко затворене књиге, каквим тежим предметом (најбоље књигом) или се стави у обичну пресу за копирања аката.

Изборне свешчице су књижице са већим или мањим бројем листова, који су са једне стране подељени у поља, у која се лепе

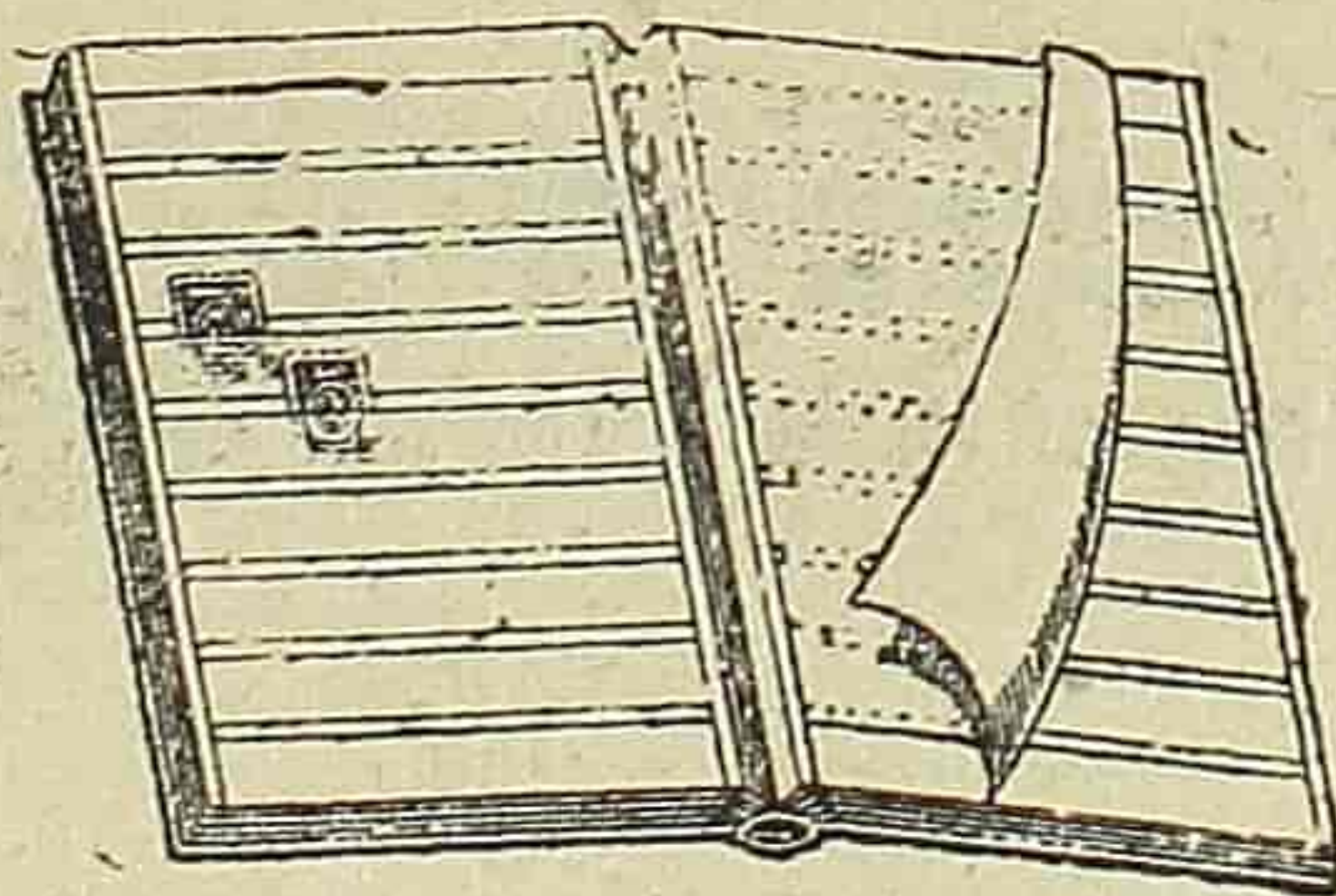
марке одређене за размену или продају. У празним просторима изнад марака уписују се каталожки редни бројеви дотичних марака и ознаке да ли је марка нова или употребљена, а испод марке каталожка цена, по којој се та марка обрачунава при разме-

ни и цена за продају, или само једна од њих.

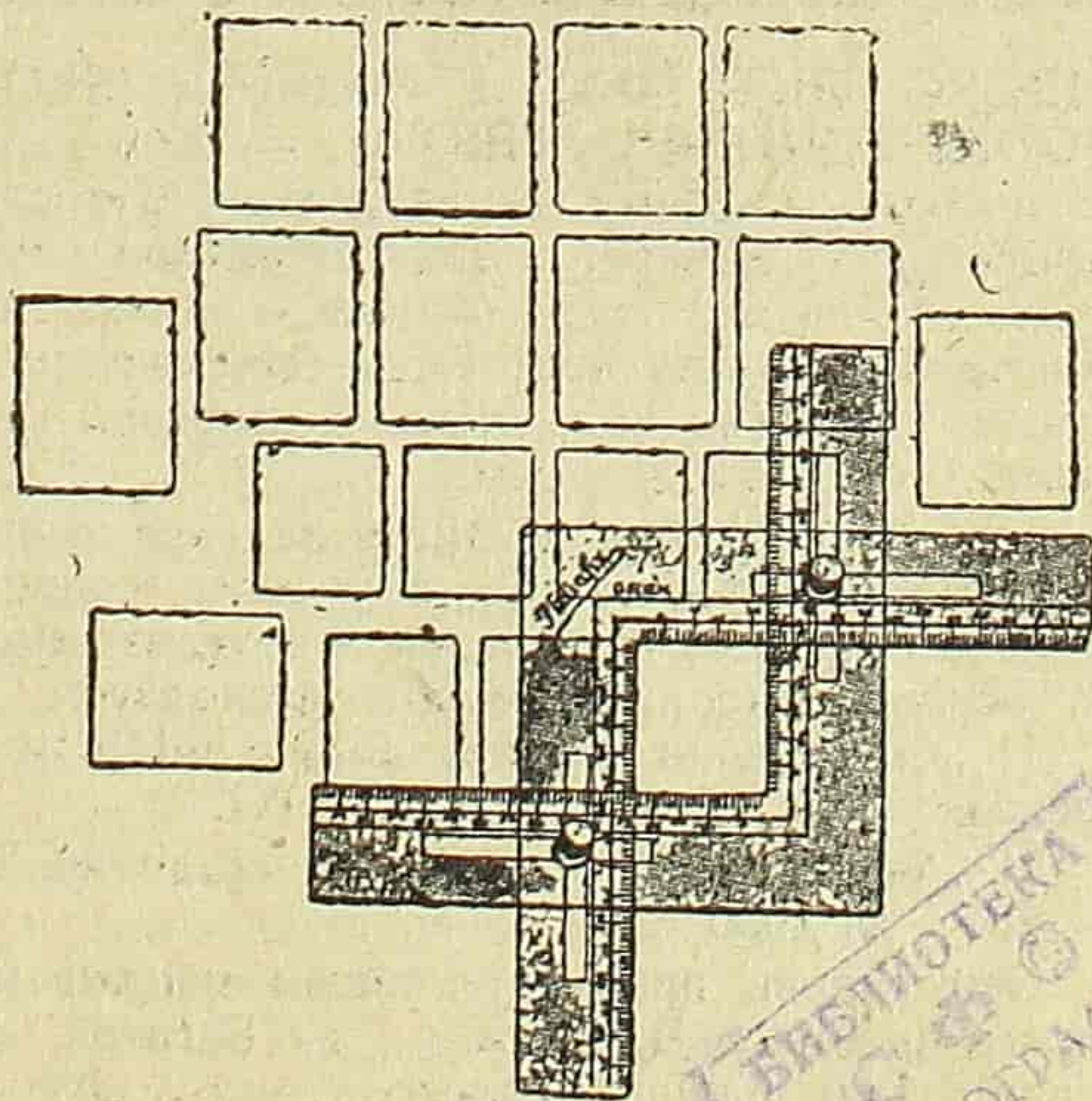
Сем наведеног прибора сваки филателиста треба да има лист штањола за утврђивање начина штампања марака у дубокотиску.

Има још и других справа и прибора, које употребљавају филателисте, али, обично

због високих цена, нису приступачне за појединце:

Ултравизор, који је веома потребан и користан за испитивање марака помоћу ул-

БИБЛИОТЕКА
С. Ф. С.
БЕОГРАД
Бр. ...

травиолетних зракова, — у борби против фалсификата.

Справа за уцртавање поља за марке на празним албумских листовима или на листовима који се спремају за изложбу.

Постоје и врло практичне кутије или ковчежићи (несесери), у којима се налази све што је најпотребније филателисти при

раду с маркама: зубомер, пинсета, лупа, зделица за истраживање водознака, бочица са бензином, лепци и др.

Филателисти који имају велике збирке и више материјала набављају и нарочите ормане за распоред и чување марака, целина, албума и др., јер им је тај прибор у њиховом раду неопходан.

Бранислав Новаковић

Целине С.Т.Т. под војном управом Југословенске Армије

Слободна територија Трста подељена је на два дела: један који је под управом Англо-Америчке војне команде и зове се **Зона А** и други, који је под Војном управом Југословенске Армије и зове се **Зона Б**. Док се у зони А употребљавају целине Италије са претиском од скраћеница (на енглеском језику) „AMG FTT“, — што је случај и са маркама —, дотле у зони Б имамо целине ФНРЈ са претисцима „STO — TLT — STT“ — скраћенице на језицима све три нације, које на тој територији живе: словеначком (SVOBODNO TRŽAŠKO OZEMLJE), у талијанском (TERRITORIO

славији. И поред исцрпне обраде, ово је добрим делом застарело, јер се од тада појавио низ целина, те сам морао узети у помоћ и своју збирку ових целина.

Пре него што пређем на опис, да напоменем да у термину „Зона Б“ постоје два појма. Прва „Зона Б“ је управо бивша, јер је она постојала пре припојења Истре Југославији. Садашња „Зона Б“ део СТТ.

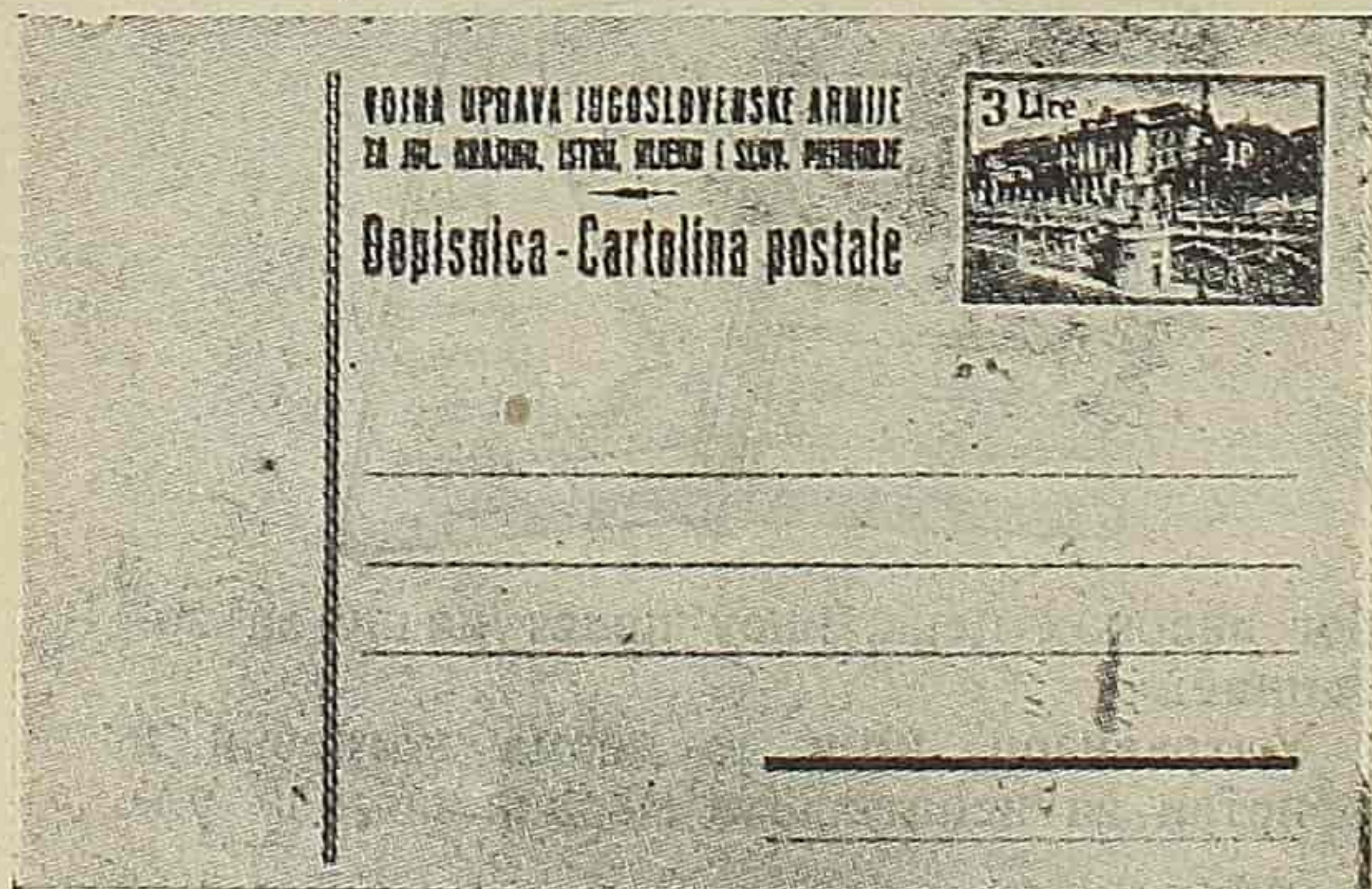
У бившој Зони Б, у чијем су саставу биле: Војна управа ЈА за Јулиску Крајину, Истра, Ријека и Слов. Приморје, издата је само једна дописна карта зелена, од 3 лире, са вредносном ознаком, која претставља некадању гувернерову палату на Ријечи.

Сада да пређемо на целине Војне Управе Југословенске Армије Слободне територије Трста (Зоне Б). Од целина на овом подручју до сада су ми познате само дописне карте, док коверата није ни било. Према томе биће речи само о дописним картама:

1) 27. XI. 1947. Дописна карта ФНРЈ од 1,50 дин. зелена, издање за Словенију, са сликом Маршала Тита са капом; са црним претиском „Војна управа Југословенске Армије“ преко старог назива државе; између вредносне ознаке и текста „STO — TLT / STT“; преко старе вредности широка црна трачица у облику положеног правоугаоника (дебеле црте), а испод свега италијански натпис „CARTOLINA POSTALE“. На вредносној ознаци, у доњем делу, претисак нове вредности „L. 5“. — Претисак је извршен у Заводу за израду новчаница у Београду. — Постоје две врсте папира: жути картон и жућкасто-зелени текст, и смеђе-жути картон и тамно-зелени текст.

2) Иста дописна карта са истим претиском, а једина разлика је у вредности; наместо пређашње вредности од 5 лира долази нова вредност од 6 лира. Сада преко вредносне ознаке, у доњем делу, долази претисак „L. 6“. — Ова дописница треба да је била свега два месеца у промету тј. до замене лирске валуте динарском (у лето 1949. год.).

3) Нова дописна карта по увођењу динарске валуте. Дописна карта од 2 дин. ФНРЈ зелена, издање за Словенију, која је била пуштена у течај у ФНРЈ у априлу

LIBERO TRIESTINO) и хрватском (SLOBODNI TERITORIJA TRSTA). — Као што је познато, седиште Војне управе Југосл. Армије је у Копру, а цела територија је подељена на два среза: бујски и копарски. Поштанску управу претставља Инспекторат пошта у Копру, под чијом је управом 14 пошта и 1 помоћна пошта.

Југословенски филателисти радо скупљају марке ове територије, а у овом чланку биће дат преглед целина са ове територије на основи материјала, којим располажемо:

1) „Специјални каталог марака ФНР Југославије“ из 1948 (Издање ФСХ).

2) „Филателија“, часопис — орган ФСХ — бр. 1 за 1950 г.

Ови радови припадају нашем марљивом филат. раднику Д. Новаку из Загребa, а уједно су и једине обраде ове теме у Југо-

1948 г.), са претиском извршеним у Копру, у црној боји и то: преко назива државе

»VOJNA UPRAVA JUGOSLOVENSKE ARMIIJE«, а преко вредносне ознаке „STO — TLT / STT“, а испод текста ситнијим словима „CARTOLINA POSTALE“. — У промету од краја лета 1949 г.

Dragan Novak

Okupatorsko izdanje maraka za Kosovo 1941 godine

У »Filatelisti« из 1950. godine objavio ie Mato Stubica članak o tom izdanju, za koje se u nas nije ni znalo, sa željom, da se unese malo više svjetla u genezu tog izdanja. Budući sam sebi postavio zadatak da istražim sva okupaciona izdanja iz drugog svjetskog rata na području Jugoslavije, bez obzira na njihovu stvarnu filatelističku vrijednost, počeo sam tragati i za podacima o tom »kosovskom« izdanju. Pri tome mi je mnogo pomogao i pisac. I meni su ostali neobjašnjeni neki momenti, a što je najvažnije, nije mi uspjelo, da tu seriju vidim u originalu. Slike u oglasu »La Rivista Filatelica d'Italia« (br. 2 iz 1950 g.) i u »Filatelisti« nisu toliko

4) Исти претисак, али нова дописна карта за ФНРЈ у плавој боји и на свим језицима и писмима народа Југославије. Вредносна ознака претставља профил маршала Тита без капе. Код ових дописница постоји изразито бео папир са блећом штампом и жућкасти папир са тамно-плавом нијансом штампе. — Време употребе последња трећина 1949 г.

5) Опет исти претисак, али нова дописна карта ФНРЈ. На овој дописној карти, која је штампана у плавој боји са уједињеним текстовима за целу земљу, налази се слика пређашње вредносне ознаке — профил маршала Тита са капом. — У употреби, вероватно, у првом делу 1950 г.

6) Претисак и надаље исти, а дописна карта коју и сада имамо у промету на целој територији ФНРЈ. Вредносна ознака, која се разликује од пређашње две карте, сада је опет измењена и у неколико потсећа на марке ФНРЈ за 1 мај 1950. Боја је као и ранијих двеју карата — плава. Време употребе 1950/51 г.

7) Иста дописна карта, али се претисак изменио у толико, што је назив државе у целини поништен двема танким паралелним цртама уразмаку 1½ мм и једнаких дужина 72 мм. Тип употребљених слова за натписе је промењен; иначе претисак је и даље исти тј. изнад старог натписа „VOJNA UPRAVA JUGOSLOVENSKE ARMIIJE«, а на вредносној ознаци „STO — TLT / STT“; испод вредности „CARTOLINA POSTALE“. Боја претиска, као и свих досадашњих, црна. Боја папира бела и жућкаста, штампа светлије плава у односу на бр. 6. Време употребе садашње тј. 1951 г.

Са овим би завршили преглед целина VUJA-STT, уз напомену да ћемо за сваку напомену и исправку бити захвални, — јер се до података тамошњих издања врло тешко долази.

uniji s Italijom. Prirodno je da je nova situacija morala doći do izražaja na albanskim markama. Da se ovjekovječi sama ta konstituenta, izdane su ranije albanske marke iz 1930. godine (Cumštajn 226—238 i 240) s pretiskom „Mbledhja / kushtetuese / 12-IV 1939 / XVII«, a u Rimu su naručene nove franko i avionske marke (Cumštajn 310—333). No neke spekulante u Tirani smetalo je, da u tako važnoj zgodi ne bude prilike za spekulativna izdanja i zaradu, pa su se požurili, da prije no što stignu nove marke iz Rima usreće filateliju s privremenim izdanjem u nakladi od 50.000 serija. Pretiskane su četiri italijanske franko marke s oznakom nove vrijednosti u albanskoj valuti. Kataloški pregled tih privremenih vrednosti glasio bi ovako:

- I. 1 Qind. / 5 cent. smeđa (297)
- II. 5 Qind. / 25 cent. zelena (302)
- III. 10 Qind. / 50 cent. ljubičasta (305)
- IV. 15 Qind. / 75 cent. crvena (306).

»Berner Briefmarken-Zeitung« iz 1950. g. registrujući pojavu tih maraka na tržištu, ništa ne govori o izmijenjenim bojama osnovnih maraka, dok naprotiv »Bollettino Sassone« iz 1949. g. spominje i razlike u boji, ali ih ne označava pobliže. Što se tiče samog pretiska »Bollettino Sassone« ne citira tačno tekst pretiska; Stubica ga označava sa »Regno d' Albania — MBRETNIA SHQIPTARE«, a Cumštajnov katalog (vidi napomenu iza br. 309) tvrdi da glasi »MBRETNIA SHQIPTARE« u okviru.

Do puštanja u promet tih maraka nije došlo, po svoj prilici zato, što to nije odobrio Rim. Pretiskane zalihe ostale su u depou poštanske uprave u Tirani sve do provala Nemaca i Italijana u Jugoslaviju 1941. godine.

U »Bollettino Sassone« opisuje neki Dardanus, kako je posle sloma Jugoslavije u aprilu 1941. g. i na Kosovu polju uveden okupacioni režim osovinskih trupa i to u jugozapadnom dijelu italijanskih, a u sjeveroistočnom dijelu nemačkih. Italijanska okupacija proširila se postepeno na sve krajeve, koji su prema nemačko-italijanskom sporazumu imali pripasti Albaniji.

Jugoslovenska poštanska služba bila je posle paralizovana i zato je na području italijanske okupacije ubrzo počela s radom vojna pošta kojom se koristilo i civilno stanovništvo. U nekim mestima služila se publika jugoslovenskim markama uz prećutno tolerisanje okupacionih vlasti. Neki »viši italijanski organi« u Tirani, došli su, prema Dardanusu, na ideju, da bi bilo dobro usrećiti i Kosovo polje naročitim izdanjem maraka i za tu svrhu upotrebiti zalihe onog nesuđenog albanskog privremenog izdanja iz 1939. godine »Alto Commessariato per il Cossovo, Dibrano e Strija« odobrio je prijedlog iz Tirane i primio marke, da ih stavi u promet. No i opet su nastupile neke zapreke, koje ni »Bollettino Sassone« ni Dardanus ne opisuju tačnije, te marke nisu došle u promet kao izdanje za Kosovo polje. Izvjesna količina

ostaje zapečaćena u omotu pod naslovom »Kosova Dibra Ohri« u komesarijatu, a ostalo je vraćeno u Tiranu. Dardanus, koliko god s nekom tugom advocira za to izdanje, izrično ističe da nisu marke prodavane ni publici ni upotrebljene za darivanje (...»non so se per vendita al publico o per omaggio«). Iz Dardanusovog pričanja ne vidi se šta se dalje dogodilo s omotom kod visokog komesarijata i sa zalihom u Tirani.

Godine 1943 došlo je do italijanske kapitulacije i povlačenja, a 1945 g. do sloma nemačkog fronta. Narodno-oslobodilačka vojska očistila je svu zemlju od neprijateljskih okupatora. Izgleda da su se neki nemački i italijanski oficiri, koji su znali za egzistenciju tih maraka, u času evakuacije snabdjeli s izvesnim zalihama. 1945. godine počinje trgovačka eksploatacija »kosovskog izdanja« u Nemačkoj i u Italiji. Katalog Sassone objavljuje to izdanje 1945. godine, ali ga u kasnijim izdanjima opet izostavlja. No u decembarskom broju iz 1949. g. pokušava »Bollettino Sassone« filatelističku rehabilitaciju tih maraka, koje su mnogi drugi časopisi proglasili za pripravljeno spekulativno izdanje, koje nije puštano u promet. Redakcija objavljuje članak anonimnog Dardanusa pod imenom »Storia Filatelica del Cossovo«, a prije toga daje sledeći komentar: »Posjednici novog kataloga Sassone sigurno su zapazili, da je u obradu Albanije uvrštena serija od 4 marke, koje nisu izdane, a za koju se znalo već davno ranije. Ona je bila katalogizirana u našem katalogu za 1945. godinu, ali je docnije izostavljena zbog nepoznavanja njenog postanka. Međutim, se docnijim tačnim istraživanjima ustanovilo da se radi o redovnom pripremljenom izdanju. S filatelističkog stanovišta dovoljna je za potkrepljenje te tvrdnje činjenica, da je tiskano 50.000, a moguće i više serija. To isključuje hipotezu, da se radi o esejima ili pokusnom izdanju ili o smišljenoj spekulaciji specijalista za male naklade«. Dalje, redakcija ističe da se radi o redovnim italijanskim markama u izmijenjenim bojama, što dokazuje, da se namjeravalo stvoriti izdanje s naročitim karakteristikama, da se razlikuje od maraka, koje su bile u prometu u Italiji, ne samo po pretisku, već i po boji. U pogledu same naklade redakcija veli da su prema jednoj informaciji, tri vrednosti uništene u ratnom me-težu, no da nije isključena mogućnost, da su više vlasti dale nalog da se spale. Redakcija drži da je prva informacija vjerovatna, jer da je postojao viši nalog, odnosio bi se i na poslednju vrednost. Ustanovljeno je, da je skoro čitava količina vrednosti od 15 Qind./75 cent. *svršila raznim putevima u Nemačkoj, odakle je »infiltrirana« u Italiju.* Mali broj kompletnih serija, koje kruže po tržištu, potiče, prema mišljenju redakcije, od nekog *funkcionera iz Italije ili Albanije.*

Iza toga dolazi u broju od februara 1950. g. oglas nekog rimskog trgovca u »La Rivista Filatelica d'Italia«. U tom oglasu nudi

se, kao rijetkost, ta serija maraka »della serie imperiale con colori cambiati e sopra-stampati« za 52.500 lira. Spominju se i brojevi italijanskih kataloga (Sasone br. 12—14 bez cijene, Landman br. 42—45 i Pergolezi 42—45 — 75.000 lira). Serije se prodaju uz ateste ispravnosti poznatoga italijanskog ispitivača, ing. Alberta Diene. Nalazim da je vrlo nezgodno, što se u tu stvar upleo Diena, jer je jasno, da je nesavjesnim trgovcima trebalo njegovo ime, da zavedu naivne sabirače i robu nesmetanje plasiraju. I ako Diena ističe u atestu da se radi o markama »preparati, ma non emessi«, morao je i on znati o kakvoj se kategoriji maraka radi stvarno. Bilo je zgodnije, da je Dijena istražio, ko je u Tirani ili u Rimu 1939 g. stvarno dao odobrenje, da se pripremi tako izdanje i da državni grafički zavod štampa redovne marke u izmijenjenim bojama i da se pretiskane marke posle tri godine pokušaju upotrebiti za »kosovsko izdanje«. Možda bi onda na jednostavan način riješio problem: kako i zašto je moguće da za vrijeme rata vojni i civilni funkcioneri izdaju svakojaka izdanja u cilju spekulacije i zarade, upotrebljujući za taj rad i redovne italijanske marke, a ministarstvo prometa se zadovoljava jedino time, da godinu ili dve posle toga daje izjave da to nisu službena izdanja i da ti funkcioneri nisu imali ovlašćenje i odobrenje.

Iz Dardanusovog članka vidimo da »kosovsko izdanje« nije bilo jedino izdanje za »oslobodeno« Kosovo. Trebalo je da izađe i definitivno izdanje u spomen na aneksiju Kosova polja i dijela Makedonije Albaniji. U avgustu 1941 godine interesiralo se albansko ministarstvo finansija kod Instituto Poligrafico dello Stato u Rimu zbog izrade crteža za tako izdanje. Na prvom crtežu trebalo je prikazati Kosovca u narodnoj nošnji, kome kida ropske lance italijanski vojnik pod šljemom (!), a na drugom slika nekog predela i poprsje italijanskog kralja. Na oba crteža datum aneksije i prigodni tekst »Kosova te libreme« (= oslobodeno Kosovo). Priprema tih crteža oteglala se, pa je u međuvremenu iz Tirane došao novi prijedlog da se izda s više vrednosti sa slikama gradova, spomenika i dr. Svršilo se time, što su napuštena oba prijedloga i albansko ministarsko vijeće zaključilo u januaru 1943 godine, da se izradi samo jedan crtež i to žena sa Skenderbegovom kacigom (alegorija Albanije), koja pruža ruku prema Kosovu, prikazanom na geografskoj karti. Dardanusu nije poznato, zbog čega nije došlo do realizacije spomenizdanja. Pitanje je, da li će posle nekog vremena dovitljivi italijanski trgovci bombastičnim oglasima nuditi na prodaju, uz Diene ateste »originalne probe« toga zamišljenog izdanja? Dokle će italijanski sabirači maraka trpeti tu nesavjesnu eksploataciju?!

Evgenije Arhangeljski

AEROFILATELIJA

(Nastavak sa 379 strane)

D. AIRGRAPHS — FOTOGRAFISANA PISMA

Zbog nemogućnosti prevoza pošte morem na frontove Srednjeg Istoka i obratno zbog nemačkih podmornica Englezi su rešili da prenose celokupnu poštu u oba pravca isključivo vazдушnim putem. Ali, tada se ispostavilo pitanje težine pisma, jer je aeroplan mogao nositi samo dve vreće poštanske korespondencije težine $22\frac{1}{2}$ kgr. sa 1500 pisama. Tada su izumeli naročiti način za smanjenje težine korespondencije: originalna pisma fotografskim putem prenošena su na film i tada, umesto težine $22\frac{1}{2}$ kgr. sa 1500 pisama jedna vreća sa 4500 filmskih negativa — pisama težila je samo 450 grama. Ranije je poštanski parobrod prelazio put od Engleske do Egipta za 77 sati, a vazduhom za 50 sati; posle uvođenja fotografisanih pisama to vreme je skraćeno na 12—26 sati. Pisma AIRGRAPHS primana su na poštama: a) od građanskih lica u sledećim državama: Aden, Bahren, Br. Somaliland, Cejlon, Kanada, Kipar, Egipat, Indija, Njufundlend, Palestina, Sejšelen, Transjordanija. Ce-

na za pismo 8 pensa; — b) od vojske na Srednjem Istoku: Kipar, Egipat, Sudan, Sirija, Palestina, Transjordanija, Kenija — Uganda — Tanganjika, Aden, Br. Somalska zemlja, Burma, Cejlon, Abisinija, Indija, Irak, Iran, Sejšelen, Eritreja, Ital. Somalska zemlja. Cena za pismo 3 pensa.

Operacija prenošenja pisma na film vršila se ovako: 1) pošiljalac je bio dužan da napiše svoje pismo i adresu primaoca na naročtom blanketu veličine 29×21 cm., koji se dobijao od pošte i, posle napisanog pisma i adrese, nalepiti na obratnoj strani marku od 8 pensa, ako je građansko lice, ili od 3 pensa, ako je vojno lice, pa ga zatim predati poštanskom činovniku. Adresa je morala biti napisana čitko i velikim slovima sa crnim mastilom; pisma pisana sitnim slovima i mastilom u boji pošta nije primala; — 2) pismo je moglo biti otkucano i na pisaloj mašini; — 3) ova pisma prenošena su fotografskim putem na minijturni negativni film veličine $2\frac{1}{2} \times 3$ cm. — 4) ovi filmovi slati su vazдушnim putem; — 5) po prispeću, ovi su filmovi fotografskim putem uveličavani na $12\frac{1}{2} \times 10$ cm., umetani u kovertu

i slati adresatima običnim poštanskim putem; — 6) originalna pisma, posle fotografisanja, dostavljena su glavnoj pošti i uništavana. — U pismu se moglo napisati: rukom oko 220 reči, a na pisačkoj mašini oko 450 reči.

Prvi AIRGRAPHS bili su dostavljeni u Englesku od vojske Srednjeg Istoka 13 maja 1941 g. u količini od 50.000 komada; u 1942 godini dostavljeno je 17 februara 539.500 pisama.

Služba AIRGRAPHS-a završila se 31 maja 1945 g.

Po državama postoje tipovi AIRGRAPHS-a: Engleska 21, Australija 4, Kanada 9, Cejlon 8, Ist. Afrika 13, Egipat 1, Indija 46, Liban 1, Vojne snage na Srednjem Istoku 36, Novi Zeland 2, Vojne snage Severne Afrike 4, Vojne snage Persije i Iraka 2, Palestina 5, Južna Afrika i Južna Rodezija 3, Turska 1, SAD 14, Zanzibar 1. — Cena za ove AIRGRAPHS-e je od 10 do 120 šilinga.

Osim toga postojale su i čestitke AIRGRAPHS-i sa crtežima, po godinama: u 1941 g. 2 tipa, u 1942 g. 7, u 1943 g. 28 i u 1944 g. 15 tipova. — Cene od 40 do 160 šilinga.

Postojale su još koverti AIRGRAPHS: u Vel. Britaniji 15 tipova, u Kanadi 6, u SAD 18 i u Južnoj Africi 2 tipa.

IV. NALEPNICE VAZDUŠNE POŠTE

Ovde ću samo kratko opisati ovaj ogranak aerofilatelije, jer sam o njima napisao specijalan članak u časopisu »Filatelisti« br. 7 za 1951 g.

Nalepnice vazdušne pošte pojavile su se najpre u Francuskoj u avgustu 1918 g. otšampane na papiru karmin boje sa crnim tekstom »PAR AVION« u okviru veličine $42\frac{1}{2} \times 11$ mm.

Nalepnice su obično plave, crvene, ljubičaste ili žute boje, različitog oblika, većinom duguljaste, sa zupcima ili bez zubaca; natpisi su na jednom ili dva jezika (Engleska sa kolonijama); a zatim na tri (Švajcarska, Belgija, Finska, SAD) ili na četiri jezika (Kolumbija, Sijam); u okviru ili bez okvira.

Obraćam pažnju sabiračima da su se do 6 aprila 1941 g. beogradske novine »Prav-

da« slale iz Beograda avionom u veće varoši (Skoplje, Sarajevo, Niš); svaki gornji primerak svakog svežnja imao je nalepljenu specijalnu nalepnicu veličine 80×50 mm. sa osnovom u plavoj boji, a sa avionom i sa natpisom »AEROPUT« dužine 48 mm. i visine 6 mm. sa desne strane — sve u beloj boji, a osim toga još i karminasti prešak u dva reda »PRENETO / AVIONOM«. — Postojala je i druga nalepnica, u mlečno-plavoj boji, sa drugim pretiskom u karmin boji »PUTUJTE / AVIONOM« u dva reda. Ove su nalepnice sada retke, jer su većinom izgubljene.

V. AVIONSKI GRIFOVI

Neke države, umesto nalepnica ili zajedno sa nalepticama, stavljaju na aerogram duguljasti žig ili grif (griffe je francuska reč) od gume, u okviru ili bez njega, u ljubičastoj, crnoj ili plavoj boji, sa sledećim natpisima po državama: VIA AIR MAIL, BY AIR IN U. S. A., PAR AVION — VIA AIR MAIL (sve u SAD); SERVICIO POSTAL AEREO, Correo-Aereo-Air Mail, Par Avion — Por Avion (Meksiko); VIA AEREA — Panagra (Čile); VIA AEREA (Brazilija); Par Avion — Correo Aereo — Mancomun (Kolumbija); Par Avion — Oro Paštu (Litva); Par Avion (Fr. Maroko, Estonija, Grčka); Aeria / Mail (Australija); AVIONOM (Jugoslavija); AVIO (Rusija); POSTE AERIENNE: PAR AVION (Francuska, Rumunija, Rusija); AVION (Francuska).

Navedeni tekstovi mogu biti otšampani na koverti ili na dopisnici na mesto nalepnica.

Osim navedenih grifova imamo još dve grupe: grifove zakašnjenja i grifove nesrećnih slučajeva.

GRIFOVI ZAKAŠNJENJA

U nekim se slučajevima pismo pušteno u poštanski avionski kovčežić radi otpreme vazdušnim putem, šalje običnim putem, n. pr. železnicom. Ovo se dešava, kad se piše u subotu uveče, a nedeljom nema letenja, ili kad je avion otišao na put. Tada se na pismo stavlja naročiti gumeni grif, u okviru ili bez, obično u crnoj boji, koji kaže da je pismo poslato običnim putem. Ovo se dešava i u slučajevima prekida letova izvesnoj avionskoj liniji ili kod privremenog prekida leta zbog kvara aviona i sl. Evo nekoliko primera ovakvih grifova: 1) Grčka — u okviru, u dva reda, na francuskom jeziku »PAR VOLE / ORDINAIRE ili, drugi grif, u okviru u jednom redu »AVION PARTI« (avion otputovao); 2) Brazilija — u dvostrukom ovalnom okviru »DEPOIS de HORA«; — 3) Engleska u okviru u tri reda »NO FLIGHT / SENT BY / ORDINARY SERVICE« ili, bez okvira, samo »NO FLIGHT«; 4) otoci Južnog Pacifika — bez okvira, u dva reda »SERVICE DID NOT / EVENTUATE«.

GRIFOVI NESREĆNIH SLUČAJEVA

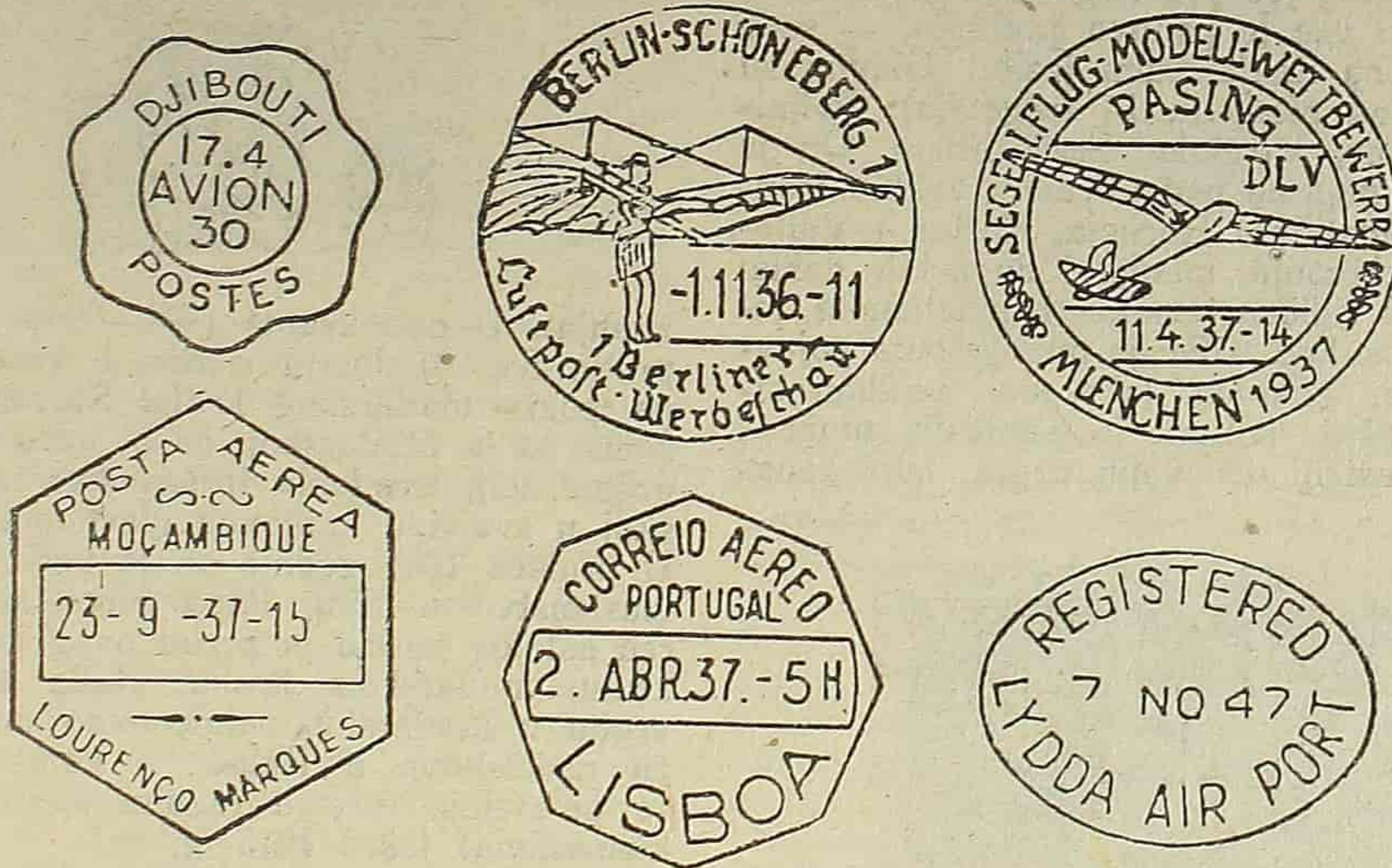
Dešavaju se različiti nesrećni slučajevi, kao na primer: kad avion padne u more, kad avion izgori, kad pošta propadne, kad je pošta spasena na putu za cilj. U većini slučajeva pošta biva spasena i tada se stavlja naročiti grif (žig). Ovih grifova bilo je mnogo u godinama 1932—1938. Ovde ćemo navesti neke interesantnije od njih: engleske: u okviru u 4 reda »DAMAGED BY / SEA WATER / IN AIRPLANE / ACCIDENT« (o-

bez okvira, u crnoj boji (1936 g.) »ACCIDENT« i dr.

VI. AVIONSKI SPECIJALNI ŽIGOVI

Za vazdušnu poštu postoje i specijalni žigovi u raznim razmerama i oblicima.

Žigove vazdušne pošte Jugoslavije opisao sam u »Filatelističkom almanahu« Dr. V. Simića-Vakanovića za 1939 godinu. i u francuskom časopisu »AVION-CONSTELLATION«.

štećeno morskom vodom u avionskoj nesreći); — u okviru u jednom redu »DAMAGED BY SEA-WATER«; — bez okvira u 2 reda »DELAYED SALVED / FROM BOAT-CEA«; — u okviru u 2 reda »DAMAGED BY IMMERSION / IN SEA WATER I. S.; — u okviru u 3 reda »DAMAGED BY WATER / THROUGH ACCIDENT / TO FLYING / BOAT«; — francuske: sa okvirom ili

Ovde ukratko izvodim najinteresantnije tipove: 1) okrugle, jednokružne sa mostićem; 2) okrugle, dvokružne sa mostićem; 3) ovalne; 4) šestouglaste; 5) sedmouglaste; 6) osmouglaste; 7) trouglaste.

Osim toga postoje još žigovi prvih i specijalnih letova, balonski, cepelinski, modelarski, takođe i prvi avionski žigovi iz 1939 godine (Francuska, Nemačka, Engleska, S. A. D.).

(Nastaviće se)

Sabo Zoltan

ZNAMENITI LJUDI NA MARKAMA

ALFIERI, Vittorio grof (17. I. 1749 Asti — 8. X. 1803 Firenze), jedan od najvećih klasičnih dramskih pisaca italijanske književnosti. U svojoj mladosti živeo je životom mladih aristokrata, što je mogao sebi dozvoliti kao sin imućne porodice. Stupio je u vojsku, ali je izgubio volju za taj poziv, te je u toku narednih pet godina (1767—1772) proputovao Evropu. Odjednom mu je sinula ideja da postane pesnik, pošto je pročitao jednu odu, i odlučio je — tada je imao 23 godine — da nastavi svoje zanemarene studije, te kao čovek da nadoknadi ono, što je

lakomisleno propustio kao dečak. Jezik svoje domovine poznavao je u to vreme još slabo, nepotpuno i pogrešno, jer je kao aristokrata iz Piemonta govorio dijalekat, karakterističan za tu pokrajinu, pomešan sa francuskim rečima. Kako se pravim književnim jezikom govorilo samo u Florenciji i Toskani, on se preselio u Florenciju, da bi naučio pravi italijanski književni jezik. Sa velikom istrajnošću je čitao i učio, da bi stekao potrebno znanje i razvio svoj duh, što je bilo potrebno za jednog pravog umetnika. Sa gvozdenom voljom je radio, da postigne svoj cilj.

Na njegov dalji razvitak, pa i na ceo njegov život imala je presudan uticaj grofica Albany, s kojom se upoznao tu u Florenciji i sa kojom je živeo zajedno sve do svoje smrti. Ova obrazovana žena povoljno je uticala na pisca, koji je već tada imao izvesne manje uspehe. 16. VI. 1775 daje se u Torinu njegova prva tragedija »Cleopatra« i, istovremeno, i njegova farce komedija »I poeti«. Dve svoje drame, »Filippo«, u kojoj je obradio istoriju španskog kralja Filipa i njegovog sina; i »Polinice«, napisao je na francuskom u prozi još pre nego što je došao u Florenciju i iste je ponovo preradio, — sada u stihove na italijanskom jeziku. Glavna su mu dela (od njegovih 14 tragedija): Polinice, Antigone, Virginia, Saul, Mirra. On je svoja dela napisao pod uticajem velikih francuskih dramatičara Korneja, Rasina i Voltera; malo zbivanja, mnogo i dugačkih deklamacija na veličanstvenom i patetičnom jeziku, iako se kod Alfierija mnogo puta pojavljuje i brz, uzbuđen, tako reći, zadihan dijalog. Uopšte, Alfieri je snažniji, mužanstveniji i oštrij od svojih uzora; iako danas

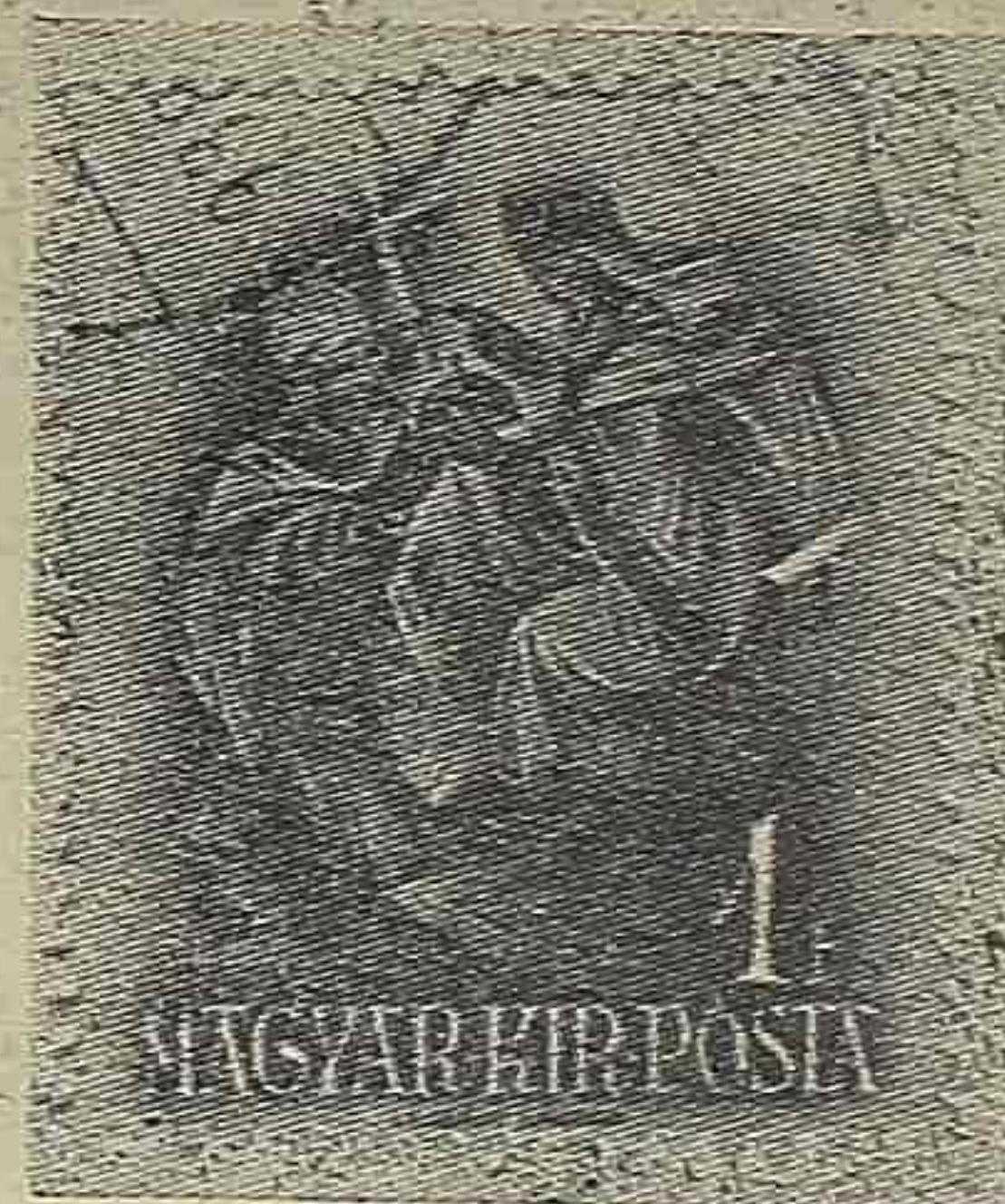
njegova dela i ne čine jači utisak na bini, ipak, u čitanju se javljaju kao remek dela svetske književnosti. On je bio i veliki rodoljub, čija su dela mnogo puta izazvala čak i razne političke demonstracije. Napisao je još i mnoga manje značajna dela, između ostalog i svoju autobiografiju.

Italija je izdala 1932 g. jednu marku sa slikom V. Alfierija. (Scott A 129).

ARTEVELDE (Artevelle), Jakob van (1285, po nekim izvorima 1290 — 24. VII. 1345), građanin Genta, veliki narodni govornik, vođ građana. Pošto je izbio na čelo narodne partije Flandrije, vodio je ogorčenu borbu protiv flandriskog grofa Ludviga I, koji je sklopio savez sa Francuskom i hteo da potčini Gent. Artevelde je sklopio savez sa engleskim kraljem Edwardom III. i stekao je takvu moć, da su ga nazivali vođem Flandrije. Ali, kada je hteo da nagovori građane Genta da priznaju sina Edwarda III. za grofa Flandrije umesto izgnanog Ludviga, neprijatelji su ga ubili. Istoriju Artevelde obradili su, među ostalima, Roquette i Conscience. Godine 1863 u Gentu su podigli veličanstven spomenik Arteveldu.

Belgija je izdala 1944 g. jednu marku sa slikom J. v. Artevelde. (Scott SP 206).

ASTRIK (Ascrio), prvi nadbiskup u Kaloči (Mađarska). U istoriji se pojavljuje oko 994 g., kada je bio dvorski sveštenik Sv. Adalberta, praškog nadbiskupa. Kasnije je postao opat meseričkog manastira (pored Po-

znanja). U ovo vreme (994—996) on je otpratio Sv. Adalberta u Rim i, vraćajući se, na poziv mađarskog kralja Stevana I, nastanio se u Mađarskoj, da bi uzeo učešća u organizaciji uvođenja hrišćanstva u Mađarskoj u svojstvu kraljevog glavnog savetnika. U proleće 1001 godine on je vodio kraljevo izaslanstvo u Rim. Papa Silvestar II, pored ostalog poslao je preko ovog izaslanstva krunu mađarskom kralju. Kada se Astrik vratio u Mađarsku, naimenovao ga je kralj za nadbiskupa u Kaloči, u kome svojstvu se pojavljuje (prema raznim spisima i dokumentima) još i 1015 g.

Mađarska je izdala 1938 g. jednu marku sa slikama nadbiskupa Astrika i pape Silvestra II. (Scott A 59).

ADALBERT, (Sveti Adalbert — oko 956 do 997). Pravo mu je ime Vojteh. Nadbiskup. Potiče iz češke kneževske porodice Slavnik iz Libice. Godine 982 bio je izabran za praškog biskupa i u ovom svojstvu radio je na uvođenju hrišćanstva među Čehe. Česi su samo po imenu bili hrišćani, jer od svojih »paganskih« običaja nisu otstupali. Posle 5 godina uzaludnog rada Adalbert se odrekao svog položaja, otišao u Rim i postao kaluđer. Godine 992 pozvali su ga, preko jednog izaslanstva, natrag i ponudili su mu ponovo biskupsku stolicu. Na ovaj poziv i po naredenju pape on se vratio u Češku u pratnji dvanaest kaluđera, sa kojima je osnovao manastir blizu Praga, i nastavio je svoj rad oko širenja hrišćanstva, ali i ovog puta skoro bez uspeha. Pošto se bio energično suprotstavio češkim velikanima, koji uopšte nisu poštovali zakone hrišćanske vere, on je bio primoran da napusti Češku. Otišao je mađarskom knezu Gezi i tamo je duže vreme radio. Kasnije je otišao u jedan rimski manastir. 996 g. ponovo je otišao Česima, zatim Prusima, gde su ga ubili.

Češka je 1947 g. izdala, povodom 950-godišnjice smrti Sv. Adalberta, jednu seriju maraka od 3 vrednosti sa njegovom slikom (Scott A 118).

ARMFELT, Gustav Mauritz, baron, kasnije grof (1. IV. 1757 Juuva — 19. VIII. 1814 Carskoje Selo). U ratu protiv Rusije od 1788 do 1790 g. istakao se i Gustav III, švedski kralj, na svojoj smrtničkoj postelji, naimenovao ga je za člana regenstva, jer je prestolonaslednik Gustav IV. bio maloletan. Međutim, kako je kraljev brat mrzeo Armfeltu, poslao ga je u Napulj za poslanika (1792 g.) gde je postao favorit kraljice Karoline. Dok je bio odsutan, kraljev brat — regent — osudio ga je, in contumaciam, na smrt. Kada je 1799 g. Gustav IV. (Adolf) preuzeo vlast, Armfeltu je vraćen čin i imanje. Prvo je naimenovan za poslanika u Beču (1800—1804 g.), a zatim za glavnog namesnika u Finskoj. Godine 1811 otišao je u Rusiju, gde mu je car Aleksandar I. dao grofovski čin, naimenovao ga za predsednika nadležstva za finsko pitanje i postavio ga za člana senata. U ovom položaju on je branio prava Finske i oslobodio je finske seljake. Pod carem Aleksandrom I. učestvovao je u ratnom pohodu 1812 g. Njegova autobiografija se pojavila u delu »Handlingar rörande Sveriges historia«.

Finska je izdala 1939 g. jednu marku sa slikom G. M. Armfeltu (Scott SP 22).

ARAGO, Etienne (9. II. 1802 Perpignan — 5. III. 1892 Paris). Od svoje 20 godine učestvuje u revolucionarnim pokretima. Po završetku studija na tehnicu potpuno se odaje književnosti, najčešće udružen sa drugima (na pr. sa Balsacom), piše komedije i vodvilje (oko 100 dela). Učestvovao je u julske revoluciji. Jedno vreme, do 1840 g., bio je direktor pozorišta »Vaudeville« u Parizu. U februarskoj revoluciji 1848 g. povereno mu

je upravljanje celokupnom poštanskom službom u zemlji. Na ovoj dužnosti najveća mu je zasluga uvođenje poštanske marke u Francuskoj. Za vreme julske revolucije, pošto je bio kompromitovan, bio je primoran da pobjegne u Belgiju. Tamo je napisao jedno

od njegovih najboljih dela u 7 spevova »Son origine, son histoire, ses eaux, ses environs et ses jeux. Pored ostalih, napisao je i »Les postes en 1848«. Godine 1851 bio je, na traženje francuske vlade, proteran i iz Belgije. Godine 1859 mogao se vratiti u Francusku. Posle pada carevine neko vreme je bio narodni poslanik, ali ubrzo se bio povukao iz javnog života. Godine 1878 bio je arhivar u École des beaux-arts, a zatim u pravnik Luxembourg-muzeja (1879 g.).

Francuska je izdala 1948 g. jednu marku, prilikom »Dana marke«, sa slikom E. Arago i natpisom: »Fait adopter le timbre-poste en 1848«. (Usvojio je poštansku marku 1848 g.) — (Scott SP 176).

Сергије Манжелеј

Продаја наших марака у иностранству

У дневном листу „Борба“, у броју од 26 јуна 1951 г. појавио се чланак под насловом „Проблеми наше филателије. — Слабо организована продаја наших марака у иностранству“, потписан иницијалима М. Ст.

Према садржини чланка лако се може приметити да писац није филателиста, а да има везе са нашом спољном трговином.

У овом чланку писац наводи неке мисли, које заслужују пажњу, док неке од њих нису правилне.

Писац чланка пребацује „Југофилателију“, као и нашим трговинским претставништвима у иностранству, да нису искористили све постојеће могућности да пласирају у довољној мери наше марке у иностранству, нарочито у Америци, и ако продаја марака у иностранству, у што већој количини, има за нашу земљу велики значај. Даље, писац

је мишљења, да добрим популарисањем и пропагандом наших марака, организованим растурањем и штампањем марака, на којима ће бити обрађена тематика општег, међународног значаја, а не локалног, може се у осетној мери повећати износ продаје марака. Писац наводи да је квалитет израде наших марака био релативно слаб, а у обрађеној тематици се доста грешило, и ако не наводи у чему су биле те грешке.

У чланку су наведени и износи продаје наших марака у САД. Наиме, у 1949 г. продато је за 13.850 долара, у 1950 г. за 23.118 долара, а до маја ове године за 10.792 долара. Писац чланка налази да је ова продаја недовољна и залаже се за њено повећање.

Корист коју би наша земља имала услед повећања продаје наших марака у иностран-

ству је очевидна. Тиме би се добило више девиза, тако потребних нашој капиталној изградњи, а, у исто време, не треба заборавити и на велики пропагандни значај за нашу земљу, који могу имати наше марке у иностранству.

По нашем мишљењу, писац чланка није у праву, када тражи узрок премале продаје у незадовољавајућем пословању „Југофилателије“ и наших трговинских претставништава у иностранству. Главни узрок је у квалитету робе, која се жели продати.

Приликом решавања овог питања, пре свега, не треба губити из вида чињеницу да на међународном филателистичком тржишту постоји веома јака конкуренција свих земаља које издају марке. Ова конкуренција заштрава се још и тиме, што су неке земље, нарочито у последње време, почеле да издају сувише велики број марака, и да просечни филателисти из финансиских разлога нису више у могућности да сакупљају марке већег броја земаља, већ само једног ограниченог броја. Јасно је да ће у овој конкуренцији победити оне земље, које нуде најбољу робу тј. лепе, интересантне и јевтине марке.

О лепоти наших марака било је доста говорено у мом чланку „Лепота марака“, објављеном у бр. 4—7 „Филателисте“ за ову годину. Садржина тог чланка може се укратко свести на констатацију да су, осим врло малог броја успешних издања, све остале наше марке биле, ако не ружне, оно увек са неким недостатком у погледу цртежа, композиције или штампе. Тај чланак је био предат уредништву нашег листа 5 марта о. г. После тога датума изашло је доста нових марака, чији је средњи ниво, у погледу лепоте и техничке израде, још нижи од претходних издања. Нарочито треба обратити пажњу на неправилан цртеж марке „дечје недеље“ са неприродним ставом детета и ружно наклоњеном главом, као и на марку загребачког велесајма, чија је штампа испод сваке критике. Поменута марка „дечје недеље“ не би била лоша, да је цртеж био правилан, природан, а марка загребачког велесајма могла би бити чак и лепа, да се водило рачуна о техници штампе и о избору боја. Како можемо да пласирамо наше марке у иностранству, у већој количини, ако не водимо рачуна о најелементарнијим правилностима цртежа, о техници штампе и складном избору боја!

Није довољно да марка буде лепа и технички добро израђена; она мора бити занимљива и интересантна по својој теми. У овом погледу није у праву писац чланка, који напада тематику коју обрађују наше марке. Тематика наших марака је правилна и добра; изузетак чини само марка загребачког велесајма за 1948 и 1951 г. Прва од њих приказује не зна се шта, док друга чини утисак да је наша земља типично оријенталска. Али, ако је изабрана тема интересантна и занимљива, то још не значи да ти-

ме и марка постаје занимљива. Интересантна тема мора да буде претстављена на интересантан начин, у уметничкој композицији цртежа и у беспрекорној техничкој изради. Тако, на пример, од свих марака издатих поводом десетогодишњице Народног устанка, само једна има лепу и уметничку композицију, — марка од 5 д. у спомен устанка у Црној Гори. Али, и она је донекле упропаћена несрећно изабраном бојом.

Које су теме биле обрађене на нашим маркама после Ослобођења? Народни устанак и народни хероји, партизанска борба на копну и на мору, антифашистичко савезије НР Македоније, ослобођење Београда, дан Победи, прикључење Истре, увођење новог Устава, петогодишњица оснивања Демократске Федеративне Југославије, петогодишњица НР Македоније, наши велики људи — Маршал Тито, Светозар Марковић, Његош, Вук, Ђура Даничић, Рачки, Штросмајер, Кошир, Прешерн, Трубар, Марулић, Цар Душан —, прослава 1 маја, социјалистичка изградња, две омладинске пруге и аутопут, прослава дана морнарице и дечјег дана, филателистичка изложба у Загребу, стогодишњица железница, 75-годишњица С. П. Савеза, Црвени крст (више издања), борба против туберкулозе, међународна Дунавска конференција, разни конгреси (V конгрес комун. партије, ПТТ и свесловенски); вишесерија било је посвећено спорту, укључујући Планицу, ваздухопловни слет, шаховску олимпијаду, планинарство и светско такмичење падобранаца, ваздушна пошта и наши лепи предели, загребачки велесајам (више пута) и наша привреда. То су све теме, које се и у будуће могу више пута обрађивати и, свакако, су интересантне.

Наша будућа пригодна издања морају се, пре свега, оријентисати на обележавање годишњица наше славне прошлости, а такође и разних конференција, конгреса и спортских приредаба, првенствено међународног карактера; затим социјалистичка изградња, наши дивни предели, наши споменици материјалне културе, наша флора и фауна, наши домаћи производи сточарства, пољопривреде, риболова, занатства и индустрије и, нарочито, наш фолклор, — то су све теме, које су занимљиве и за стране филателисте, а у исто време корисне и за упознавање иностранства са нашом земљом. Није грех, што многе од ових тема имају локално обележје.

Није довољно да марка буде лепа и интересантна; она мора бити и јевтина, што је веома важно, ако се жели да постигне већа прођа наших марака, узимајући у обзир конкуренцију других земаља. До краја 1950 године нисмо имали марака скупљих од 20 динара номиналне вредности, а пригодних марака, до ваздухопловног слета, скупљих од 12 динара (са изузетком марке од 20 д. издате поводом доношења Устава). Међутим, у овој години настаје преокрет; појављују се марке и од 500 д., а нова допунска

авионска серија има укупну номиналну вредност од 916 д. Повећавање номиналне вредности марака аутоматски смањује количину марака, која ће се моћи продати, што ће имати неповољно дејство у смислу смањивања пропагандног значаја, који марке имају. А у погледу коначног ефекта не зна се да ли ће мања количина марака по скупој цени дати исти приход као већа количина по мањој цени?! Осим већег пропагандног резултата, већа количина по мањој цени има још и ту предност, што ће се већи број страних филателиста навикнути да сакупљају наше марке, док ће скупе марке одбити извештан број страних филателиста да и даље сакупљају наше марке, и ако су то већ почели.

Према досадашњој пракси појединим издањима марака била је посвећена већа пажња приликом израде, на пример, франкомаркама са сликама привреде, садашњим маркама ваздухопловне поште итд., док о квалитету издања неких других марака није се у опште водило рачуна: марке Народног устанка, Црвеног крста, загребачког велесајма итд. То је, свакако, погрешна пракса, јер све марке без изузетка морају се израђивати подједнако добро. Једно лоше израђено издање може имати много више штетних последица за наш укупан извоз марака, него што ће више добрих серија допринети повећању извоза. Дакле, ако желимо повећати извоз марака у иностранству, не смемо да допустимо да поједине марке буду тако лоше, да упропашћују углед свих осталих наших марака. Осим тога, не треба заборавити да постоји велики број филателиста, који сакупљају марке неке земље комплетно. Таки филателисти неће сабирати марке оних земаља, које поред добрих имају и лоших марака. Зато је боље одустати од издања нове марке, него ли издати лошу марку.

Интересантно је забележити чињеницу да је просечни општи ниво марака издања Војне управе Југословенске Армије за зону Б већи него ли просечни ниво марака ФНРЈ и да не садржи ниједну ружну или лоше израђену марку.

Ради повећања продаје наших поштанских марака у иностранству потребно је:

1) Водити сталну бригу о високом квалитету марака које се издају. Тема марака мора бити брижљиво изабрана, цртеж и његова композиција уметнички обрађена, а штампа технички савршено изведена.

2) Штампање свих марака, без изузетка, мора се обавити само у једном графичком заводу тј. у Заводу за издање новчаница у Београду.

3) Све марке морају се штампати само у бакротиску (у гравирани или у хелиографирани).

4) Водити сталну бригу о побољшању квалитета и модернизовању свих штампарских машина, на којима се израђују наше марке, као и о квалитету потребног материјала — папира, боја, лепка итд., при чему квалитет материјала мора бити висок и тачно стандардизован.

5) Водити сталну бригу да марке, које се издају, буду занимљиве и интересантне и за стране филателисте и да својим изгледом могу са успехом конкурисати маркама других земаља.

6) Фаворизирати издања марака, које филателисти нарочито траже, као што су, на пример, марке авионске, спортске, дечје, са цвећем, са фолклором итд.

7) Све горе речено мора се односити на све поштанске марке, без изузетка; дакле, и на марке, које су до сада биле занемарене, као што су биле, на пример, марке Црвеног крста, загребачког велесајма, доплатне, службене и порто марке.

8) Не допустити издавање лоше израђених марака под изговором објективних тешкоћа. Боље одустати од издања, него издати лошу марку.

9) Приликом сваког издања водити рачуна о пропагандном значају, који марке могу имати за нашу земљу и искоришћавати пропагандне могућности у највећој мери.

10) Избежавати штампање марака у иностранству, јер то смањује углед наше земље и ствара утисак да нисмо у стању да сами створимо нешто добро.

11) Избежавати марке са претисцима.

12) Избежавати марке и серије у већој номиналној вредности. Цена мора бити што више приступачна широким слојевима филателиста

13) Не претеривати у количини разних марака, које се издају у току једне године.

14) Не претеривати са издањима у ограниченој накнади.

15) Не тежити за остварењем веће зараде на једном издању путем разних вештачких мера, већ систематским радом на побољшању квалитета заузети одговарајуће место на међународном тржишту марака.

Сматрамо да потребним залагањем и разумевањем ово није тешко постићи.

О жигосању марака

У последње време примећује се, да се на жигосање поштанских марака на писмоносним пошиљкама од стране поштанских службеника не обраћа довољна пажња.

Упутство за вршење унутрашње писмоносне службе у одељку, где говори о жигосању пошиљака, одређује следеће:

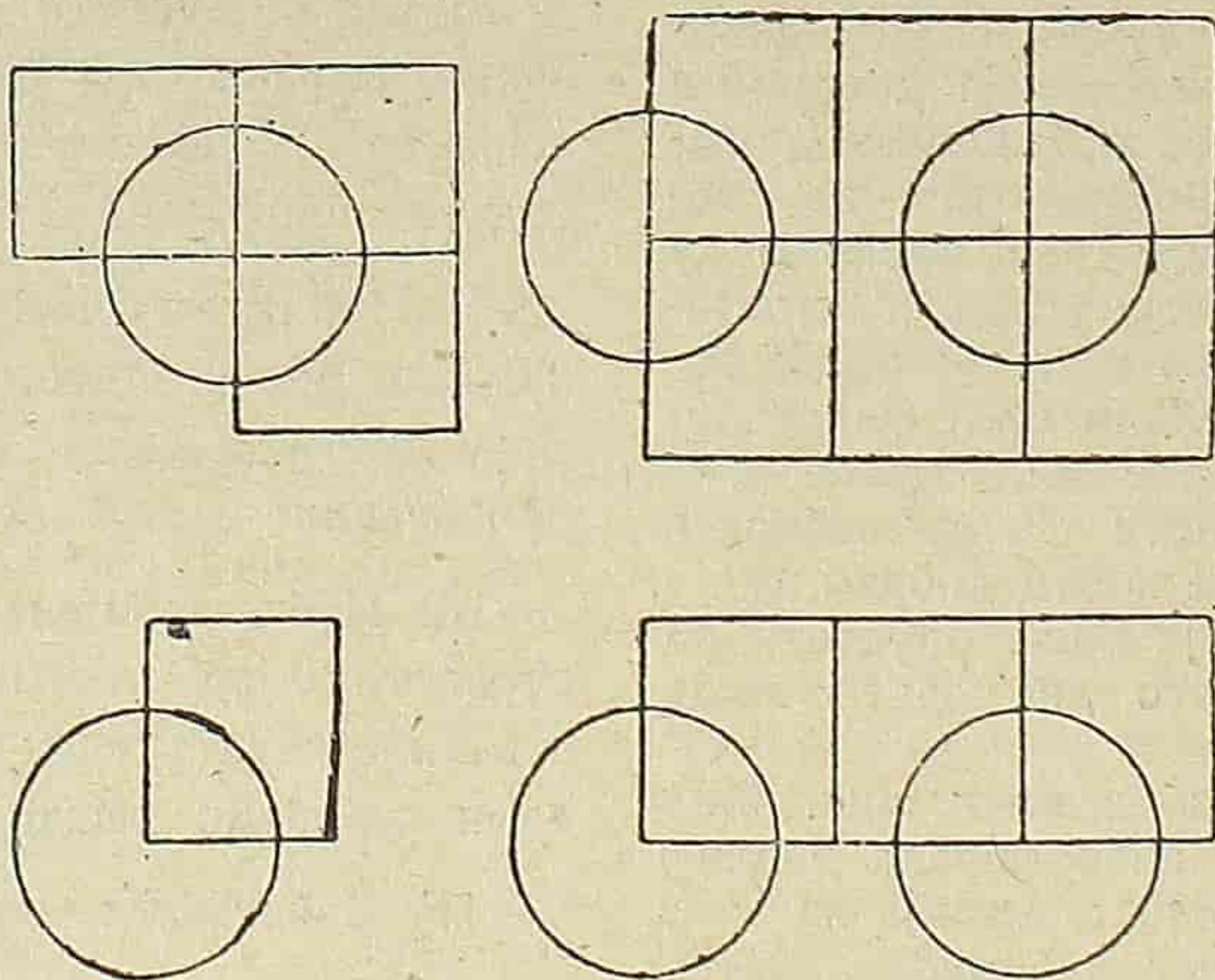
„Све писмоносне пошиљке, осим новина и часописа, морају бити жигосане поштанским жигом пријемне поште...“ „Жигосање пошиљака врши се стављањем јасног и читког отиска поштанског жига на марку. Јасан и читак је онај отисак поштанског жига, код кога се лако може прочитати место, дан, месец, година и час...“ „Ако на једној пошиљци има више марака, оне се могу жигосати једним отиском. У сваком случају отисак треба да покрије бар пети део марке...“

Као што се из предњег види, пропис је јасан и правилан, а пракса напротив. Поштанско особље (не све) у вршењу службе не поклања довољну или боље речено никакву пажњу овом детаљу, иако је он од

код нас. Но оне не треба да нам служе за пример. Ово је стварно једна ситница, али за репрезентацију наше земље велика ствар, јер она показује педантност и смисао за лепо, а о томе треба да се води рачуна с обзиром да за то не треба материјалних жртава, већ једино мало више воље и пажљивости.

Наша земља због оваквог жигосања трпи велике материјалне штете, јер се упропашћују огромне количине марака т. зв. количинки, које би трговачка мреже могла искористити за набавку девиза. Позната је ствар да се у иностранству лакше и боље пласира тај материјал него ли новитети, који се извозе нежигосани.

Поштанска управа наше земље у последње време учинила је велике напоре да упуту кориснике поштанских услуга на правилно адресовање писмоносних и других поштанских пошиљака, како би се на тај начин постигла боља и сигурнија испорука пошиљака. Ове године у целој земљи одржана је „недеља поште“: приређене су излож-

велике важности за углед поштанске службе, како у земљи, тако и у иностранству, а и да не говоримо од колике је важности правилно жигосање марака за филателисте. Врло чести су случајеви да се на једној марки нађе више отисака истог жига, јер се поштанском службенику први отисак учинио нејасним, иако пропис гласи „ако је први отисак нејасан, ставља се поред њега пажљиво други, јасан отисак“, али не на марку него на празном делу пошиљке.

Врло су чести случајеви, да се већини филателиста коресподенти из иностранства жале на врло неукусно жигосање марака на писмима из наше земље, супротно жигосању марака у Швајцарској, САД, Енглеској, Француској и др. Свакако да има земаља где се још горе жигосу марке него

бе на којима су се корисници птт. услуга упознали са разним културним тековинама птт. службе и на истима се могао видети велики број поштанских пошиљака, које се нису могле испоручити примаоцу због нејасне адресе. Ове мере наше Поштанске управе имале су успеха и несумњиво је да се квалитет поштанске службе знатно побољшао. Али, после „недеље поште“ и других предузетих мера не примећује се побољшање у жигосању марака на поштанским пошиљкама. Међутим, треба мислити и на то, јер колико је укорењено рђаво жигосање марака на поштанским пошиљкама, види се и из овог примера:

„При предаји препорученог писма на пр. Беоргад 4, замолио сам службеницу да лепо жигосу марке. Она се насмешила и ре-

екла: „Ви сте филателиста? Не брините!“ Жиг са њеном „њезном ручицом“ је полетео и покрио целу марку, да је више нисам познао. Погледао сам је запрепашћено, а и она мене, и само је рекла: „Извините овако сам навикла!“. Опростио сам јој, али са тешком муком, јер „она је тако навикла“, а и констатовао сам да, нажалост, тој службеници није познат напред поменути пропис“.

Да би се ова рђава навика искоренила потребно је хитно предузети сходне мере.

Ево један предлог по примеру мале земље на северу, Данске, код које, претпостављам, такође се не обраћа нарочита пажња на жигосање марака од стране поштанских службеника. На једном писму примљеном из те земље била је налепљена једна

цедуља, која има на једној страни следећи текст: „Молимо, марке жигосати за филателистичке сврхе!, а на другој страни је шематски приказ, како се жигосу марке, када су на завоју налепљене две, три, четири или шест марака (Сл.).

Иницијатива за побољшање жигосања марака, предлажем, да почне од нас самих, тј. од наших филателистичких организација на тај начин, што би се штампала исте овакве врсте цедуља са упозорењем, односно молбом да се марке лепо жигосу — на левој страни; а на другој страни да буде слика начина доброг жигосања. Ове цедуље би се лепиле на писма, која се предају пошти на отпрему и испоруку.

Ситница, али веома корисна ствар!

Ладислав Фишер

Поштанска кола на маркама

У последње време поједине поштанске управе диктирају врло јак темпо у издавању нових марака. Тако је број новитета у 1947 години премашио за 18% продукцију из 1946 године, а у 1948 години је пак за 34% издато више марака него у 1946. Политичке прилике, настале после II светског рата, такође су много допринеле да се повећа емисија пошт. марака. Као најбољи пример за ово може нам послужити случај Немачке, у којој су издаване марке за Источну зону, за Англо-америчку, за Фран-

цуску, а у оквиру ове и поједине покрајине су добиле своје посебне марке, а да о маркама Берлина и не говоримо. Морамо још поменути да су разне јубиларне свечаности, а нарочито Светског Поштанског Савеза произвеле такође велику поплаву у издавању марака, а што још и данас има утицаја на филателију. Има земаља у Европи, где, тако рећи, с недеље на недељу издају нове и нове марке. Ова околност, заиста, забрињава многе скупљаче марака, који све теже и теже сnose материјалне жртве и могућности овакве поплаве у новитетима. Има већ неколико година, откако несхватљива политика замашног издавања марака утиче на начин сакупљања марака и упућује скуп-

ћем... „Оваквих серија има мало, верујте ми!“, рекао је — „ја сам их сакупио скоро комплетно!“ и почео ми их показивати... Међу њима је било лепих серија марака с цвећем — швајцарских, аустријских, мађарских и још многих других... А кад сам му споменуо да Португалија издаје марке с мотивима цвећа и да ће бити употребљени за њене колонијалне поседе, иза кратког размишљања одговорио ми је: „Ако то буде тако, како кажете, мораћу престати и са сакупљањем марака, које претстављају цвеће, и то једино због свог цера...“

Овај и овакав одговор, а таквих има у изобилју, присиљава нас на размишљање. Данае је већ, заиста, такво стање у свету,

да имамо у промету знатне количине марака, које претстављају тематску позадину, а то зато, што и поједине поштанске управе већ воде рачуна о томе какве марке воле сакупљачи тј. које су им слике на маркама најдраже.

Разговарао сам и са сакупљачима, који сакупљају портрете, грбове, ратне епизоде, планине, реке, животиње, а видео сам и такве збирке, које садрже марке са саобраћајним средствима. Многи сакупљачи рашчлањују и саобраћајна средства на железнице, бродове, авионе, аутомобиле, једрилице, тароброде итд.

Као најкласичније подручје сакупљања наишао сам на сакупљање марака које претстављају поштанска кола (дилижансе). Омиљено саобраћајно средство прошлога столећа данас је постало симбол филателије, а нарочито за филателистичке изложбе. То је и разлог што на великом броју марака или блокова наилазимо на слике с поштанским колима. Онај ко мисли да је сакупљање марака с поштанским колима једноставно и јевтино, јако се vara. Набројмо само неколико оваквих издања, закључно до 1949 године:

АУСТРИЈА (1933) „Wipa“ марке и блок.

БЕЛГИЈА (1935) Siteb: 10+10 с., 25+25 с. и 35+25 с.

• БОСНА (1906 и 1910): 40 х.

ЈУГОСЛАВИЈА (1939): 1+1 д.

„ (1940): 1,50+1,50 д.

ЦЕХОСЛОВАЧКА (1949): 3 Кч.

ПОЉСКА (1938): Варшавска изложба марака 45 и 55 гр.

НЕМАЧКА (1939): 24+10 пф.

„ (1943) за Дан марке: 6+24 пф.

НЕМАЧКА (1949) Баден — Стогодишњица марке: 10 пф.

Иста марка је издана и за Рајнско подручје, Пфалц и Виртемберг.

ХОЛАНДИЈА (1943) за Дан марке: 7¹/₂+7¹/₂ с.

НИКАРАГУА (1938) спомен издање за Свет. пошт. савез: 2 с.

РУМУНИЈА (1903) за освећење нове поштанске палате у Букурешту: 1, 3, 5, 10, 15, 25, 40 и 50 бани.

РУМУНИЈА (1934) пакетска марка за бесплатни транспорт поштом.

РУМУНИЈА (1944) за поштанске чиновнике: 2+48 л. три издања у разним бојама.

РУМУНИЈА (1945) Салајули — локално издање: 2 пенга.

ШВАЈЦАРСКА (1949) о стогодишњици поште: 20 с.

ШВЕДСКА (1936) о 300-годишњици поште: 30 бре.

СРБИЈА (1943) о стогодишњици поште: 8 дин.

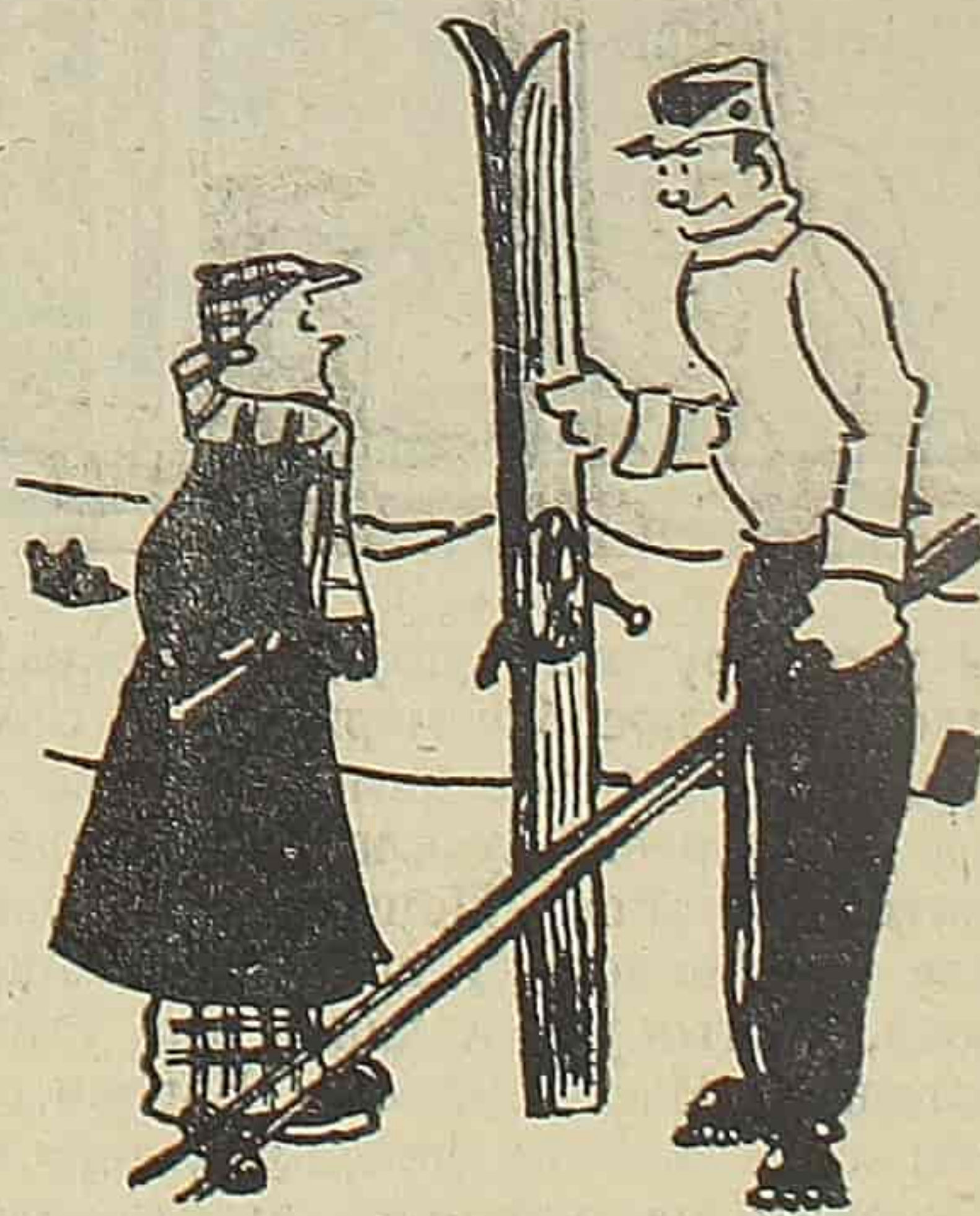
Свакако овај списак није потпун, јер овде спада још многа марка, као што су марке Румуније (1932) од 16 леја или Лихтенштајна (1946) за изложбу у Ваздуху на блоку итд., које само узгред напомињемо.

Ово што смо навели има да послужи као доказ да и овако споредно подручје сакупљања изискује улагање знатних материјалних средстава; да друге и не помињемо него само данашњу вредност Wipa блока.

Маколико била интересантна и лепа једна збирка с мотивима и састављена с извесног становишта, данас-сутра ћемо већ доживети да ће и она изискивати огромне тешкоће за једног сакупљача средњих могућности, било да је реч о материјалним средствима, било пак о могућности њихове набавке. Баш ради тога филателистичке организације морају предузети све располонове, те да би ове са своје стране смањиле издавање нових марака, јер се филателија може омасовити само на тај начин, ако би сакупљачи и са скромнијим средствима могли ићи у корак с издањима, која их занимају и набављати марке потребне им за збирке, које ће уређивати по свом укусу.

Мало хумора

ФИЛАТЕЛИЈА ЈЕ ГРАНА СПОРТА

Смучар: „Бавите ли се зимским спортом?“

Филателиста: „Скупљам поштанске марке“.

Смучар: „Па то није зимски спорт“.

Филателиста: „Како — зар се марке зими не смеју скупљати?“

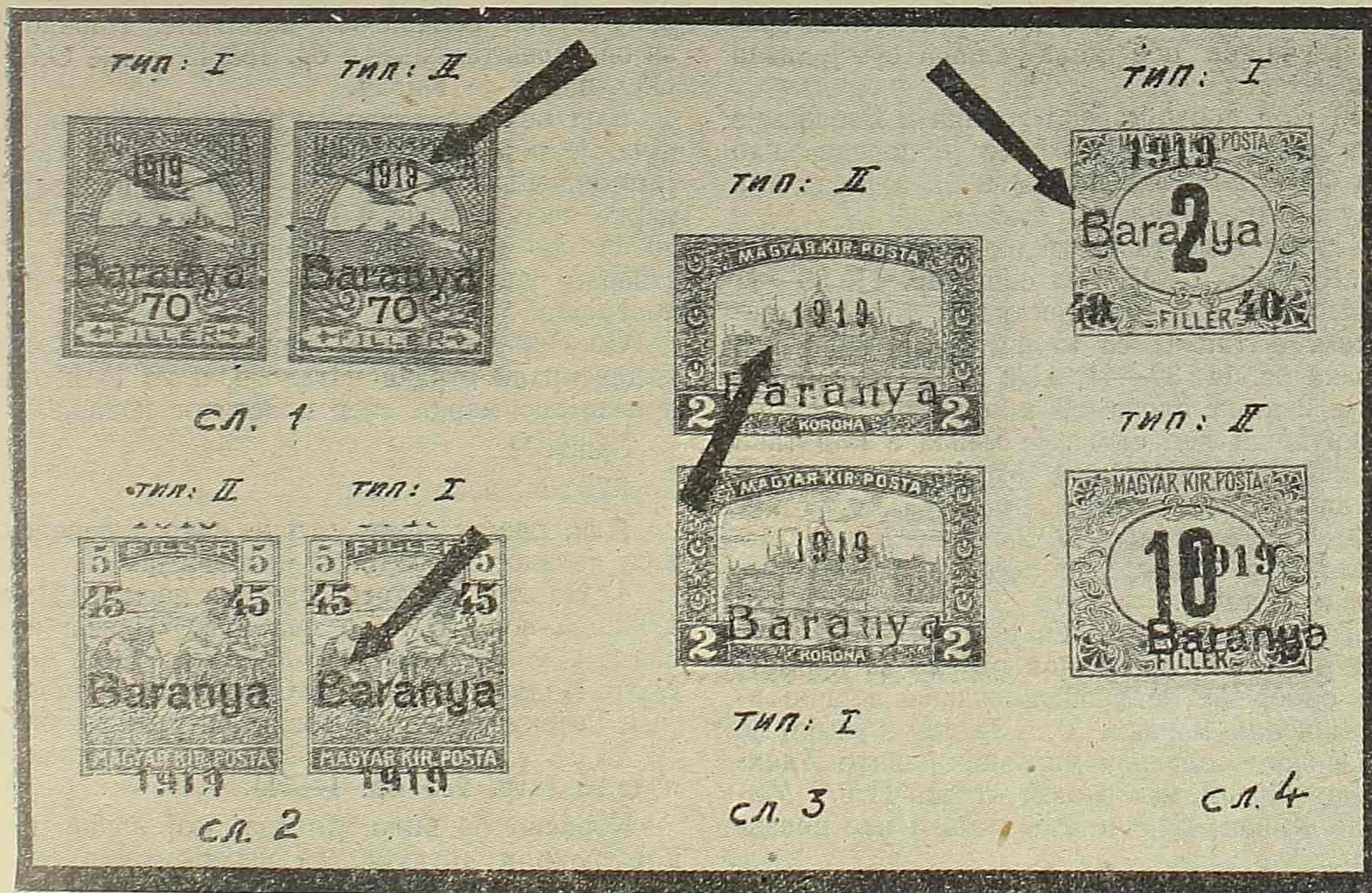
НАШ КАТАЛОГ

Пред нама је издање каталога „Југофилателије“ за 1952 г., који у потпуности задовољава потребе наших филателиста, — али је несумњиво, да би могао бити још и бољи.

Готово сви, мени познати, каталози су у ствари ценовници оне трговине марака, која их издаје. Међутим, каталози већ одавно не испуњавају тај свој основни задатак, због којег су управо и створени тј. да се

издвајање појединих група, како су оне данас обично каталогизирани, чине збирку, односно поједине њене делове монотоним.

Према томе, ако би „Југофилателија“ предвидела издавање албума наших земаља, требало би извршити пренумерацију марака у каталогу у духу предњег. Пример оваквог уређења каталога је „Каталог марака балканских земаља“, издање Српског филателистичког бироа у Београду 1945 г.

на основу њих проучавају марке код дотичне фирме. Ово су само изузетни и ретки случајеви.

Данашњи каталози марака првенствено служе за међусобно регулисање продаје, односно размене марака између филателиста, као и за уређивање збирке марака. Због тога, обично, све те фирме, које издају каталоге, издају и албуме за марке.

Ја верујем да ће и наша „Југофилателија“ увидети потребу и приступити издавању албума, јер је то један од главних путева ка аматерској филателији, која се код нас, као главни циљ филателије, толико наглашава.

Међутим, албуми се обично не слажу са каталозима у погледу распореда материјала, што у многосте отежава уређивање збирке.

Главни и општи предмет аматерског сакупљања марака треба да буде генерална збирка, у коју се марке уносе хронолошким редом, како су издаване не одвајајући поједине врсте марака у одвојене групе. Ово

Сматрам да је у томе каталогу логично, што издања Југославије од 1918 године за Босну и Херцеговину, Хрватску и Словенију нису одвојена у посебне групе, јер су све те марке имале франкатурну вредност на целој територији Југославије. Међутим, покрајинска издања Д.Ф. Југославије треба да остану одвојена.

Поред опште примедбе имао бих и неколико посебних примедба:

1) Код каталогизирања словеначког издања (1919—20) пропуштено је каталогизирање мешовитог пробода (пиласти и цртасти) код марака од 10, 20 и 30 вин. Каталогизирање боја овог издања пренето је из „Приручника марака југословенских земаља“ (издање Ф.С.Х.). Том приликом пропуштено је да се из свеске 5, са стр. 266 тач. 4 пренесе и овај мешовити пробод.

Исто важи и за порто марке бр. 38-40.

2) Код Барање није тачна примедба на стр. 104: „код бр. 1—45 постоје два типа претиска.....“

Претисак код I издања Барање извршен је овако:

а) Усправне марке (турул, ратне, жетевци, Карло, Зита и експресна) добиле су претисак „1919“ горе, „Вагапуа“ доле, причему је број 1919 у два типа (сл. 1).

б) Положене марке (парламент) добиле су исти претисак, само што је натпис „Вагапуа“ развучен (сл. 3).

в) Франко марке са промењеним вредностима (бр. 11, 39—41 и 44) добиле су претисак у три реда и то: горе „45 45“ (нова вредност), на средини „Вагапуа“ у гротеску и доле „1919“. — Слово „В“ има 2 типа: редовно је горњи заокружени део слова мањи од доњег (тип I), а у извесном броју случајева оба дела слова су једнака (тип II) (сл. 2).

г) Код порто-марака година и Барања је исто тако као код в), само је поредак као код франко-марака под а) и б), а једна има нову вредност (сл. 4).

Према томе та примедба треба да гласи: „Код бр. 1—45, изузевши бр. 11, 39—41 и 44, постоје 2 типа претиска: тип I са великим, а тип II са малим бројевима. Код марака бр. 11, 39—41, 44 и порто-марака постоје 2 типа слова „В“: код типа I горњи заокружени део слова је мањи, а код типа II оба дела су једнака. Марке типа II вреде двоструко.

3) Примедба на стр. 230 за „Пуљско издање“ није тачна у погледу пуштања тих марака у течај.

Тачно је да је Н. О. у Пули (и то друг Божо Калчић, прочелник одјела за промет) дао одобрење за прештампавање залихе италијанских марака. Ту наредбу примио је и извршио ондашњи управник поште Александар Преци, као и шеф отсека П.Т.Т Михајло Кирац, који и данас живи као пензионар.

Са прештампавањем почело се одмах, 2. VI. 1945, и пошта је одмах пуштала те марке на шалтер.

По доласку Англо-американаца, 16. VI. 1945., ове су марке и даље остале у течају;

шта више, и даље је вршено прештампавање, све док се крајем јуна Англо-американци нису сетили, да забране даље прештампавање у Пули, и ако онда, када су те марке прештамповане и биле у стварној употреби, та Војна Управа није ни постојала.

Напред споменути шеф отсека П. Т. Т. Михајло Кирац напустио је Пулу 23. VI. 1945 и понео је собом 5 врста прештампаних марака у укупној вредности око 300.000 лира. Од тих 5 вредности марака од 2 лире продавана је на шалтеру поште Ријека, а преостале 4 вредности, чија номинала није одговарала потребама франковања, прештампане су са повишењем номинале. Наредбу за ово прештампавање бр. 152/45 у име О.Н. О.О. издао је Кирац.

Код оваквог стварног стања ствари потпуно је неразумљиво, да Војна управа својом наредбом од 25. VI. 1946 не признаје марке прештампане у Пули, и ако онда, када су те марке прештамповане и биле у стварној употреби, та Војна Управа није ни постојала.

Ово су неоспорне чињенице, које су акцептирале страни каталози, а ми сами не признајемо марке свог властитог издања.

Зашто??

Ко зна, нека каже!

Али, према ономе што је напред речено, наш каталог требало би исправити.

4) На стр. 230 треба брисати наслов „Издања за зону Б“, јер ова прва издања не спадају у зону Б. Овде треба да буде наслов: Издање за Истру, Словенско приморје и Ријеку“. Изгледа ми да би логично било да се у ову групу пребаци и Тршћанско издање (стр. 235 бр. 1—11).

Корисно би било, да овај мој напис да потстрека и другима, да изнесу своја мишљења о мојим предлозима, као и да донесу евентуалне нове предлоге у погледу допуне, исправке и реорганизације нашег каталога, како би овај у потпуности задовољио све потребе наших филателиста.

ИБРО ХАРАШЛИЋ

Једно нејасно мишљење у каталогу „Југофилателије“

Разумљиво задовољство појавило се код свакога нашег филателисте, када је при крају 1949 године видео један наш каталог, који по својој обради и садржају заслужује сваку пажњу. Одавно се осјећала потреба за постојањем једног таквог каталога у издању оних, на којима лежи успјешан развитак филателије код нас. Успјели покушај и подухват предузећа за промет маркама „Југофилателије“ да изда каталог Југословенских земаља наишао је на одобравање наших филателиста, на првом мјесту оних, који су се у својој филателистичкој дјелатности

оријентисали на сакупљање марака Југословенских земаља. Након непуне двије године изашло је друго издање овога каталога — за 1952 годину, са којим је постигнут још већи успјех.

Немам намјере да са овим написом чиним неку студију једнога или другог издања. Наиме, ради се о такозваним локалним издањима из 1919 године, изашлим последице I. свјетског рата за Барању, Међумурје и Прекомурје. О тим издањима у каталогу „Југофилателије“ за 1950 г. стоји да ... „нису унета издања која се сматрају чисто спе-

кулативним, а која су штампана после Првог светског рата као: Барања, Међумурје и Прекомурје". ...Значи, због тога што се та издања сматрају чисто спекулативним нису унесена у I издање овог каталога. Онај филателиста, коме је у интересу правилан и успјешан развој филателије, поздрављаће увијек, а поздравео је и овом приликом овакав правилан став издавача, — када се ради о спекулативним издањима. Такав став овога нашег предузећа идентичан је са нашим општим погледима и правцем у развоју филателије. Овај каталог постао је својина највећег дијела наших Филателиста; он је постао њихов водич како у сређивању, тако и у опште каталошком уређењу збирке. Избацавањем из овог каталога издања, која се сматрају чисто спекулативним, наши филателисти т.ј. они који су се по њему управљали, били су ослобођени сувишних финансиских издатака и потраге за тим спекулативним маркама.

Али, кад је прије краћег времена изашло из штампе друго издање овога каталога — за 1952 годину, упоређивањем једнога и другог издања, тј. онога из 1950 и овога за 1952 годину, видело се да се у овоме издању, за изразито спекулативна издања проглашавају она, која су као нормална била уврштена у прво издање, док се у другом издању појављују као потпуно нормална издања она, која је прво издање уврстило у спекулативна. У предговору каталога за 1952 г. нема нигдје ни речи, зашто је тако учињено. Ево шта о издањима за Барању, Међумурје и Прекомурје каже предговор каталога за ову годину: ... „а унета су нека издања после I светског рата као: Барања, Међумурје и Прекомурје“ ... О томе, зашто се ова издања сада не сматрају више спекулативним, ништа се не говори, исто онако, као што се није говорило, када су у првом издању била изостављена као спекулативна.

Овако постављене ствари доводи у забуну сакупљаче и он губи правилну оријентацију.

Немам намјере да утврђујем да ли су издања, о којима је овдје ријеч, а која су унесена или не у прво или друго издање каталога, спекулативна или не. Овом приликом хоћу да подвучем слиједеће: ако је ријеч о спекулативним издањима, да би се то име дало једном издању марака, треба изнети и чињенице, које ће то доказивати. Међутим, да ли за ова издања, о којима је у овом напису ријеч, постоје, о томе нећу и немам намјере да говорим. Интересује ме нешто друго. То друго је како то да ова и њима слична издања (а која су уношена и брисана из каталога) мијењају тако лако своја имена из спекулативних у исправна и обратно. Поставља се питање, како се правилно оријентисати, да ли ова и њима слична издања, схватити и примити као спекулативна или не; да ли их уносити у генералне збирке или не (односи се на оне који то још нису учинили), и, напославу, да ли ова издања послуже другог издања каталога Југословенских земаља сматрати за спекулативна или не. То су питања која интересују сакупљаче марака Југословенских земаља, — и чекају потребан одговор.

У овоме случају види се пропуст издавача каталога и у првом, а нарочито у другом издању. Ипак, овдје се не ради о нечему што у великој мјери умањује вриједност овога каталога. Оправдано се, у вези са овим, поставља питање: зашто нешто проглашавати за оно што оно није, и самим тим стварати неповјерење у реалност и тачност онога што је у овом каталогу изнесено кроз два издања.

На крају подвлачим да је каталог добар, да одговара нашим захтјевима и потребама и, што је најглавније, близак је највећем броју наших филателиста. Међутим, оваке појаве, као што су наведене, крње његов углед и чине да губе своје присталице. Нисам имао намјеру да критикујем; намјера ми је била да изнесем ову ствар, која ми се учинила нејасна и за чије разјашњење чекају одговор многи, којима је овај каталог ручна књига.

Сабо Золтан

Прича о маркама из старих времена

Претрес се отезао. Мало је било присутних, тужитељ и туженик, неколико адвоката и чланови суда. До пола пуштене завесе у отвореним прозорима престављале су компромис између јулског сунца и, ако се тако може рећи, свежег ваздуха. Мухе су биле несносне и досадне, као и сам претрес.

Адвокат туженика, који је пре два дана допутовао заједно са тужеником из Сејн-

Луис-а, из државе Мисисипи, (САД), овамо у Луисвиле, у главни град државе Мисури, да би окончао ову парницу око једног великог наследства, позивао се на своја писма, упућена за последњих 7 година, откако је парница отпочела. Он је објашњавао, позивајући се на разне тачке закона, како је та цела ствар отпочела 1843 године и наглашавао је да сада, 17. јула 1850 године, када је туженик мало пре пред судом

био вољан да пристане на веће уступке у корист тужитеља, нема никакве препреке да се цео предмет оконча.

Аргументи и протуаргументи од стране тужитеља и туженика падали су као ситна јесења киша, за коју нема изгледа да ће икада престати.

На крају, око 3 сата после подне, претрес је завршен и сала испражњена, — а архивар је склањао гомиле аката, уз помоћ послужитеља, у ормане, у којима су већ стајала у педантном реду и друга акта, која су сачињавала царство старог архивара. Он је гледао на ове, за њега безвредне хартије по садржини, са толико поноса, колико је то могуће очекивати од једног човека, који већ 30 и неколико година ради на истом том послу и коме се још није десило, да неки предмет не пронађе на свом месту. Ова данашња акта су заузела више места, јер су била нарочито богата у прилозима, што није ни чудо, пошто су садржавала сву кореспонденцију туженика из Ст. Луис-а, коју је он преко свог адвоката био упутио за последњих седам година. Било је око 5 часова после подне, када је зграда суда у Ст. Луису била закључана.

И време је пролазило. На место старог архивара дошао је други, исто тако уредан и поштен човек. Град се развијао, захтеви и потребе су порасли, и након 35 година, тачно, 1885 године, суд се пресељавао у новозидану палату правосуђа. Архива се исто преносила у нову зграду, али акта, старија од 30 година била су издвојена и продата у макулатуру. На овом послу поред одговорних чиновника, радили су и послужитељи суда, па и њихова деца, која су за овај посао примала и награду. Плата им је била 50 центи за једно преподне. Да су децу терали на овај посао, вероватно је да не би радили с вољом, али, у овом случају, они су се сами нудили. Како се овај посао обављао баш за време ферије, није било никакве сметње, да деца буду овако корисно упослена. Али, прави је посао за њих отпочео тек после подне! Изгледа да су се они и понудили да раде, када су гомиле старог папира припремљене за макулатуру отпочели детаљно да прегледају, тражећи разне марке и друге налепнице, — јер су сви били сакупљачи марака. Било им је дозвољено да из аката поваде писма са маркама; а та им је дозвола значила више него готов новац. Оних 50 центи, што би зарадили, дали би родитељима, који су били мање-више сиромашни, али довољно паметни да деци не забрањују оне игре и спортове, који су се кретали у оквиру пристojности и који нису нарочито утицали на учење. Родитељи су сакупљање марака гледали са потпуним неразумеванем, али са задовољством, говорећи: „Дотле су барем мирни, а ни одело не цепају. Боље је то, него дивља игра ковбоја или индијанаца“, у којој, без об-

зира ко је био победник, родитељи су увек били они, који су губили.

Тако је Џон, шенаестогодишњи син једног од послужитеља, претурао једног дана изабрану макулатуру и наишао на један велики свежањ аката са пуно писама из Ст. Луиса. Он је показао ова писма са маркама својим друговима; међутим они се нису заинтересовали за њих, јер су марке изгледале доста просто израђене, а нису ни биле од оних њима познатих. Џон се, међутим, није дао. Читао је он већ више пута огласе у новинама и знао је да у

Балтимору постоје трговци марака, који ће се можда баш за ове старе марке заинтересовати, па је написао писмо једном од њих и лепо му је описао нађене марке: „Два медведа држе један грб необичног изгледа, а вредности су различите, има их од 5, 10 и 20 центи, а има око 85 писама“, — писао је он у свом писму, које је одмах предао пошти.

Дани су пролазили у очекивању. Да ли ће се трговац јавити? Да ли ће купити ове марке? Ова питања копкала су Џона. А једног дана, у кући његовог оца појавио се трговац из Балтимора, који је ускоро имао прилике да се удуби у стара писма из аката једне парнице око једног наследства. Нашао је свега 104 марке. Студирао је неколико часова нађене марке; остао је и на ручку; и тог дана пала је следећа погодба: он ће за нађена писма платити 5.000 долара; Џону ће дати једну збирку са 4000 разних марака у красном албуму, домаћину златан сат, а домаћици златну наруквицу.

Не треба посебно да нагласимо, да су тиме у кући послужитеља сви присутни били задовољни.

Али, ни нови власник ових старих марака није рђаво прошао. Од 104 комада марака било је: 62 комада од 5 центи (просечна вредност 100 долара по комаду), 26 комада од 10 центи (просечна вредност исто тако 100 долара) и 16 од 20 центи (просечна вредност 400 долара по комаду), т. ј. вредност побројаних марака износила је свега око 25.000 долара према тадашњим ценама! Од ових марака трговац је продао један пар марака од 20 центи за 1.026.— фунти стерлинга (више од 5.000 долара). Дакле са овим двама маркама је већ зарадио више од вредности коју је уложио у куповину свих 104 комада.

Данашња им је вредност много већа.

Најлепша Француска марка у 1950-51 години

Један жири од 16 чланова из кругова филателиста састао се 10 новембра у једном салону палате „Maison des Centraux“ да одреди француску марку, која је најуспешније уметнички израђена у току 1950—1951 године. — Са 10 од 16 гласова проглашена је за најлепшу марку марка са сликом Г-ђе Récamier, коју је гравирао Mazelin.

Хеликоптерска пошта у Антверпену

Приликом филателистичких приредаба у Антверпену, о 60-годишњици постојања белгиских филателистичких друштава, биће успостављена хеликоптерска пошта из Антверпена за Бриџ, Брисел, Шарлроа, Куртре, Ган, Литих, Намир, Монс, Турнут и Вервије, а нарочите спомен-коверте биће жигосане специјалним жигом.

Прослава Апостола Павла у Грчкој

За успомену на долазак апостола Павла у Грчку пре 1900 година није само издата једна серија спомен-марака, већ је отворена у Атини и једна изложба уметничких и техничких творевина модерне Грчке; у славном старогрчком амфитеатру у Епидору изведени су оркестарски концерти при месечини, а у Делфима у граду Аполона и чувеног пророчишта старе грчке трагедије.

Издања за прославу 75-годишњице светског поштанског савеза

До сада је за прославу 75-годишњице Светског поштанског савеза издато: 548 марака за редовну пошту, 117 марака за ваздушну пошту и 30 блокова.

Још једна серија за прославу 75-годишњице Светског пошт. савеза у изгледу

„Stamps“ доноси један чланак о једном спомен-издању републике Јужно-Молучких острва, које ће се састојати из 4 вредности: од 5, 10, 25 и 50 сен. Ове ће се марке издати за спомен на успоставу прве поште у Ј. Молукама и, истовремено, на прославу 75-годишњице Светског поштанског савеза. Слика на маркама приказиваће једног писмоношу са јужно-молучких острва, који пружа руку једном иностраном писмоноши.

Повлачење из течаја Француских марака

Са шалтера француских пошта 13 октобра 1951 повучене су ове марке: Покрајински грбови из 1949 г. (Ц. бр. 828—832), Маријана од 5 фр. зелена, од 12 фр. ултра-

марин и од 15 фр. мутно-ружичаста (Ц. бр. 678, 817, 818), Знаменити људи XIX. столећа (Ц. бр. 895 — 900), Ветеринари (Ц. бр. 901) и Војни лекари (Ц. бр. 902).

Изложба марака са спортским мотивима у Риму

Италијански олимпијски комитет К. О. Н. И. организује изложбу марака са спортским мотивима у Риму у времену од 19—30 марта 1952 године. На изложбу се позивају да учествују све управе и министарства пошта, домаћи и страни филателистички савези и удружења, трговци и приватна лица.

Изложба ће обухватити све гране филателије, које имају везе са спортом, подразумевајући чисте и употребљене марке, нацрте, пробне отиске, новотиске, фалсификате, вињете и филателистичку литературу.

Сви излошци биће подељени на следеће групе:

Службена група: Управе и министарства пошта.

Група I: Генералне збирке спортских марака.

Група II: Специјалне збирке спортских марака са спортским жиговима.

Група III: Збирке специјалних жигова са спортским мотивима.

Група IV: Вињете, налепнице, пробни отисци, фалсификати и др.

Група V: Збирке састављене са активним италијанским атлетичарима.

Група VI: Литература.

Сви излошци биће оцењени од стране једне комисије, одређене од К. О. Н. И. За најбоље излошке предвиђене су ове награде:

А. — Златна медаља величине од 28 мм.

Б. — Сребрна медаља величине од 100 мм.

В. — Сребрна медаља величине од 50 мм.

Г. — Сребрна медаља величине од 38 мм.

Д. — Дипломе.

Ж. — Утешне награде.

К. О. Н. И. неће допустити никакву продају изложака на изложби и изложбени предмети не смеју имати никакву ознаку цене.

К. О. Н. И. ће предузети потребне коракне код царинских власти да материјал за изложбу буде прегледан у Риму, а не на граници.

Према горе наведеним изгледа да ће ова изложба бити прва велика изложба марака са спортским мотивима и да ће изазвати велико интересовање код филателиста, скупљача тога подручја.

Ал. Стошић

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА ФНРЈ

Грешка плоче на марки од 15 дин. издате за прославу Дана Армије

Један члан новосадске Подружнице СФС послао нам је марку од 15.— динара издату за прославу Дана Армије црвене

боје, на којој се види лепа типична грешка у виду велике беле мрље која повежује слова „АР“ у речи АРМИЈЕ. — Ова типична грешка је нађена на 14 табака и налази се на 81 марки у табаку (задња марка табака) види слику.

Широка бројка „8“ код нове емисије франко марака из партизанске серије.

Друг М. Вернер из Новог Сада нас је упозорио на типичну грешку која је настала из непознатих нам разлога у сваком табаку франко-марке од 8 динара жуте боје — нове накладе, штампане због повишења

поштанске тарифе за дописнице у унутрашњем саобраћају. Грешка се састоји у измењеном типу бројке „8“, која је код свих марака осим 95-те у табаку широка, док је бројка на 95-тој марци ужа, дебља и нешто мања (види слику) тако да се разлика простим оком одмах може запазити. — Претпоставља се, да је бројка у току штампања на 95-тој марци у табаку озлеђена, па је на брзину грешка поправљена,

а при томе се није водило рачуна, да нова бројка у свему буде истоветна са ранијим типом осмице.

ЈАК НАБОР ХАРТИЈЕ КОД МАРКЕ ОД 10.— ДИН. ИЗ СЕРИЈЕ „МОТИВИ ИЗ РАЗНИХ ГРАНА ПРИВРЕДЕ“

Инж. М. Вернер нам је послао марку од 10.— дин. из серије привреде, на којој је пре штампања настао набор хартије од 7—8 мм ширине (види слику) Марка потиче

из табака употребљеног на пошти Оџаци (Војводина) са писма предатог 8 децембра 1951 године.

С обзиром на ширину и положај фалте (набора) верује се, да је у истом табаку морало бити барем 6 комада сличних марака, које су вероватно остале незапажене и утрошене за франкатуру.

Порто-марка од 5 динара из трећег редовног издања на тањој хартији.

Специјалне сакупљаче марака ФНРЈ ће свакако занимати, да је на новосадској пошти нађено неколико марака (неутошени део табака) од 5.— динара из трећег редовног издања порто марака (Број каталога „Југофилателија“ 27) љубичасте боје, на знатно тањој (порозној) хартији од ранијих емисија, које су биле штампане на белој хартији редовне дебљине.

Упозорење специјалним сакупљачима марака ФНРЈ.

Приметили смо, да скоро сва нова издања наших марака обилују у разликама папира, нијанси боја — па чак и основних боја марака; због тога је пожељно да чешће прегледамо залихе марака на поштанским шалтерима, јер ће се један део ових разних специјалитета свакако регистровати у каталозима и приручницима, па нам је много лакше сада набављати исте по номиналној вредности, него касније трагати за истим и плаћати вишеструку номиналу.

**ПОСТЕПЕНО ИЗЛАЗЕ ПОЈЕДИНЕ
ВРЕДНОТЕ НОВИХ ДОПУНСКИХ СЕ-
РИЈА МАРАКА ФНРЈ**

У прошлом броју „Филателисте“ на стр. 389/390 објавили смо претстојећа нова издања наших марака, које излазе у вези са измењеном поштанском тарифом за унутрашњи саобраћај.

До данас су пуштене у промет следеће марке допунских издања:

а) Мотиви из привреде: 30.— дин ултрамарин-плава, 50 дин. зелено-плаве боје.

б) авионске марке: 100 дин. смарагдно-зелене боје (на дебљем и знатно тањем папиру!)

в) порто марке: 2 дин. зелена, 5 дин. плава, 10 дин. црвена, 20 дин. љубичаста и 30 дин. наранџастојута.

Интересантно је напоменути, да се код нове емисије порто марака запажају велике разлике у бојама марака код појединих вреднота, као и у папиру.

М. В.

**НАБОР ХАРТИЈЕ НА МАРКИ ОД 9 ДИН.
ИЗ PARTIZANSKE SERIJE**

Od jednog člana Podružnice SFS iz Novog Sada dobili smo poništenu marku od 9.— dinara iz partizanske serije sa naborom širokim oko 1 mm (vidi sliku). Nabori hartije su kod ovog izdanja dosta retki.

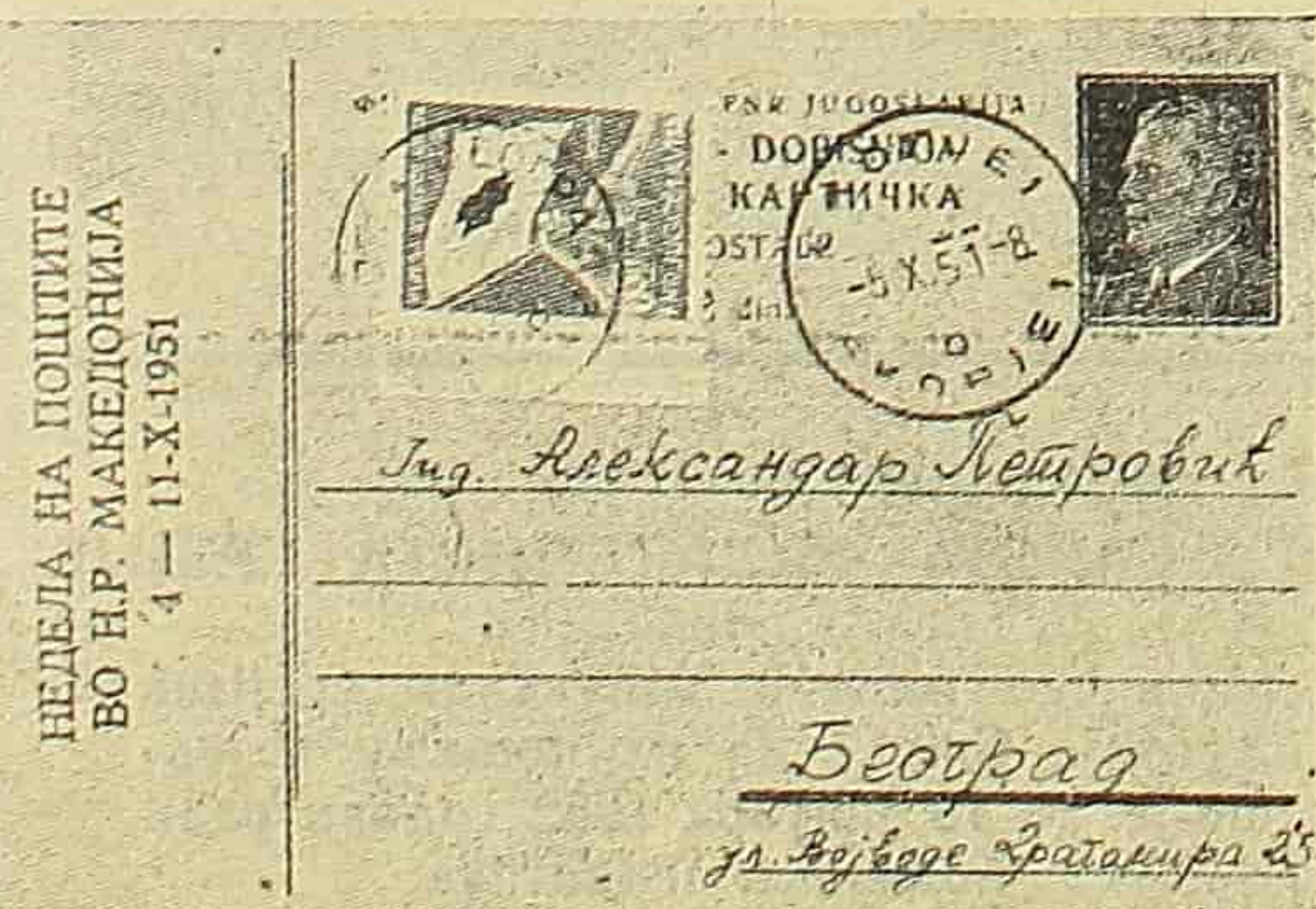
**PRIGODNA MARKA POVODOM 100-GO-
DIŠNJICE NJEGOŠEVE SMRTI**

U broju 10. »Filateliste« iz ove godine (str. 357) doneli smo vest o izdanju prigodne marke povodom stogodišnjice Njegoševe smrti. Naknadno donosimo sliku marke izdate ovom prilikom.

ЦЕЛИНИЦЕ

Наше

**ДОПИСНИЦА ЗА „НЕДЕЉУ ПОШТЕ“
У МАКЕДОНИЈИ**

није, добили смо дописницу издату за „Недељу поште у Македонији“, која је одржана од 4 до 11 октобра 1951.

Дописница је редовна дописна карта за унутрашњи саобраћај од 2 дин. са сликом Маршала Тита, на којој је отштампан пригодни текст у три реда „НЕДЕЛА НА ПОШТИТЕ (ВО Н. Р. МАКЕДОНИЈА) 4—11. X. 1951“ у левом празном простору на адресној страни.

Према извештају друга Пешевског оваких је дописница отштампано 3.000 ком.

Сем тога, за време „Недеље пошта“ све су поште у Скопљу употребљавале редовне жигове у црвеној боји.

Нисмо добили извештај да ли је употреба жигова у црвеној боји била званично одобрена. Из Главне дирекције такво одобрење није дато.

Добротом друга Јордана Пешевског, секретара Филателистичког савеза Македо-

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

БЕОГРАД, ЗАГРЕБ, ЉУБЉАНА, САРАЈЕВО, СКОПЉЕ, ТИТОГРАД — 22. XII. 1951.

Главна Дирекција пошта својим решењем Бр. 16.365 од 21. XI. 1951. одобрила је употребу специјалног пригодног жига

за „Дан армије“ у главним градовима свих република ФНРЈ. На жиговима ће бити натпис у кругу „ДАН ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ“ и име места; у средини биће

војник, а испод њега у луку датум. — Жигови у Београду, Сарајеву, Скопљу и Титограду имаће натписе у ћирилици, а у Загребу и Љубљани у латиници. Датум непокретан.

РИЈЕКА. — 1—8. XII. 1951.

У вези notiце о жигу употребљеном о 120-годишњици рођења композитора Ивана Зајца у „Филателисти“ бр. 11/51 на стр. 394, дајемо сада отисак тога жига.

ЗЕМУН. — 22. XII. 1951.

Главна Дирекција пошта својим решењем бр. 16425 од 19. XI. 1951 одобрила је употребу пригодног жига, који ће се употребити на филателистичкој изложби у Земуну, коју приређује Земунска подружница Савеза филателиста Србије у част

„Дана Армије“. Жиг ће имати натпис „ДАН АРМИЈЕ“ и име места „ЗЕМУН“ у ћирилици, датум „1941 — 22. XII — 1951“ а део натписа „FILATELISTIČKA IZLOŽBA“ у латиници; у средини жига биће цртеж значке првоборца. Датум непокретан.

САРАЈЕВО. — 24—25. XI. 1951.

У вези notiце о жигу за прославу 30-годишњице сарајевског позоришта објављене у „Филателисти“ бр. 11/51 на стр. 394 дајемо сада и отисак тога жига.

ЛУТРИЈА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Моле се имаоци извучених срећака лутрије С.Ф.С. да их пошаљу најкасније до 15 јануара 1952 године ради подизања згодитака.

Срећке слати на адресу Савеза: Београд, поштански фах број 702.

AVGANISTAN

1) U septembru 1951 g., u spomen 33-godišnjice nezavisnosti Avganistana, izdate su 2 marke: 35 p. zelena i crna sa slikom trijumfalnog luka u Pahmanu i 1,25 af. plava sa slikom pok. Nadir Šaha i spomenika slobode u Kabulu.

2) 2. i 3. IX. 1951 proslavljeni su dani Puštunistana i za tu priliku izdate su 2 spomen marke: 35 p. smeđa sa ambblemom Puštunistana i 125 p. plava sa slikom puštunistanskog ratnika.

ANGOLA

1) Završetak proslave Svete Godine obeležen je izdanjem jedne marke sa slikom fatimske Bogorodice: 4 a. nerandžasta. Uza svaku marku ide i po jedan privesak u veličini marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

2) Istom prilikom izdata su i 2 bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju vrednosti izdatih u junu 1950 g. (V. u našem listu br. 8 za 1950 godinu »Portug. kolonije«): 1 a. ljubičasta; drugi, zupčan sa slikom jedne vrednosti iz serije maraka izdatih u čast fatimske Bogorodice 1948 godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 3 a. plava.

ARGENTINA

U oktobru 1951 g. izdate su 4 propagandne marke za argentinski petogodišnji plan sa natpisom na svakoj marci »PLAN QINQUENAL 1947—1951«: a) za redovnu poštu: 5 c. smeđe-maslinasta (železnice), 25 c. zelena (trgovačka mornarica), 40 c. jorgovanasto-crvena (telekomunikacije); — b) za vazдушnu poštu: 20 c. plava (civilna avijacija).

AUSTRALIJA

31. X. 1951 puštena je u tečaj nova marka od 7½ d. plava sa slikom kralja Đorda VI (sa desnog profila), određena za obična pisma za inostranstvo.

BELGIJA

U novembru 1951. puštene su u tečaj nove vrednosti maraka za pošt. pakete tipa iz 1950 g.: 17 fr. nerandžasta (Yvert C. P. 322) i 20 fr. okerasto-smeđa Yvert C. P. 324).

BRAZILIJA

1) Serija redovnih maraka dopunjena je jednom markom od 20 Cr. smeđe boje, tipa od 20.000 reisa iz 1941—43 godine.

2) U oktobru 1951, za »vazдушnu nede-

lju« i u spomen 50-godišnjice preletanja dirizabla Santos-Dimona iznad Pariza izdate su 2 marke: 60 c. nerandžasta i smeđe-ljubičasta sa slikom Santos-Dimona i 3,80 Cr. ljubičasto-siva sa dirizablom Santos-Dimona u letu iznad Ajfelove kule.

VATIKAN

U oktobru 1951, a proslavi 15 stoleća crkvenog sabora u Kalcedoniji, izdato je 5 spomen-maraka sa istoriskim slikama događaja iz vremena toga sabora: 5 l. siva, 25 l. smeđa, 35 l. crvena, 60 l. plava i 100 l. mrko-crna.

VENECUELA

1) Za seriju spomen-maraka sa slikom Bolivarove statue u Nju-Jorku izišle su i poslednje dve vrednosti: 50 c. smeđa i 1 B. crna (V. prethodno izdate vrednosti u br. 11 »Filateliste«).

2) U oktobru 1951, o 500-godišnjici španske kraljice Izabele izdate su marke:

a) za redovnu poštu, sa istom slikom kraljice Izabele na svima markama: 5 c. zelena i žuta, 10 c. žuta i crvena, 20 c. otvoreno-plava i 30 c. zatvoreno-plava.

b) blok za vazдушnu poštu: sa slikama sve četiri marke a) u istim njihovim bojama.

VIJETNAM

5. XI. 1951 izdate su dve dopunske vrednosti za redovne potrebe pošte sa istom Bao-Dajevom slikom: 1,20 P. mrka i 30 P. zeleno-plava.

GVATEMALA

U oktobru 1951 izdate su 4 propagandne marke sa slikama novih gvatemalskih škola: ½ c. ljubičasta i smeđa, 1 c. crvena i zelena, 2 c. zelena i smeđa i 4 c. siva i ljubičasta.

GVINEJA PORT.

1) U oktobru 1951, o završetku Svete Godine, izdata je jedna marka sa slikom fatimske Bogorodice: 1 F. smeđa. Uza svaku marku ide i po jedan privesak u veličini marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

2) Istim povodom izdata su i dva bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju vrednosti izdatih u junu 1950 (V. »Filatelistu« br. 8/50 pod »Portugal. kolonije«): 1 E. smeđa; drugi, zupčan, sa slikom jedne vrednosti iz serije maraka izdatih u čast fatimske Bogorodice 1948 godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 50 c. maslinasta.

GRČKA

20. X. 1951. izdata je jedna marka za dobrotvorne svrhe za obaveznu upotrebu, izrađena od marke za redovnu poštu iz 1937. godine sa slikom Đorđa II, sa crnim pretiskom lorenskog krsta i doplatna »50«: 50 dr. na 3 dr. smeđe-crvena.

DOMINIKANSKA REP.

O petoj stogodišnjici od rođenja kraljice Izabele Katolikinje izdata je jedna marka sa njenom slikom: 5 c. plava i smeđa.

EGIPAT

4. X. 1951 održane su u Aleksandriji od 5 do 20 oktobra »prve mediteranske sportske igre«; tim povodom izdana je jedna serija spomen-maraka: 10 m. smeđa sa slikom spomenika, lovorove grančice i pet olimpijskih prstenova; 22 m. zelena sa slikom karte mediteranskog bazena, aleksandriskog grba i pet prstenova; 30 m. plava i zelena sa slikom kralja Faruka. Istovremeno je izdat i 1 blok sa slikama sve tri vrednosti.

EKUADOR

U septembru 1951, za vreme kampanje za obavezno opismenjavanje, izdate su 2 marke za vazдушnu poštu, izrađene od maraka za vazd. poštu iz 1949. godine, (o 400-godišnjici Servantesovog rođenja) sa pretiskom »campana / Alfabetizacion« i sa novom vrednošću: 1,00 Sucre / 1,90 S. zelena i crvena; 1,50 Sucre / 10 S. smeđa i plava.

ZELENI RT

1) U oktobru 1951, na završetku proslave Svete Godine, izdata je jedna spomen marka sa slikom fatimske Bogorodice: 2 E. ljubičasta. Uza svaku marku ide i po jedan privesak u veličini marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

2) Istim povodom izdata su i dva bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju maraka izdatih u junu 1950 (V. »Filatelistu« br. 8/50 pod »Portugalske kolonije«): 2 E. siva; drugi, zupčan, sa slikom jedne marke iz serije izdate u čast fatimske Bogorodice 1948. godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 50 c. plava.

INDIJA

1. X. 1951 izdata je, u promenjenoj boji, službena marka od 4 a. u plavoj namesto sadašnje smeđe-karminaste boje.

INDIJA PORT.

1) U oktobru 1951, na završetku proslave Svete Godine, izdata je jedna spomen marka sa slikom fatimske Bogorodice: 1 R. sivo-plava. Uza svaku marku ide i po jedan pri-

vesak u veličini marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

2) Istom prilikom izdata su i dva bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju maraka izdatih u junu 1950 (V. »Filatelistu« br. 8/50 pod Portugalske kolonije«): 1 R. maslinasta; drugi, zupčan, sa slikama dveju maraka iz serije izdate u čast fatimske Bogorodice 1948. godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 1 t. zelena i 9 t. nerandžasta.

INDONEZIJA

1) 28. IX. 1951, o prvoj godišnjici ulaska Indonezije u Organizaciju Ujedinjenih Naroda, izdata je serija maraka od 6 vrednosti sa istom slikom — golubima u letu, a iznad njih reč »UNO«: 7¹/₂ c. zelena, 10 c. ljubičasta, 20 c. ružičasta, 30 c. crvena, 35 c. plava i 1 R. smeđa.

2) U oktobru 1941 izdata je serija dobrotvornih maraka u korist olimpijskih igara, sa alegoriskom slikom, istom na svima markama: 5 + 5 c. zelena, 10 + 5 c. plava, 12 + 10, c. smeđa, 20 + 5 c. crvena i 35 + 10 c. plava.

ITALIJA

1) 5. X. 1951, o proslavi stogodišnjice prve marke Sardinije, izdate su 3 spomen marke: 10 l. smeđa i crna (sa slikom prvepošt. marke Sardinije i sa starim kaljarskim grbom), 25 l. ružičasta i zeleno-plava (sa slikom marke br. 2 Sardinije i sa starim denovskim grbom) i 60 l. plava i ružičasta (sa slikom sardinske marke br. 3 i sa starim turinskim grbom).

2) 31. X. 1951, za III. industrijski i komercijalni popis, izdata je jedna spomen marka sa slikom Merkura i jednog zupčanika i sa natpisom »CENSIMENTO INDUSTRIALE E COMMERCIALE«: 10 l. zelena.

3) 31. X. 1951, za IX. popis italijanskog stanovništva izdata je jedna spomen marka sa slikom popisa u carskom Rimu i sa natpisom »IX CENSIMENTO GENERALE DELLA POPOLAZIONE«: 25 l. crno-ljubičasta.

JAPAN

15. X. 1951 pojavile su se 2 propagandne marke sa slikama iz klisure Chosen: 8 yen. cinober (Gakuenbo) i 24 yen. plavo-zelena (most Nagatoro).

KAMBODŽA

11. X. 1951 — prva serija redovnih poštanskih maraka. Na markama su tri različite slike: A (igračica Aspara), B (prestoni sala) i C (vladalac Norodom Sihanouk). Ima 17 raznih vrednosti: 10 c. crno-zelena i crna (A), 20 c. ljubičasta i crvena (A), 30 c. ljubičasta i plava (A), 40 c. plava i zelena (A), 50 c. siva i zelena (B), 80 c. plava i zelena (C), 1 p. plava i ljubičasta (B), 1,10 p. lju-

bičasta i crvena (C), 1,50 p. ljubičasta i ružičasta (A), 1,50 p. otvoreno-plava i crno-plava (B), 1,30 p. mrko-crna i mrko-ljubičasta (C), 1,90 p. plava u dva tona (C), 2 p. jorgovanasta i smeđe-crvena (B), 3 p. jorgovanasta i smeđe-crvena (C), 5 p. plava i ljubičasta (A), 10 p. ljubičasta i plava (B) i 15 p. ljubičasto-crna i ljubičasta (C).

KANADA

26. X. 1951 poseti princeze Je'isavete i vojvode od Edinburga posvetila je poštanska uprava Kanade jednu prigodnu marku sa slikama princeze i vojvode u ovalnim okviricama i sa prigodnim natpisom: 4 c. ljubičasta.

KOLUMBIJA

1) U oktobru 1951 godine izdata je jedna spomen marka sa slikom Guillelma Valencia, sa oznakom godina »1873« i »1943«: 25 c. sivo-crna.

2) Ista serija maraka, koju smo objavili u br. 11 »Filateliste«, izdata je i sa pretiskom slova »A« za službu kompanije »Avianca« za vazdušnu poštu: 40 c. nerandžasta, 50 c. plava, 60 c. crna, 80 c. karminasta. 1 p. nerandžasta i smeđa, 2 p. ružičasta i plava, 3 p. smeđa i zelena i 5 p. žuta i crna.

KOREJA JUŽNA

1) Radi ukazivanja poštovanja nacijama, koje se bore u Koreji za stvar Južne Koreje, izdala je južnokorejska poštanska uprava 32 marke — po dve marke za svaku naciju. Sve su marke iste vrednosti — 500 w. Po jedna vrednost je svetlo-plave boje i ima na slici: u sredini amblem O. U. N.; druga vrednost ima pak u sredini sliku statue slobode u Nju-Jorku; sa desne strane, na svima markama je zastava J. Koreje u stvarnim bojama — plavoj, crvenoj i crnoj — na beloj osnovi; svaka nacija ima na obema svojim markama svoju zastavu u njenim stvarnim bojama; ispod svake zastave je ime dotične države, a na svima markama je natpis »THE COUNTRIES PARTICIPATING IN THE KOREAN WAR«. Na ovim markama nalazi se zastave: Južne Afrike, Australije, Belgije, Kanade, Kolumbije, SAD, Etiopije, Francuske, Vel. Britanije, Grčke, Luksemburga, Novog Zelanda, Holandije, Filipina, Tajlanda i Turske.

2) Produženo je izdavanje provizornih maraka uvek sa crveno-smeđim pretiskom korejanske zastave i nove vrednosti na markama iz ranijih izdanja: 300 na 50 w. plavo-ljubičasta (Yvert 51), 500 na 10 w. plavo-zelena (Yv. 47).

KOSTARIKA

U novembru 1951, o 500-godišnjici od rođenja španske kraljice Izabele Katolikinje, izdata je serija maraka za vazdušnu poštu:

15 c. crvena, 20 c. žuta, 25 c. plava, 55 c. zelena i 2 c. ljubičasta.

KUBA

U oktobru 1951. u čast šahiste J. Capablanke, izdata je serija maraka:

a) za redovne potrebe: 1 c. zelena i nerandžasta (slika Capablanke), 2 c. crvena i smeđa (bista Capablanke) i 5 c. zelena i plava (klub Capablanke u Havani).

b) za hitna pisma sa legendom »ENTREGA ESPECIAL«: 10 c. zelena i crvena (kao 5 c. pod a).

c) za vazdušnu poštu, sa legendom »AEREO«: 5 c. zelena i žuta (igra šaha), 8 c. crvena i plava (kao 2 c. pod a) i 25 c. mrka i smeđa (kao 1 c. pod a).

LAOS

11. XI. 1951 izdata je nova serija maraka za redovne potrebe sa slikama: A (reka Mekong), B (Luang Prahang), C (Vientiane), D (kralj Sisavang Vong): 10 c. crna i zelena (A), 20 c. smeđa i crvena (A), 30 c. crna i plava (A), 50 c. smeđa i crna (B), 60 c. crvena i nerandžasta (B), 70 c. plava i zelena (B), 1 P. plava i ljubičasta (C), 1,50 P. smeđa i sepija (D), 2 P. zelena i plava (C), 3 P. crvena i smeđa (C), 5 P. otvoreno-plava i zatvoreno-plava (C) i 10 P. siva i ljubičasta (C).

LIHTENŠTAJN

20. XI. 1951 puštene su u tečaj nove vrednosti iz serije maraka za redovnu poštu: 2 fr. tamno-plava sa slikom kneza Franca Jo-

sifa II i 3 fr. crveno-smeđa sa slikom kneginje Georgine.

MADARSKA

1) U broju 11 »Filateliste« bilo je objavljeno izdanje samo jedne prigodne marke za proslavu 80-godišnjice mađarske marke — od 60 f.; međutim, izdate su još dve vrednosti sa istom slikom i još sa doplatkom jednakim nominali: 1 + 1 Ft. crveno-karminasta i 2 + 2 Ft. plava.

2) Sem toga izdati su i blokovi, zupčani i nezupčani, za sve tri marke, dakle, svega 6 blokova sa slikama svake od tri marke pod 1), sa tekstom na rubu »LEGI POSTA«, iz

koga se samo i vidi da su blokovi za vazdušnu poštu, jer na slikama maraka nema nikakvih promena.

3) Jedan blok sa samo jednom slikom marke od 20 f. u promenjenoj boji, izdat za filatelističku izložbu u Budimpešti: 60 f. ljubičasta.

4) U oktobru 1951, za »dan armije« izdate su 2 marke: 60 f. plava (borna kola) i 1 Ft. smeđa (pešadija).

MAKAO

27. VIII. 1951. izdata je nova serija redovnih maraka: 1 avo tamno i svetloplava; (Fernao Mendes Pinto), 2 a. smeđa i sivozelena (St. François Xavier), 3 a. zelena (Jorge Alvares), 6 a. ljubičasta i plava (Luis de Camoens) 10 a. smeđa i žuta (kao ona od 2 a.), 20 a. crvena i ružičasta (kao ona od 1 a.), 30 a. lilastosmeđa i zelena (kao ona od 6 a.), nerandžasta (kao ona od 3 a.), 1 Pataca tamno i jasno plava (kineska barka na vesla), 3 P. škriljasta i ljubičasta (kineska lađa) i 5 P. nerandžasta (trokatarka).

2) U oktobru 1951, na završetku proslave Svete Godine, izdata je jedna spomen marka sa slikom fatimske Bogorodice: 50 a. crvena. Uza svaku marku ide i po jedan privesak u veličini marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

3) Istom prilikom izdata su i dva bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju maraka izdatih u junu 1950 (V. »Filatelistu« br. 8/50 pod »Portugal. kolonije«): 50 a. crvena; drugi, zupčan, sa slikom jedne marke iz serije izdate u čast fatimske Bogorodice 1948 godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 8 a. crvena.

MAROKO ŠP.

1. X. 1951 izdata je serija maraka za borbu protiv tuberkuloze:

a) za redovnu poštu: 5 c. crvena i zelena (znak antituberkulozaca), 10 c. ljubičasta i crvena (grupa Arabljana).

b) dobrotvorne marke sa doplatkom: 50 + 10 c. crvena i smeđa (kopljanik na konju), 90 + 10 c. plava i crvena (zamak), 1 + 5 P. crvena i siva (jedrilica).

v) za vazdušnu poštu: 25 c. crvena i crna (avion nad morem). Marka samo za doplatku. — 1,10 P. + 25 c. crvena i crna (avion iznad jednog karavana); marka sa doplatkom.

MEKSIKO

U oktobru 1951 g. izašla je nova vrednost iz serije redovnih maraka: 15 c. zelena (Benito Juarez, predsednik meksikanske republike).

MOZAMBIK

1) U oktobru 1951 g., na završetku Svete Godine, izdata je jedna spomen marka sa slikom fatimske Bogorodice: 5 E. cinober i ru-

žičasta. Uza svaku marku ide i po jedan privesak veličine marke sa papinom deklaracijom o fatimskoj Bogorodici.

2) Istom prilikom izdata su i 2 bloka: jedan, nezupčan, sa slikom jedne od dveju maraka izdatih u junu 1950 (V. »Filatelistu« br. 8/50 pod »Portug. kolonije«): 3 E. plava; drugi, zupčan, sa slikom jedne marke iz serije izdate u čast fatimske Bogorodice 1948 godine i sa papinom slikom u dnu bloka: 50 c. plava.

3) U oktobru 1951, o stogodišnjici od rođenja Viktora Kardu, izdate su 2 spomen marke sa slikom slavjenika: 1 E. smeđa i 5 E. crno-plava.

NEMAČKA ZAP.

23. X. 1951 izdata je serija dobrotvornih maraka sa doplatkom: 4 + 2 pf. smeđa (St. Vinzenz von Paul), 10 + 3 pf. zelena (Friedrich von Bodelschwingh), 20 + 5 pf. crvena (Elsa Brandström), 30 + 10 pf. plava (H. Pestalozzi). Na svima markama je iznad slike natpis »HELPER DER MENSCHHEIT«.

NEMAČKA IST.

1) 7. X. 1951 izdata je jedna marka sa slikom Karla Libknehta (1871—1919) u spomen 80-godišnjice od njegovog rođenja: 24 pf. crna i crvena.

2) 28. X. 1951, o »danu marke« izdata je jedna prigodna marka sa slikom jednog filateliste, koji daje upute pionirima: 12 pf. plava.

NIJASA

U septembru 1951. izdata je jedna porto marka istog tipa kao one izdate 1. VII. 1950: 6 d. žuto-nerandžasta.

NORVEŠKA

1) U oktobru 1951 g. u tipu maraka sa slikom kralja Hakona izdate su marke: 25 ö. siva i 30 ö. crvena (namesto ranije sive).

2) U oktobru 1951 izišla je nova serija službenih maraka; tip ranijih službenih maraka sa prefiskom »O. S.« namesto ranijeg pretiska »OFFETLIK SAK«: 5 öre zorgovana-ro-ružičasta, 10 ö. plavo-siva, 30 ö. crvena i 60 ö. plavo-siva.

O. U. N.

24. X. 1951 pojavio se prvi deo serije maraka za redovnu upotrebu: 1 c. smeđa (na rođi sveta pred zracima slobode), 1½ c. zelena (sedište O. U. N. u Nju-Jorku), 3 c. crvena i plava (zastava U. N.), 5 c. plava (pomoć deci, UNICEF), 25 c. siva i plava (zastava U. N.) i 1 D. karminasta (mir, pravda, sigurnost).

16. XI. 1951 izdat je drugi deo serije maraka za redovne potrebe: 2 c. plava (kao 1 D.), 10 c. sepija (kao 1 c.), 15 c. ljubičasta

i plava (zastava U. N.), 20 c. smeđa (dve hemisfere vezane organizacijom U. N.), 50 c. siva (kao 1^{1/2} c.).

PANAMA

U septembru 1951. o 300-godišnjici od rođenja Sv. Žana Baptista Lasalskog izdate su 2 marke sa pretiskom u 4 reda »TERCER / CENTENARIO DE / NATALICIO DE SAN JUAN / BAUTISTA DE LA SALLE / 1651—1951«: 2 c. crvena i crna (U. 274) i 5 c. plava (U. 275) — sa crnim pretiskom.

POLJSKA

Puštene su u tečaj još 6 vrednosti portomarakata tipa »poljskog orla«, boje crveno-jorgovanaste: 15, 25, 60 i 90 gr. i 1 i 2 Zl.

PORTUGALIJA

1) Pri završetku Sv. Godine izdate su 4 marke koje su puštene u tečaj 11. X. 1951: 20 c. smeđa i žuta (golub Sv. Duha), 90 c. maslinasta i žuta (kao 20 c.), 1 E. jorgovanasto-crvena (papa Pije XII), 2,30 E. plava (kao od 1 E.). Na svima markama u jednoj izvijenoj traci je prigodan natpis »ENCERRAMENTO DO ANO SANTO 1951«.

2) 24. X. 1951 izdate su dve spomen marke na 500-godišnjicu kolonizacije azorskog ostrva Terceira; obe marke imaju istu sliku — jednu porodicu iz XV stoleća: 50 c. sivo-ultramarinska / crvenkasta i 1 E. smeđa / žućkasta.

RIJU-KIJU

U septembru 1951 izdata je jedna nova vrednost marke za vazдушnu poštu, na kojoj je slika nekog krilatog božanstva na podnožju planina krunisanih snegom: 30 yen. crveno-jorgovanasta.

RODEZIJA JUŽNA

1. X. 1951 izdata je jedna serija portomarakata Vel. Britanije sa pretiskom u 2 reda »SOUTHERN / RHODESIA«; 5 vrednosti: 1 d. plava, 2 d. mrka, 3 d. ljubičasta, 4 d. otvoreno-plava i 1 /. crno-mrka.

RODEZIJA SEVERNA

15. XI. 1951 promena boja kod maraka za redovne potrebe: 1/2 d. smeđa (do sada zelena) i 1 d. zelena (do sada smeđa).

4) 7. X. 1951, u mesecu rumunsko-sovjetskog prijateljstva (7. X. do 7. XI.), izdate su 2 marke sa istom slikom, grbovima sovjetskim i rumunskim: 4 l. smeđa / crvena i 35 l. crvena.

RUMUNIJA

1) U septembru 1951. puštena je u tečaj jedna serija propagandnih maraka sa legendom »PLANUL CINCINAL«:

a) za redovnu poštu: 1 L. maslinasta sa

slikom visokih peći, 2 L. smeđa sa slikom minera, 5 L. zelena sa slikom traktora i 11 L. plava sa slikom vodojaže.

b) za vazдушnu poštu, sa legendom »POŠTA AERIANA«: 50 L. smeđa (transporti).

2) U septembru 1951., za vreme »nedelje popularne muzike«, izdate su tri prigodne marke; 11 L. ljubičasta sa slikom lire 11 L. plava sa slikom hora i 11 L. smeđa sa slikom orkestra.

3) 2. X. 1951. izdata je jedna prigodna marka za Dan Armije sa slikom vojnika: 11 L. plava.

RUSIJA

1) 4. VIII. 1951., o petogodišnjici smrti predsednika Kalinjina, izdate su 3 marke: 20 kop. smeđežuta i sepija sa slikom Kalinjinovog muzeja u Moskvi; 40 kop. zelena i sepija (Kalinjinov portret) i 1 Rub. ultramarin i siva (Kalinjinov spomenik).

2) 4. VIII. 1951., o 25-godišnjici smrti F. Deržinskog, osnivača čeke, izdate su 2 marke: 40 kop. smeđecrvena i 1 R. sivocrna. Na obema markama su portreti slavljnika, samo je na prvoj bez kape, a na drugoj sa kapom.

3) 15. VIII. 1951. izdata je jedna serija od 16 maraka, svih od vrednosti 40 kop., sa portretima slavnih ljudi sovjetskog saveza i ranijih iz kruga naučnika i umetnika: 40 k. ljubičasta na ružičastoj boji (matematičar Sonja Kovaljevskaja); 40 kop. plava na azurnoj boji (hemičar Dimitrije Ivanovič Mendeljev); 40 k. plava na ružičastoj boji (zoolog A. O. Kovalevski); 40 k. smeđa na ružičastoj boji (biolog K. A. Timirjazev); 40 k. crna na bledosivoj boji (elektrotehničar P. H. Jabločkov); 40 k. nerandžasta na ružičastoj boji (antropolog H. H. Mikluhko-Maklaj); 40 k. smeđa na ružičastoj boji fizičar-hemičar N. S. Kurnakov); 40 k. smeđa na sivoj boji geometar N. I. Lobačevski); 40 k. smaragdna na ružičastoj boji (fizičar A. G. Stoletov); 40 k. nerandžasta na plavoj boji (hemičar A. M. Butlerov); 40 k. ultramarin (fizičar P. N. Lebedev); 40 k. smeđa-maslinasta na ružičastoj boji (morfolozi A. H. Severcov); 40 k. zelena (elektrotehničar A. N. Lodgin); 40 k. ljubičasta (istraživač S. A. Krašenikov); 40 k. nerandžasta (istraživač L. K. Kozlov); 40 k. crna na plavoj boji (pronalazač K. C. Ciolkovski); 40 k. sivo-crna (kompozitor Kalinikov) i 40 k. smeđa (kompozitor Aljabljev).

4) U septembru 1951, za propagandu avijacije izdate su 4 marke: 40 k. plava, crvena i smeđe-žuta (sa značkom narodne avijacije); 60 k. zeleno-žuta, smeđa i plava (sa slikom modela 1 R. plava, crvena i ljubičasta (sa slikom padobranaca 2 R. žuta, crvena i ljubičasta (sa slikom aviona).

5) U oktobru 1951, o 25-godišnjici od smrti slikara Vasilova, izdate su 2 spomen marke: 40 k. plava i smeđa (sa slikom Vasilova) i 1 R. zelena, žuta, plava i crvena (jedna Vasilovljeva slika).

НОВЕ ПРОСТОРИЈЕ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Савез филателиста Србије преселио је своју канцеларију у зграду биоскопа „Београд“, **БУЛЕВАР ЦРВЕНЕ АРМИЈЕ бр. 1.** — Улаз са задњег дела зграде (поред изласка из биоскопа). Канцеларија се налази на III спрату (има лифт), врата бр. 21.

Сву кореспонденцију, за Савез, као и до сада, слати на пошт. фах 702.

Новац се шаље на тек. р. бр. 103-9533119.

ИЗДАВАЊЕ НОВИХ ЧЛАНСКИХ КАРТА

У вези са издавањем нових чланских карата, на којима ће бројеви бити означени по реду уписа дотичног члана у СФС, потребно је да се Савезу пошљу нови спискови свих чланова са овим подацима:

а) У списак треба увести све чланове, које је СФС примио у чланство до краја октобра о.г. Касније примљени чланови биће уведени у тај списак у савезној канцеларији.

б) у тај списак треба увести заједно редовне чланове и омладинце (пионире) и уписати их по реду (по датуму) уписа у СФС (а не према датуму уписа у Подружницу).

в) У списку треба да су уведени ови подаци: 1) број чланске карте коју сада има; — 2) презиме и име члана; — 3) занимање; — 4) тачна адреса; — 5) датум уписа (види се на чланској карти); — 6) да ли је редован члан или омладинац.

Посебним списком треба доставити горње податке за све до сада брисане (пресељене) чланове.

ОДРЖАВАЊЕ САСТАНАКА БЕОГРАДСКИХ ПОДРУЖНИЦА

„Евжен Дероко“ петком у 18 часова у Основној школи на углу улице 7 јула и Грачаничке.

„Авала“ четвртком у 18 часова у фронтској канцеларији на углу Влајковићеве и Стаљинградске улице.

„Сава“ средом у 18 часова у Балканској улици бр. 43.

„Врачар“ уторником у 18 часова у улици Саве Ковачевића бр. 34. — Пошту слати за ову Подружницу на адресу: Божидар Пашковић, Пожаревачка 10/1.

„Ловренц Кошир“ суботом од 17 до 20 часова на углу Захумске и Војводе Бране улице.

Смрт једног члана подружнице „Врачар“

Београдска подружница „Врачар“ извештава да је њен добар члан, Исмаил Нижницки, пензионер из Београда, умро.

БРОЈНО СТАЊЕ ЧЛАНОВА САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

31 октобра 1951 год.

	Ред.	Омл.	Свега
АДА (повереништво)	23	6	29
АПАТИН	55	22	77
БАЧКА ТОПОЛА	33	20	53
БЕЛА ЦРКВА	30	15	45
БЕОГРАД:			
„Е. ДЕРОКО“	231	55	286
„АВАЛА“	236	49	285
„САВА“	197	54	251
„ВРАЧАР“	240	80	320
„Л. КОШИР“	104	45	149
БЕЧЕЈ	18	11	29
БОГОЈЕВО	21	2	23
БОР	43	8	51
ВАЉЕВО	75	29	104
ВРАЊЕ (повер.)	4	—	4
ВРБАС	23	7	30
ВРШАЦ	112	41	153
ЖЕЛЕЗНИК (пов.)	6	—	6
ЗАЈЕЧАР	48	33	81
ЗЕМУН	74	56	130
ЗРЕЊАНИН	104	19	123
КИКИНДА	82	35	117
КРАГУЈЕВАЦ	47	21	68
КРУШЕВАЦ (пов.)	10	14	24
КУЛА	24	7	31
ЛЕСКОВАЦ	52	12	64
МЛАДЕНОВАЦ (пов.)	8	2	10
НИШ	63	13	76
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	28	2	30
НОВИ САД	309	91	400
ОЦАЦИ	25	4	29
ПАНЧЕВО	62	19	81
ПИВНИЦЕ	22	4	26
ПИРОТ	27	4	31
ПОЖАРЕВАЦ	64	29	93
РАНКОВИЋЕВО (пов.)	2	2	4
РУМА (повер.)	9	7	16
СВЕТОЗАРЕВО	35	14	49
СЕНТА	26	16	42
СЕЊСКИ РУДНИК (пов.)	5	—	5
СМЕДЕРЕВО	32	14	46
СОМБОР	69	17	86
СРЕМ. МИТРОВИЦА	48	19	67
СТАНИШИЋ (пов.)	16	1	17
СУБОТИЦА	266	48	274
СУРДУЛИЦА	18	4	22
ТИТЕЛ (повер.)	10	1	11
ТИТОВО УЖИЦЕ	29	3	32
ТОПОЛА-ОПЛЕНАЦ (п.)	7	—	7
ТОПЧИДЕР	66	6	72
ТРСТЕНИК (пов.)	26	1	27
ЋУПРИЈА (пов.)	17	6	23
ЦРВЕНКА	13	—	13
ЧАЧАК (пов.)	9	12	21
ШАБАЦ (пов.)	7	1	8
ШИД	11	1	12
СВЕГА:	3181	982	4163

Због неуредног плаћања часописа „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ доведени смо у такав положај, да ће нам штампарија одбити штампање листа, док јој не платимо дуг.

Како подружнице, повереништва и појединачни претплатници дугују знатне суме, Савез их позива да свој дуг одмах измире путем чековног рачуна Уредништва „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ код Народне банке бр. 104-903317; у противном Савез ће бити приморан да предузме мере, које ће бити на штету углела интереса подружница, повереништава и појединаца који дугују. Скреће се нарочито пажња претседницима да извиде разлоге задржавања претплате и да их одмах отклоне. Неуредним платишама часописа немојте издавати следовање марака, док свој дуг не измире.

Савез жали што је принуђен да на овај начин тражи исплату дуговања за часопис али понављање опомене, непосредно и преко часописа, остале су без одзива, те другог пута нема ако желимо да нам лист и даље излази.

НОВА ПОДРУЖНИЦА У НОВОМ ЛУКАВЦУ

У развоју филателије у Босни и Херцеговини, поред постојећих подружница и повереништава, ових дана формирана је и нова подружница филателиста у Новом Лукавцу.

На иницијативу старијих чланова из Тузле и Литве приступило се окупљању нових чланова филателиста. Добром агитацијом успјело се за врло кратко време учланити осам нових чланова. Како је већ раније постојало повјереништво, у коме је било већ седам чланова и пошто је број чланова достигао, те да се може формирати подружница, одмах се и приступило томе раду. Тако је 20 новембра 1951 године одржана и оснивачка скупштина, на којој су узели учешћа сви стари, и нови чланови и, послје краћег реферата, приступило се избору управе подружнице.

У управу подружнице изабрани су слиjedeћи другови и другарице: за претседника Фрај Густав, за секретара Милиновић Анто, за благајника Шчуканец Рудо, за главара размјене Фишер Јосип, у финансијску контролу: Трипић Раде, Фрај Љерка и Ковачевић Есад; у Суд части: Иињ. Хаим-Гиатер, Брдановић Љубо и Шчуканец Зденка.

Састанци нове подружнице одржавају се за сада сваке суботе у 17 часова у просторијама Црвеног кутића З. Г. П. Техника.

Адреса: Савез филателиста Босне и Херцеговине. Подружница Нови Лукавац.

Анто Милиновић

Скоро ће бити две године, од како је основан Савез филателиста Македоније, који је успео да организује филателисте у овој републици, окупивши их у једну целину, жељну за рад.

Резултати ове замашне акције нашег Савеза очигледно су и завидни. Као прво треба нагласити да се број подружница и чланства удвостручио, те тако активизирао живот филателиста по свима већим местима, те данас Савез броји 674 чланова, од којих 98 омладинаца. Пада у очи да је интерес за филателију дубоко продро у душу младог човека, који се раније никако није примећавао, а од кога ново време ствара тип социјалистичког човека, изграђеног у времену обнове друштва.

Управа Савеза је правилно схватила своју дужност, и ако је прилично оскудевала у стручном познавању овакве организације, будући да је ово прва појава своје врсте у овом крају наше државе. Према томе није чудо, што се наш филателиста чврсто привезао уз своју организацију, љубоморно чувајући ауторитет и популарност филателистичког савеза Македоније.

Стабилност и снагу организованих филателиста показала је филателистичка изложба, која се одржала у Скопљу од 11 до 17 октобра.

Бројно стање чланова Савеза филателиста Македоније на дан 1. октобра 1951: по подружницама:

	Ред.	Омл.	Свега:
Битољ	107	6	113
Гостивар	20	—	20
Кичево	11	1	12
Куманово	30	1	31
Прилеп	18	—	18
Скопље	293	74	367
Струмица	11	1	12
Т. Велес	55	12	67
Штип	31	3	34
СВЕГА:	576	96	674

STALNA FILATELISTIČKA RUBRIKA U OMLADINSKOM LISTU NA MAĐARSKOM JEZIKU

Nedeljni omladinski list »Ifjuság« koji izlazi u Novom Sadu na mađarskom jeziku nedavno je uveo stalnu filatelističku rubriku, koju vodi poznati nam filatelistički pisac Sabo Zoltan član podružn. Novi Sad. Po programu pišćevom redovno svake nedelje će se davati publikacije o našim markama i novitetima, a pored toga paralelno će se voditi kratka uputstva u filateliju kako za početnike, tako isto i za napredne filateliste. »Ifjuság« je za sada jedini nedeljni list, koji donosi stalnu rubriku o filateliji sa mađarskom jeziku.

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	1.000.— дин.
Пола стране	500.— дин.
Четвртина стране	250.— дин.
Осмина стране	125.— дин.
Шеснаестина стране	65.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: **УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“**. — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 25.— динара.

ТРАЖИМ

- Масовне коверте и дописне карте чисте ФНРЈ
- Предфилателистичка писма Србије
- Дописне карте Србије употребљене и неупотребљене такође. Дајем у замену све горе наведено.

МИЛАН Ж. ИЛИЋ
Београд
Ул. 7 јула број 11

У ЗАМЕНУ ДАЈЕМ КОМПЛЕТНЕ НИЗОВЕ МАРАКА РАЗЛИЧИТИХ ИНОСТРАНИХ ЗЕМАЉА. ТРАЖИМ МАРКИЦЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, НДХ, СРБИЈЕ ИТД. КОЈЕ МЕНИ ФАЛЕ

Молим, пишите латиницом
О С В А Л Д, И В А Н, П р е в а љ е, С л о в е н и ј а

ДАЈЕМ рабљене марке Њемачке након 1945 и **ТРАЖИМ** рабљене марке Југославенских земаља. Начин замјене комад по комад или по каталогу.

Herbert Schulz, MESSENHAUSEN Post Ober Roden Zap. Njemačka.

Тражим за мењање чисте авионске марке Европе, европских колонија, као и УПА из целог света. Надаље коверте НДХ са специјалним или обичним жигом, максимум карте и све специјалитете ФНРЈ, ВУЈА и НДХ.

ЂУРА НЕМЕТ, Бач. Топола, Омладинска ул. бр. 32

Подружница СФС у Ваљеву има на расположењу пригодних коверата I филателистичке изложбе у Ваљеву по цени од 20.— динара + поштарина.

Поруџбине и новац слати на адресу: **НИКОЛА ХРАЊЕЦ**, проф., Ваљево, ул. Д-р Пантића бр. 41.

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

„ФИЛАТЕЛИЈА“ — гласило Филателистичког савеза Хрватске, излази у Загребу сваког месеца.

Бр. 9 за септембар 1951. Садржај овога броја: Др. Ј. Нађ: Марко Марулић. — Др. Ј. Нађ: Примож Трубар. — Др. В. Мошин: Душанов законик. — Инж. В. Флек: Неке особине београдског издања. — Р. Н. Хорват: Приручник марака. — А. З. Турина: Сувремена филателија и њена казнено-правна заштита. — Нове марке. — Особине југословенских марака. — Пригодни жигови. — Вести. — Замена марака.

Цена овом броју: 35 дин.

„НОВА ФИЛАТЕЛИЈА“ — гласило Филателистичке зезе Словеније, излази 10 пута годишње.

Бр. 9 за септембар 1951. Садржај: Бар Ј., Др. Лаврич А. и Инж. Бежек Н.: Изложба у Загребу. — Др. В. Симић-Вакановић: Натисак и претисак. — Инж. Цирил Перц: Знана и незнана подручја филателије (наставак). — П. А.: Поштански жигови Словеније (наставак). — Павле Андерлич: О филателистичкој франкатури. — В. Погачник: Да ли да скупљамо особености? — Наше нове марке. — Наши специјални жигови. — Занимљивости. — Нове марке у свету. — С конгреса ФИП.

Бр. 10 за октобар 1951. Садржај: Изјава управног одбора Филател. зезе Словеније. — Ф. Кобал: Ловренц Кошир. — Др. Ф. Марушић: Облик наших марака и њихово уређивање у збирци. — Инж. Ц. Пирц: Знана и незнана подручја филателије (наставак). — П. Андерлич: Поштански жигови Словеније (наставак). — Павле Андерлич: Прославе годишњице првих марака. — Наше коверте првога дана. — Изложбе. — Хумор. — Нове марке у свету. — Допис из Аргентине. — Занимљивости. — Стручна штампа.

Бр. 11 за новембар 1951. Садржај: Народни празник Југославије. — Десет година Југословенске Армије. — Стогодишњица смрти П. П. Његоша. — Инж. Цирил Пирц: Знана и незнана подручја филателије (наставак). — П. Андерлич: Квалитет марака. — Ф. Кунеј: Филателија као душевна наслада. — П. А.: Поштански жигови Словеније (наставак). — Наше нове марке. — Са подручја СТТ—ВУЈА. — Наши специјални жигови. — Нове марке у свету. — Нова пошт. тарифа. — Стручна штампа.